

Kammarkollegiet
Box 2218
103 15 STOCKHOLM

Finansiering av årliga kostnader i anledning av avtal om ren-
betesrätt för Tännäs sameby

I beslut den 27 november 1975 uppdrog regeringen åt lantbruksstyrelsen att i samråd med Tännäs och Idre samebyar och berörda markägare utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som ifrågavarande samebyar regelbundet besöker med sina renar.

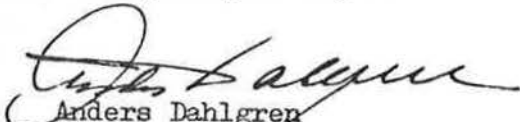
I skrivelse den 19 maj 1981 har Tännäs sameby hemställt att det av budgetmedel anslås ett årligt belopp om ungefär 60 000 kr. exklusive indexuppräknings för att täcka kostnaderna för arrende av visst vinterbete. Samebyarna har anfört att företrädare för markägare och samebyn träffat principöverenskommelse att söka ingå ett avtal för att reglera frågor om betesutnyttjande. Samebyn har för sin del framhållit att det inte kan komma i fråga att samebyn skall betala för det utnyttjande av rätt till vinterbete som i tidigare lagstiftning m.m. förutsatts föreligga. En framkomlig väg är att samhället fullföljer sitt ansvar genom att till markägarna enskilt eller kollektivt utge viss ekonomisk ersättning för vinterbetning inom det mellan parterna överenskomna området utan ställningstagande till och oberoende av sedvanerätt.

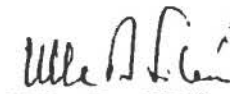
Lantbruksstyrelsen har yttrat sig den 17 juni 1981 över ansöknings och därvid anfört bl.a. att styrelsen finner det naturligt att renskötselintresset i princip svarar för finansieringen av den överenskomna betesrätten. Styrelsen föreslår att högst $\frac{3}{4}$ av den överenskomna nyttjanderättsavgiften anvisas från de s.k. Stensjömedlen under förutsättning att Tännäs sameby svarar för resterande $\frac{1}{4}$.

Samebyns framställning om bidrag till arrendeavgiften av medel på statsbudgeten kan ej bifallas. För detta ändamål kan emellertid lämpligen användas s.k. Stensjömedel. Emellertid har samebyn bestämt motsatt sig detta. Om emellertid byn skulle ändra uppfattning i detta hänseende bör lantbruksnämnden få bemyndigande att disponera erforderliga Stensjömedel, därest avtalet godkänns av båda parter. Lantbruksnämnden bemyndigas disponera högst 60 000 kr. årligen för att ersätta de ägare av fast egendom i Härjedalens och Älvdalens kommuner inom vars områden Tännäs sameby nyttjar mark för vinterbetning av renar.

Medlen skall utgå av de medel som Stensjöns kraftaktiebolag enligt ett av Kungl. Maj:t den 16 juni 1966 godkänt avtal med bolaget utgett som ersättning för upplåtelse av vattenkraft m.m. och som särredovisas under samefonden.

På regeringens vägnar

Anders Dahlgren

Ulla B. Silén

Likalydande till Tännäs sameby

Kopia till

kammarkollegiet (2)
lantbruksstyrelsen
lantbruksnämnden i Jämtlands län
Svenska samernas riksförbund
II
Å. Wikman u.h.
U.B. Silén u.h.

1977-05-11

Handölsdalens sameby
Mittådalens sameby
Tännäs sameby
Idre sameby

1977-05-02

Åtgärder enligt 71 § rennäringslagen

Länsstyrelsen har senast under april och maj 1977 mottagit ett stort antal skriftliga och muntliga klagomål främst från markägare på olika orter i västra Härjedalen om att renar betat eller eljest uppehållit sig på marker där de inte får vistas i vart fall efter den 30 april. I en den 18 april 1977 dagtecknad, ordförandena i styrelserna för Handölsdalens, Mittådalens, Tännäs och Idre samebyar delgiven skrivelse uppmanade länsstyrelsen samebyarna att omedelbart vidtaga alla möjliga åtgärder för att transportera bort eller på annat sätt avlägsna renarna från dessa marker.

Länsstyrelsens skrivelse synes inte ha föranlett några åtgärder från renägarnas sida. I vart fall framgår av undersökningar de senaste dagarna genom polismyndighetens försorg och av ett stort antal telefonsamtal till länsstyrelsen från missnöjda markägare att renar alltså i betydande omfattning uppehåller sig på marker där de inte får vistas efter den 30 april.

Då skada och olägenhet av betydelse härigenom uppenbarligen förorsakas berörda markägare beslutar länsstyrelsen efter samråd med rennäringsavdelningen vid lantbruksnämnden i länet, med stöd av 71 § rennäringslagen att uppdraga åt polismyndigheten i Svegs polisdistrikt att slakta och sälja de renar som påträffas inom byarna Vendalen, Hede, Hedeviken, Långå och Råndalen med omgivande marker.

Kostnaderna för renarnas omhändertagande, slakt och försäljning skall uttagas ur köpeskillingen. Återstoden tillfaller renarnas ägare, om han är känd, och annars den eller de samebyar till vilka renarna kan antagas ha hört.

Detta beslut länder till efterrättelse utan hinder av att talan däremot föres.

Besvärshänvisning (formulär nr 1) se bilaga.

Bengt Bohman

BESTYRKES

Sven Olof Nilsson

C. Andersson

Länsstyrelsen, Östersund
Allmänna lämbeten

INK. 77/10. 24.

32.19-23-77

Länsstyrelsen i Jämtlands län

Fack

831 01 ÖSTERSUND

1977-10-12

Yttrande med anledning av framställning från markägare i
Härjedalen om åtgärder för att förhindra otillåten
renbetning

(Dnr 32.19-23-77)

Som kammarkollegiet framhållit i ärendet beror motsättningarna
mellan markägarna och renskötselutövarna på motsatta åsikter
i sedvanerättsfrågan.

Kollegiet hävdar att det finns sedvanerättsmarker i land-
skapet Härjedalen och har till stöd för detta påstående
åberopat arbeten av Ernst Manker och Elof Huss samt redo-
visningar av renbetesmarksutredningen och statens planverk.
Lantbruksnämnden delar kollegiets uppfattning och kan
dessutom anföra följande om sedvanerätten.

Under arbetena med 1928 års renbeteslag yrkade kommunalfull-
mäktige i Arjeplogs socken, att sedvanerättens giltighet
nedom odlingsgränsen måtte begränsas till sådana trakter,
"vilka regelbundet besökas av lapparna" (prop. nr 43 år 1928
sid 71). Detta yrkande torde enligt departementschefens
uppfattning icke förtjäna avseende. I fortsättningen lyder
dennes uttalande i propositionen: Bifölles ett sådant
yrkande, skulle därmed borttagas en av de väsentligaste
förutsättningarna för lapparnas näring. Dessa äro ju för
renarnas uppehälle helt beroende av tillgången på födoämnen
å trakterna i fråga, en tillgång, som på grund av klimato-
logiska och andra förhållanden kan vara synnerligen skiftande
och ojäm. Det är således en tvingande nödvändighet för
lapparna att inom de för sedvaneområdet uppdagna yttre
geografiska gränserna äga frihet att efter omständigheterna
välja de för tillfället mest lämpliga betesmarkerna. Lika
litet anser jag yrkandet från vissa håll utanför renbetes-
fjällen i Jämtlands län, att lapparnas vistelse med sina
renar å enskild mark måtte göras i regel beroende av mark-
ägarens medgivande, förtjäna avseende. Detta yrkande har en
än mera principiell betydelse än det föregående yrkandet,
i det av detsamma direkt syftar mot ett upphävande å enskild
mark av lapparnas historiskt grundade och av statsmakterna
erkända rättigheter. Det måste tillbakavisas även på den
grund att fastigheterna, redan då de övergingo i enskild ägo,
voro belastade med ifrågavarande servitut till lapparnas
förmån.

På sid 70 i samma proposition står att läsa att Bergsjö landsfiskalsdistrikt icke under de senaste 20-25 åren och Delbo landsfiskalsdistrikt icke sedan 1907 besökts av samer för renbete. På samma sida står också att principiella erinringar i frågan om samernas rätt att i sin renskötsel tillgodogöra sig renbete utanför renbetesfjällen framförts i Jämtlands län endast av Åre, Hede och Tännäs socknar, medan hos det stora antalet hörda kommuner i övrigt, bland vilka ett flertal på grund av sitt utsatta läge haft särskild anledning att uppmärksamma frågan, densamma icke gav anledning till särskilda uttalanden.

Lantbruksnämndens tidigare behandling av frågor som har samband med sedvanerätt

Lantbruksnämnden fastställde den 19 september 1973 gränser mellan samebyarna (inom renbetesfjällen) och högsta renantalet för varje sameby med utgångspunkt från de betesområden som vederbörande by förfogar över. Liksom kammarkollegiet gör i detta ärende utgick nämnden då (1973) från att det finns sedvanerätt i hela Jämtlands och delar av Kopparbergs län (sid. 158 prop. nr 51 år 1971). Nämnden har i skrivelse till lantbruksstyrelsen den 17 oktober 1974 preciserat sin ståndpunkt på följande sätt:

Konkret innebär alltså lantbruksnämndens beslut att nämnden anser att det i var och en av de i beslutet den 19 september 1973 uppräknade samebyarna uthålligt kan hållas det antal renar som angivits som högsta antal för varje by under förutsättning att byarna som hittills kan använda sig av betesområden utanför renbetesfjällen och de för renbete särskilt upplåtna markerna. Om det vid rättegång, i vilken sameby och markägare är parter, fastställs att samebyn inte har sedvanerätt på den mark som rättegången gäller resulterar detta i att samebyn måste använda renbetet inom åretruntområdena i större omfattning än för närvarande. I en sådan situation, som enligt lantbruksnämndens uppfattning ingen av de samebyar för vilka beslut om högsta renantal fattats av nämnden den 19 september 1973 befinner sig, bör sådant beslut omprövas. Som tidigare framhållits är det enligt lantbruksnämndens uppfattning domstol som skall fälla avgörandet i sedvanerättsfrågan och inte administrativt rättsorgan.

Lantbruksnämnden har sedan 1974 inte haft anledning att ändra sin ståndpunkt i sedvanerättsfrågan.

Markägarnas skrivelse

Den fråga, som nu aktualiserats av markägarna är alltså inte ny. De problem det gäller har behandlats i cirka 100 år utan att relationerna mellan berörda parter kunnat förbättras. 1974-1975 byggdes ett renstängsel mellan Kölosen och Lossen och nyttjanderätt har arrenderats för renskötsel och för att kompensera vissa markägare inom ett cirka 30.000 ha stort område. Detta har kommenterats av markägarna.

Den viktigaste frågan, om det finns eller inte finns sedvanerätt och var denna rätt i så fall kan utnyttjas, har inte avgjorts genom dom (sid. 158 prop. nr 51 år 1971) eller överenskommelse. Kammarkollegiets förslag om skiljemannaförfarande är därför värt att pröva.

Vid i Leden
målet

Lantbruksnämnden anser slutligen att det kan ifrågasättas huruvida det är renar som vållat alla de skador på skog som redovisats av markägarna i skrift och på bild. Uppfattningarna om renars inverkan på skog brukar vara delade t.o.m. bland skogsmän, vilket visas av bl.a. två vittnesmål i Jämtbygdens Tingsrätts dom den 28.11.1975 i mål om expropriation av nyttjanderätt för renbete. Kronojägare Martin Mårtensson, som vittnade på kändesidan (staten genom kammarkollegiet) lämnade följande redogörelse:

Han är kronojägare sedan 1942 och tjänstgör sedan 1960 på renbetesfjällen. Han känner väl till de trakter varom är fråga i målet, eftersom han är född och uppvuxen i den delen av Härjedalen. Enligt hans uppfattning är det vissa fördelar med att ha ren i markerna. Skogen blir mera lättföryngrad i områden där renarna har betat p g a att renen gör luckor i lavtäcket, något som underlättar för fröna att komma ner i jorden. Den skada renen förorsakar sker dels genom trampning och dels när den på hösten fejar sina horn. En del skogsplanter förstörs visserligen, men som helhet är skadorna inte av sådan omfattning att det betyder någonting för skogsåterväxten. Särskilt på självföryngrade skogsytor står plantorna oftast så tätt att en stor del ändå måste gallras bort, och det är endast ett litet antal planter som blir skadade. På självföryngrade skogsytor måste man gallra betydligt mera än på områden där skogsplantering skett. Ju högre upp mot fjälltrakterna skogen är belägen desto mera svåröryngrad blir den. På hög höjd klarar sig många planter inte p g a klimatförhållandena. I fjol höst ombads Mårtensson att visa revirförvaltaren på renbetes-skador. Mårtensson kunde emellertid inte detta, eftersom han inte kände till några sådana skador, och andra skogstjänstemän, som han vände sig till, kunde inte heller hänvisa till trakter med renbetesskador.

Skogsvårdskonsulenten Arne Sundvisson (svarandesidan):

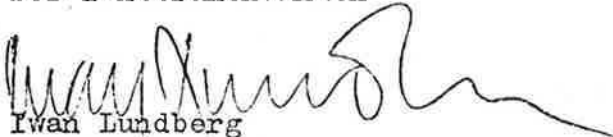
Han är konsulent hos skogsvårdsstyrelsen och tjänstgör i Hede distrikt, som omfattar Tännäs, Hede och Vemdals socknar. Produktiv skogsmark finns ej inom området på höjder som ligger över 800 m över havet. Funäsdalen 29:6 och 29:10 ligger inom området för produktiv skogsmark, medan Kyrkbyn 7:2 och 14:3 ligger utanför gränsen för sådan mark. Enligt hans mening är produktiv skogsmark sådan mark som avkastar mera än en m³ sk per ha. Vad gäller Kyrkbyn 7:2 och 14:3 är det inte realistiskt att där räkna med någon skogsavverkning överhuvudtaget. Även om ägarna till dessa fastigheter skulle kunna avverka skog genom utglesning av beståndet torde sådan avverkning ställa sig olönsam. För avverkning av skog krävs skogsvårdsstyrelsens tillstånd, och sådan meddelas i och för sig också för slutavverkning även på svåröryngrade områden. Det krävs dock att föryngringsåtgärder vidtages. I flertalet fall sker återväxten genom självföryngring från fröträd. Sundvisson skulle ej rekommendera en markägare att plantera skog på Kyrkbyn 7:2, eftersom plantorna p g a höjdläget inte skulle klara sig. Han har inte sett någon inplantering på höjder över 800 m ö h. Man har vid Malmagen gjort inplantering på provytor på 830 m höjd och resultatet därav är dåligt.

I Tännäsområdet har Sundvisson inte sett andra renskador än en del fejningsskador på en gemensamhetsskog i närheten av Funäsdalen 29:6. Sundvisson gjorde en utredning om renskador på ett skogsområde vid Särvsjövägen i Hede. Han fann där att ungefär 10 procent av huvudplantorna bestod av döda plantor och sådana som inte kunde väntas överleva. Ungefär lika stor procentandel bestod av plantor, beträffande vilka det framstod som ovisst om de skulle överleva. Skadade plantor, det gäller både tall och gran, drabbas ofta av sekundära skador i form av insekts- och svampangrepp. Många skogsägare anser det vara meningslöst att kompletteringsplantera på grund av förekomsten av renskador. De litar helt till självföryngring. I huvudsak delar Sundvisson deras uppfattning.

Om det kan bevisas att renar vållat skador på skog eller mark förutsättes, som kammarkollegiet framhållit, att markägaren kan styrka, att sedvanerätt inte finns på området eller om sådan rätt föreligger, att skadan vållats av ren under tiden maj - september för att skadan skall vara ersättningsgill. Under nuvarande förhållanden då positionerna är låsta mellan parterna som en följd av de skilda ståndpunkterna i sedvanerättsfrågan är varje sådant krav på ersättning för skador ett irritationsmoment för båda parter. Markägaren känner sig laglös då han inte får ersättning. Renskötselns företrädare erkänner inte denna närings skuld i sammanhanget, eftersom man åberopar sedvanerätt. Det är känt genom bl.a. telefonsamtal till lantbruksnämndens tjänstemän att det förekommer många sådana fall. Om sedvanerättsfrågan kan lösas genom skiljemannaförfarande eller på annat sätt skulle en stor del av den nuvarande irritationen kunna elimineras.

I handläggningen av detta ärende har deltagit rennäringsdelegationens samtliga ordinarie ledamöter med undantag av Lars Ola Persson och i hans ställe suppleanten Mats Bergkvist och med undertecknad avdelningsdirektör som föredragande.

För lantbruksnämnden

Iwan Lundberg
avdelningsdirektör

Edvin Rensberg, Tännäs sameby
Jörgen Bohlin, SSR
Lars Petrelius, domänverket
Carl Andersson, Råndalen
Rune Delvin, skogsbolagen
Otto Olofsson, Glöte
Sven-Emil Backman, Lofsdalen
Karl Persson, Ransundet
Per Ängerfors Linsell
Stig Hagåker Lillhärda
Åke Wikman, TIG
Mauritz Bäärnhelm, TIG
Lars-Göran Lövgren, LRF

Överlämnar härmed en ny kopia av kartbilagan (originalet i skala 1:50 000) till avtalsförslaget parterna enats om.

Gränserna på den nya kartkopian är exakt desamma som på den förra kopian, daterad 1980-03-04. Själva grundkartan är dock något annorlunda än den förra, vilken utgått ur Libers sortment. Den väsentliga förändringen gäller endast texten, vilken anpassats så att den är aktuell med hänsyn till det förhandlingsresultat som uppnåtts.

Vänliga hälsningar

Lennart Rönnberg

Bifogas

/ ex av kartkopian

Anförande av Tännäs samebys ordförande Edvin Rensberg
vid uppvaktning för statsrådet Anders Dahlgren tisdagen
den 16 februari 1982

Herr statsråd,

Även om detta är första gången som Tännäs sameby hänvänder sig till regeringen i fråga om rätten till vinterbete i Härjedalen är det inte första gången som ett statsråd kommer i kontakt med denna fråga. Vi vet att statsrådet också mottagit uppvaktning i denna fråga från markägarrepresentanter för några år sedan.

Twistigheterna om rätten till vinterbete, eller till sedvanerätten som den också kallas, är alltså av gammalt datum. Mest uppmärksammas blev frågan kanske i slutet på 1800-talet under brukspatron Farups dagar, då frågan fick benämningen "kulturkampen".

Denna fråga har också behandlats vid de olika lagstiftningarna om renbetet under 1800- och 1900-talen. Vidare har frågorna berörts i den fysiska riksplaneringen vid utarbetandet av kommunöversikter och på annat sätt.

När Tännäs sameby ingav sin framställning den 19 maj förra året efter de diskussioner och annat som förekommit med anledning av den s k Tännäs-Idregruppen så är det i ett försök att finna en annan form av lösning än den som lagstiftningen kan sägas utpeka.

Mellan samebyn och markägarrepresentanter har alltså förts överläggningar som resulterat i att samebyn är beredd att utnyttja vinterbetning inom ett visst avgränsat område under normala betesförhållanden och dessutom underkasta sig vissa begränsningar vad gäller utnyttjandet inom detta område. Samebyn har för övrigt beslutat att tills vidare och oberoende av om det preliminära avtal som tecknats kan bli definitivt med hän-

syn till ersättningsfrågorna följa vad som anges i avtalet om betesutnyttjandet.

När det gäller att betala ersättning för att beta inom området - jag vill understryka att det är enbart fråga om vinterbetning - så finner samebyn från sin sida det omöjligt att betala för en rättighet som byn hävdar att byn redan har, medan markägarna gör motsatt bedömning eftersom de anser att någon betesrätt inte skulle föreligga.

Lagstiftningens utpekade väg är domstolsbehandling. Denna väg har såväl samebyn som markägarna avvisat som praktisk lösning. Skall avtalet kunna bli definitivt så förutsätter detta att staten på annat sätt än vad som angivits i lagstiftningen är beredd att fullfölja sitt ansvar.

Enligt samebyns mening är det inte rimligt att byn skall betala någonting för ett eventuellt arrende och inte heller är det riktigt att för renskötseländamål anvisade medel, och dit räknar jag de s k Stensjömedlen, skall komma till användning.

Även om samebyn alltså är beredd att om man så säger ensidigt följa avtalet vad gäller betesutnyttjandet, så skulle vi också se det som en fördel att få en slutlig reglering av denna fråga. Den återstående delen är då att staten går in och med budgetmedel betalar vad markägarna anser sig vilja ha.

10
2,500.000
140

60.000
160.000
100.000

250.000
20.000

30.000
36
10000
300.000

Till Regeringen
(jordbruksdepartementet)

Tännäs sameby får härmed göra följande framställning om budgetmedel för täckande av vissa kostnader med anledning av förda överläggningar med företrädare för vissa markägare.

Till frågans bakgrund får samebyn i korthet redovisa följande.

I anledning av besvärssärende om högsta renantal i bl a Tännäs sameby uppdrog lantbruksstyrelsen 1976-01-14 åt en särskild arbetsgrupp som sedermera antagit namnet Tännäs-Idregruppen (TIG) att utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som Tännäs och Idre samebyar regelbundet besöker med sina renar. TIG har 1979-06-20 erhållit tilläggsdirektiv innebärande utredande av förutsättningarna för att åstadkomma ett säkrare rättsligt underlag för samebyarnas markutnyttjande i första hand under vintersäsongen, vad avser såväl geografiskt område som betesrättens innehåll. TIG har hållit ett flertal sammanträden såväl med företrädare för markägare som samebyn. Vidare har ett antal sammanträden ägt rum med företrädare för markägare och samebyn gemensamt. Detta har lett fram till en principöverenskommelse om ingående av ett avtal för att reglera frågor om betesutnyttjande, ./.. m m. Kopia av avtalet jämte kartbilaga bifogas.

Enighet föreligger parterna emellan om att söka ingå ett avtal, medan samebyn för sin del framhållit att det inte kan komma ifråga att samebyn skall betala för det utnyttjande av rätt till vinterbete som i tidigare lagstiftning m m förutsatts föreligga. Från markägarsidan har deklarerats att sådan rätt inte föreligger.

Vid det senaste sammanträdet inför TIG angav samebyn att byn är beredd att inge framställning till regeringen att staten med budgetmedel skall betala kostnaderna för betesutnyttjandet medan samebyn ansvarar för att följa de delar i avtalet, som direkt reglerar tider för betesutnyttjandet m m.

För samlevnad och samarbete i dag och för framtiden i området är det av avgörande betydelse att den här berörda frågan får en lösning som dessutom är långsiktig. Kontakterna mellan samebyn och markägarrepresentanterna har visat att det finns förutsättningar för detta.

Den av samhället anvisade rättsliga prövningen uppfattas av både samebyn och markägarna som olämplig av i huvudsak två skäl; dels skulle det föra med sig avsevärda kostnader - även för samhällets del - att processa i domstol, dels och framför allt skulle det medföra betydande risk för uppslitande tvister med kvarstående sår, som det kan ta generationer att läka. Härutöver gäller att det inte kan förutses om resultatet av dessa processer, som dessutom skulle behöva föras till högsta domstolen, skulle ge ett näringsmässigt riktigt resultat.

Den framkomliga väg som återstår är då att samhället fullföljer sitt uttalade ansvar genom att till markägarna enskilt eller kollektivt utge viss ekonomisk ersättning för vinterbetning inom det mellan parterna överenskomna området utan ställningstagande till och oberoende av sedvanerätten.

Den årliga kostnaden enligt avtalet är beräknad till c:a 60 000 kr/år exklusive indexuppräkning. Samebyn hemställer att det av budgetmedel anslås ett årligt belopp av denna storlek att utges för här

angivet ändamål.

Stockholm den 19 maj 1981

För Tännäs sameby

Edvin Rensberg

ordförande

Till Regeringen
(jordbruksdepartementet)

Tännäs sameby får härmed göra följande framställning om budgetmedel för täckande av vissa kostnader med anledning av förda överläggningar med företrädare för vissa markägare.

Till frågans bakgrund får samebyn i korthet redovisa följande.

I anledning av besvärssärendet om högsta renantal i bl a Tännäs sameby uppdrog lantbruksstyrelsen 1976-01-14 åt en särskild arbetsgrupp som sedermera antagit namnet Tännäs-Idregruppen (TIG) att utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som Tännäs och Idre samebyar regelbundet besöker med sina renar. TIG har 1979-06-20 erhållit tilläggsdirektiv innebärande utredande av förutsättningarna för att åstadkomma ett säkrare rättsligt underlag för samebyarnas markutnyttjande i första hand under vintersäsongen, vad avser såväl geografiskt område som betesrättens innehåll. TIG har hållit ett flertal sammanträden såväl med företrädare för markägare som samebyn. Vidare har ett antal sammanträden ägt rum med företrädare för markägare och samebyn gemensamt. Detta har lett fram till en principöverenskommelse om ingående av ett avtal för att reglera frågor om betesutnyttjande, m m. Det avtalsutkast, benämnt "avtalsutkast 5, 1981-02-26", som ./. här bifogas i kopia är det samlade resultatet av sammanträdena.

Enighet föreligger parterna emellan om att söka ingå ett avtal, medan samebyn för sin del framhållit att det inte kan komma ifråga att samebyn skall betala för det utnyttjande av rätt till vinterbete som i tidigare lagstiftning m m förutsatts föreligga. Från markägarsidan har deklarerats att sådan rätt inte föreligger.

Vid det senaste sammanträdet inför TIG angav samebyn att byn är beredd att inge framställning till regeringen om budgetmedel för att täcka kostnader för visst markarrende ~~(och att samebyn i avvaktn härpå är beredd att ensidigt söka följa de delar i avtalet som direkt reglerar betesutnyttjande m m.)~~

För samlevnad och samarbete i dag och för framtiden i Härjedalen är det av avgörande betydelse att den här berörda frågan får en lösning som dessutom är långsiktig. Kontakterna mellan samebyn och markägarrepresentanterna har visat att det finns förutsättningar för detta bl a mot bakgrund av en ökande förståelse för rennäringen. *från stämning med rens och skogs och jordbruksnäringsg.*

Den av samhället anvisade rättsliga prövningen uppfattas av både samebyn och markägarna som olämplig av i huvudsak två skäl; dels skulle det föra med sig avsevärda kostnader - även för samhällets del - att processa i domstol, dels och framför allt skulle det medföra betydande risk för uppsplitande tvister med kvarstående sår, som det kan ta generationer att läka. Härutöver gäller att det inte kan förutses om resultatet av dessa processer, som dessutom skulle behöva föras till högsta domstolen, skulle ge ett näringsmässigt riktigt resultat.

Den framkomliga väg som återstår är då att samhället fullföljer sitt uttalade ansvar genom att till markägarna enskilt eller kollektivt utge viss ekonomisk ersättning för vinterbetning inom det mellan parterna överenskomna området utan ställningstagande till och oberoende av sedvanerätten.

Inom TIG har den årliga kostnaden för ett sådant arrende angivits till c:a 60 000 kronor. Samebyn hemställer därför att det av budgetmedel reserveras ett belopp av denna storlek att utges för här

angivet ändamål.

Stockholm den 19 maj 1981

För Tännäs sameby

Edvin Rensberg

ordförande

Enligt sändlista

Förhandlingar mellan renägare och markägare om Tännäs same-
bys vinterbetesområden m m

Tid Tisdagen den 19 maj 1981, kl 13 00

Plats Jordbruksdepartementets lokaler, rum 31, Jakobsgatan 26,
Stockholm

Sammanträdet avslutas genom att vi på kvällen äter en gemensam
middag. Du bör därför ev tänka på att ordna övernattniing i
Stockholm natten mellan den 19 och 20 maj.

Oavsett om Du tänker vara med vid middagen eller inte är vi
tacksamma om Du vill meddela detta genom att fylla i och skicka
oss bifogade blankett, För att kunna förbereda källarmästaren
behöver vi Ditt svar senast den 14 maj.

Väl mött!

TÄNNÄS- IDREGRUPPEN

gm

Lennart Rönnberg

Sändlista

Åke Wikman TIG

Mauritz Bäärnhielm TIG

Jörgen Bohlin SSR

Lars Göran Lövgren LRF

Rune Delvin Bergvik & Ala AB

Lars Petrelius Domänverket

Otto olofsson Glöte

Per Ängerfors Linsell

Carl Andersson Råndalen

Sven Emil Backman Lofsdalen

Stig Hagåker Lillhärda

Karl Persson Ransundet

Edvin Rensberg Tännäs sameby

Alf Willenfeldt " "

Bengt Andersson " "

Lennart Rönnberg TIG

Birger Skjutare Bergvik & Ala AB

TÄNNÄS-IDREGRUPPEN (TIG)

PROTOKOLL

1981-02-25--26

Överläggningar mellan representanter för
Tännäs sameby och av byns vinterbetning
berörda skifteslag under medverkan av
Tännäs-Idregruppen.

Plats: Hotell Eskilssons, Tännäs

Närvarande: Representanter för Tännäs sameby

Edvin Rensberg

Bengt Andersson

Alf Willenfeldt

Jörgen Bohlin, SSR, jur ombud

Representanter för skifteslagen

Carl Andersson, Råndalen

Birger Skjutare, Bergvik & Ala AB

Eskil Thor, Korsnäs-Marma AB

Sven-Emil Backman, Lofsdalen

Otto Olofsson, Glöte

Leif Eriksson, Iggesunds Bruk AB

Lars Petrelius, Domänverket (25/2)

Karl Persson, Ransundet

Lars-Göran Lövgren, LRF, jur ombud

Tännäs-Idregruppen

Åke Wikman

Mauritz Bäärnhielm

Lennart Rönnerberg

Bilaga: ~~Avtalsutkast nr 5, i enlighet med vad som över-~~
~~enskom vid detta sammanträde.~~

1 B A

Sammanträdet
öppnas

Ordföranden Åke Wikman hälsar välkommen till dagens sammanträde.

Justering

Till att justera protokollet utses Lars-Göran Lövgren och Jörgen Bohlin.

Man kommer överens om att samebyrepresentanterna skall inleda överläggningarna genom att i stora drag redogöra för vinterns betning.

Vinterns
renbetning

Edvin Rensberg: Vi flyttade ut genom stängslet den 27 november. Min grupp har efter passagen av stängslet gått söderut och efter Fjätälven. Vi har betat hela tiden efter älven och är nu ungefär vid Flovattnet vid Dalagränsen. Genom det töväder som kom tidigare i vinter är Storfjäten just nu låst från bete. Vi har haft bra betesfred utom då i anslutning till landsvägarna, för övrigt har det gått bra att hålla ihop hjorden.

Alf Willenfeldt: Vi har flyttat ut den vanliga vägen över myrarna mot Glötesvålen och är nu vid Torrberget. Vi har inte haft några störningsmoment och är långt från turistvägarna just nu. Den enda störning vi har är ett lodjur. Det är hårdpackad snö på kala områden men bra bete i skogen.

Bengt Andersson: Ja, förhållandena för min grupp har varit ungefär samma som förra året. Samma flyttväg, dock är det något sämre bete i år. Ner mot Granåssjön är förhållandena istället bättre än i fjor. Dom skyltar som tidigare fanns mot rentramp i skoterspårarna är borttagna. Vi betar nu ca 2,5-3 km norr om Österdalälven.

Åke Wikman: Har det här återtagsområdet påverkat renskötseln?

117

Alf Willenfeldt: Vi betar ändå inte på kalhyggena. Det har hänt att vi har fått hämta tillbaka dom enstaka renar som kommit in i området.

Åke Wikman: Hur fungerar detta med "frizoner"?

Edvin Rensberg: Vi har flyttat förbi gårdar och hagar och har i vissa fall fått hämta renar men vi har inte märkt någon irritation från markägarnas sida.

Åke Wikman: Hur ser markägarna på vinterns situation?

Carl Andersson: Vi har inte haft några problem med Tännäs-renar. Däremot har vi haft renar från Mittådalen i byn. Dom har inte tidigare kommit den här vägen.

Sven-Emil Backman: Ja, jag har inte sett en ren i vinter på mina områden.

Karl Persson: Vi har fullt av dom nere i Ransundet, flockar på 10-15 renar.

Alf Willenfeldt: Vi har inte några renar däruppe.

Otto Olofsson: Det är mycket bra ordning i Glöte.

Edvin Rensberg: Jag har en fråga till markägarna. Har ni sett några renar under förbjuden tid? Det är en artikel i ÖP idag om "renar trampar sönder jordbruksmark i Lillhärdal".

Leif Eriksson: Våra jaktlag har inte rapporterat om någon sådan renförekomst.

Högsta renantal

Lars-Göran Lövgren: Vi bör ha med ett bestämt renantal i avtalet. Samma förutsättningar som nu bör alltså avtalas att gälla.

Åke Wikman: Detta är något nytt. Det är myndigheterna som fastställer renantalet.

Jörgen Bohlin: Eftersom åretruntmarkerna bara kan hålla femtusen renar så finns det ju ingen anledning för myndigheterna att besluta något annat antal.

Protokolls-
anteckning

Lars-Göran Lövgren: Ta detta till protokollet.

Mauritz Bäärnhielm: Det är en praktisk lösning att ta detta till protokollet. Det är Lantbruksnämnden som fastställer renantalet. Om markägarna anser att Lantbruksnämnden fastställer ett för högt renantal kan ju detta vara orsak till att avtalet sägs upp.

Jörgen Bohlin: Det pågår ju renforskning om utfodring m m. Det är inte bra att låsa sig för framtiden. Det är inte möjligt att i ett avtal skriva bort rennärlingslagen. Skall ett avtal fungera så förutsätter det, att man ingår avtalet i en förtroendefull anda. En ändring av renantalet skulle då göras av rent okynne.

Leif Eriksson: Det här har sin betydelse för markägarna. Renbetningen konkurrerar med jakten. Jag anser också att det här bör antecknas till protokollet.

Lars-Göran Lövgren: Om man i framtiden genom forskning etc har möjlighet att höja renantalet bör detta eventuellt diskuteras i den samrådsnämnd som föreslagits.

1 13 9

Avtalet

Avtalet

Parter

1. Parter

Jörgen Bohlin: Beroende på hur ersättningsfrågan löses kanske vi behöver ha någon ytterligare part.

Upplåtelse

2. Upplåtelse

- Inga ändringar föreslås.

Betestid

3. Betestid

- Inga ändringar föreslås.

Genomflyttnings-
område

4. Genomflyttningsområde

- Inga ändringar föreslås.

Återtagnings-
område

5. Återtagningsområde

- Inga ändringar föreslås.

Frizoner

6. Frizoner

- Inga ändringar föreslås.

Giltighetstid

7. Giltighetstid

Lars-Göran Lövgren: Detta är att jämföra med ett jordbruksarrende. Avtalet bör alltså gälla i fem år.

Jörgen Bohlin: Vi har från vår sida sagt att vi vill ha ett tioårigt avtal.

Birger Skjutare: Bergviks uppfattning är också att avtalet bör löpa på en tid av fem år.

h v a

Mauritz Bäärnhielm: Vi har i avtalet föreslagit sju år som en kompromiss.

Leif Eriksson: Räcker det inte med ett års uppsägningstid?

Mauritz Bäärnhielm: Man behöver längre tid för att göra ett nytt avtal.

Jörgen Bohlin: Rennäringen behöver en längre planeringshorisont. Vi kan inte förändra någonting på bara något år.

Mauritz Bäärnhielm: Man kan inte i detta fall jämföra med jordbruksarrende. Visserligen rekommenderar arrendelagen en arrendetid på fem år men man kan komma överens om en längre tid, t ex tio år. Här är ju klart att jordägaren vill ha så kort avtalstid som möjligt medan arrendatorn vill ha så långt avtal som möjligt.

Lars-Göran Lövgren: Vi vill ha en försöksperiod på fem år, sedan kan man kanske skriva in en längre förlängningstid.

- Beslutas att återkomma till avtalstiden vid morgondagens förhandlingar.

Avgift

8. Avgift

Jörgen Bohlin: Jag konstaterar att ersättningsfrågan enligt förra protokollet inte var avklarad.

Mauritz Bäärnhielm: Avtalet gäller mellan samebyn och markägarna. Inom TIG har vi sagt att avtalet i första hand bör tecknas mellan samebyn och markägarna. Sedan är det en annan sak att man eventuellt

L N A

kan få bidrag från något håll. Jag kan förstå att samebyn inte vill betala för sedvanerätten i de områden där det finns sedvanerätt, men å andra sidan får man tillgång till marker där det inte finns sedvanerätt.

Jörgen Bohlin: Man kan inte uttala sig med säkerhet om att man får tillgång till områden där sedvanerätt inte finns. Vi har redan från början uttalat att vi inte går med på att betala för en rätt man redan har.

För att tillmötesgå markägarna har byn sagt att man vill försöka få fram medel till en fond till samarbetsnämndens förfogande. Fonden skulle kunna täcka kostnaderna för nämndens arbete och den skulle också kunna täcka vissa skador. Det kan vara lämpligt att fondens storlek uppgår till 100 000 kronor. Byn gör ett ekonomiskt åtagande från sin sida att se till att en sådan fond kommer till. Samarbetsnämnden skall besluta om användningen av pengarna.

Lars-Göran Lövgren: Markägarna ser avtalet som en nyttjanderättsupplåtelse mot avgift. Mot bakgrund av att TIG har varit i kontakt med staten närstående organ och fått vissa utfästelser om bidrag, bör vi i första hand hålla oss till principen med nyttjanderättsavgifter.

Jörgen Bohlin: Staten säger att det finns rätt till vinterbete. Då kan man inte sedan överlåta på byn att ordna upp rättsfrågorna.

- På markägarna begäran ajourneras sammanträdet för enskilda överläggningar.

L. N. G.

Lars-Göran Lövgren: Det är markägarnas uppfattning att det skall utgå en årlig avgift. Däremot kan man tänka sig att TIG och samerna diskuterar sig fram till en fondkonstruktion. 3/4-delar från t ex samefonden skall utgå som årlig avgift. Avkastningen av den föreslagna fonden skall utgöra den sista 1/4-delen av ersättningen till markägarna. Avkastningen av fonden skall alltså utgå varje år till markägarna.

Jag vill också ta upp frågan om ersättning vid skador. Det bör vara ett förtydligande i avtalet om att skadorna skall regleras enligt rennäringslagen.

Alf Willenfeldt: Vad är det då för skador som skall regleras? När vi har ett avtal så bör det ju täcka dom normala skadorna.

Lars-Göran Lövgren: Vi menar inte normala skador. Om t ex en hel skogsplantering blir aväten så är det inte en normal skada.

Åke Wikman: I sådant fall bör ju skiljenämnden kunna reglera detta.

Jörgen Bohlin: Vi bör kanske föreskriva att alla skador enligt detta avtal skall gå till skiljenämnden i första hand. Bedömer skiljemannen att detta inte är en skada inom avtalet då kan markägaren gå till domstol.

Kontaktgrupp

Lars-Göran Lövgren: Samebyn föreslog vid förra sammanträdet att man skulle tillsätta en kontaktgrupp. Vi har utarbetat förslag till en särskild punkt om detta i avtalet och ber att få överlämna förslaget.

Jörgen Bohlin: Vi har ett tillägg till markägarnas nyss överlämnade förslag. Korsnäs-Marma vill plöja

vid Djursvallen. Från byns sida är detta en oönskad åtgärd (Detta är ingen kritik mot Korsnäs-Marma). 90% av markerna är ju bolagsmark och det är ju nästan alltid bolagen som genomför mera omfattnade markberedningsåtgärder. Det kan medföra att sammantaget ganska stora arealer kan bli undantagna från renskötsel bortåt 20-30 år framåt. Om dessa marker undantas bör andra marker kunna anvisas. Detta berör nästan uteslutande bolagen.

Lars Petrelius: Är harvning lika ogynnsam som plöjning? Vi har fröställningar där vi skall harva.

Jörgen Bohlin: Det beror på marken, om den är torr blir det större skador.

Lars Petrelius: Vi är enligt skogsvårdslagen tvungna att vidta åtgärder för tillväxt.

Jörgen Bohlin: Domänverket har samrådsskyldighet med renskötseln. Oftast kan man diskutera sig fram till lösningar.

Kvarstående
avtalspunkter

Åke Wikman: Jag kommer nu att repetera vad vi fortfarande inte har nått klarhet om.

1. Avtalets rubrik, dvs syftet med avtalet.
2. Partsställningen.
3. Avtalstiden.
4. Avgiften och dess finansiering.
5. Skiljenämnden.
6. Samarbetsnämnden.

Ajournering

- Parterna beslutar att ajournera sammanträdet till i morgon den 26 februari klockan 09.00.

L B 9

Avtalet	<u>Åke Wikman</u>: TIG:s mening är att det här är frågan om ett nyttjanderättsavtal. Avtalet är en samförståndslösning. Det innebär att dom frågor och problem som uppkommer bör lösas inom ramen för avtalet i dess anda. Därför bör samebyn och markägarna vara parter. Vi bör komma till resultat idag. Jag föreslår att vi börjar med att gå igenom de punkter som vi avslutningsvis igår fann fortfarande vara oklara. Ock då börjar vi med avtalets rubrik.
Avtalsrubrik	<u>Jörgen Bolin</u>: Som rubrik för avtalet kan väl räcka med "Avtal". Ett sådant här avtal skulle göra
Finansiering	Tännäs sameby unik, eftersom man skulle betala för en nytthet som redan har rätt till. I vårt fall har staten angett ett högsta renantal. Har staten tagit miste så bör inte samebyn betala. Problemet är en allmän samisk fråga, inte endast en fråga för Tännäs sameby. Man kan alltså inte särskilja Tännäs sameby ifrån dom övriga samebyarna i en sådan här fråga. För att komma runt problemet gav vi i går förslag till en alternativ lösning men denna förkastades. Då återstår för samebyn att göra en framställning till regeringen och denna får gå in och ta ansvaret. Samebyn ^{är beredd att} kommer snart att göra en
Parter	sådan framställning och då aktualiseras också frågan om vilka som skall vara parter.
Avtalstid	Vad gäller avtalstiden så kan vi gå med på en avtalstid på fem år, men då vill vi istället bibehålla två års uppsägningstid.
Kontaktorgan	Vi har också ett förslag till tillägg till det förslag om "kontaktorgan" som Lars-Göran Lövgren lämnade igår.
Förslag till bystämman	Vi kommer dessutom att be byns stämma att anta och ^{medge} in följa dom regleringar som står i avtalet.

[Handwritten signature]

Åke Wikman: Vi hade två vägar att gå. För det första att överlåta till parterna själva att göra ett avtal. För det andra så kan TIG för sin del redovisa sitt uppdrag och tala om var vi står. Frågan är om vi skal försöka komma fram till ett avtal.

Återstående
frågor

Jörgen Bohlin: Det är i stort sett bara avgifts- och finansieringsfrågan som återstår. Vi har redan - och det kan man se i vårt första protokoll okt 1979 - sagt att byn själv inte kan betala.

Mauritz Bäärnhielm: Det är riktigt att staten har ett ansvar för att det finns vinterbete. Det är tänkbart att vi gör ett avtal enligt Tännäs-avtalet, som innebär att staten och markägarna blir parter och att staten sedan upplåter marken till samebyn. För markägarna gör det ju detsamma vem dom får sina pengar ifrån.

Lars-Göran Lövgren: I fråga om partställningen är ju tanken att det skall vara ett samarbete mellan samer och markägare.

Jörgen Bohlin: Måste renbetet arrenderas då är det statens angelägenhet. Men ifråga om den praktiska renskötseln är vi beredda att även ensidigt följa avtalet.

Åke Wikman: Eventuellt får vi redovisa från TIG:s sida och konstatera att endast avgiftsfrågan återstår.

Överträdelse

Jörgen Bohlin: Vad gäller punkten 9 så är ju denna en slags skadeståndsklausul. Men den är också tekniskt ofullgången. Den här punkten hänger ihop med punkt 8 och det kan medföra eventuella konsekvensändringar. Är punkt 9 en skadeståndsklausul då behöver den ju egentligen inte stå med. Vi vill inte betala både till skifteslaget och en markägare. Därför kan man stryka andra meningen.

L B g

Mauritz Bäärnhielm: Den är ju till för att skiljenämnden skall kunna avgöra tvisterna.

Lars-Göran Lövgren: Skadestandsfrågan bör in i avtalet för att skiljenämnden skall kunna avgöra.

Jörgen Bohlin: Detta kanske kan tas upp under punkten 12, skiljeförfarande.

Edvin Rensberg: Praxis idag är ju att om man är överens om skadan så ersätts den. Är man inte överens då får man gå till domstol.

Lars-Göran Lövgren: Nu bör istället skiljenämnden kunna avgöra, istället för domstol. Vi bör komplettera punkten 12 så att om någon av parterna yrkar så kan ordföranden med skiljedom avgöra skadestandsfrågan.

Giltighetstid

Vad motiverar så lång uppsägningstid som två år?

Jörgen Bohlin: Av de skäl som Mauritz Bäärnhielm sade igår, tiden som behövs för att diskutera ett nytt avtal.

Åke Wikman: Kan man ha en konstruktion där det gamla avtalet gäller tills man kommit överens om ett nytt, eller att parterna anmäler till skiljemannen att dom inte kommit överens.

Jörgen Bohlin: Då får skiljemannen träda in. Då kan det i och för sig stå ett års uppsägningstid och fem års avtalstid.

Lars-Göran Lövgren: Markägarna går med på en sådan konstruktion.

Finansiering

Åke Wikman: Kommer samebyn att omgående att gå till regeringen?

9 seklars avsaknethet i
 förslaget B

Jörgen Bohlin: Vi kommer att så snart som möjligt
 att lämna en framställning till regeringen.

Skiljeförfarande Lars-Göran Lövgren: Vi har ett tillägg till punkten
 12 "tvist som enligt punkt 13 hänskjuts till skilje-
 man skall avgöras skyndsamt".

Kontaktorgan Sedan hade Jörgen Bohlin ett tillägg till markägar-
 nas förslag enligt punkt 13 om "kontaktorganet".
 Tillägget innebär att samebyn vill ha ersättnings-
 marker vid mera omfattande skogsvårdsåtgärder, t ex
 plöjning. Vårt förslag är att samebyns tillägg här
 arbetas in under punkten 13 så får vi undersöka hur
 bolagen ställer sig.

Avgift Jörgen Bohlin: Ett nytt avtal bör ej innehålla någon
 text under punkten "Avgift". Möjligen ett appendix
 där det står att markägarna är med på hela avtalet
 medan samebyn är med på hela avtalet utom punkten 8
 om avgift.

Punkten 8 bör ändras så att det inte står att same-
 byn skall betala utan endast att det skall betalas.

Nytt avtals-
 förslag

Maurtitz Bäärnhielm: Om jag skall skriva ett nytt
 förslag till avtal så vill jag först fråga: Blir
 det tre olika organ - samarbetsnämnden enligt punk-
 ten 11, skiljenämnden enligt punkten 12 och det vi
 tills vidare bara kallar kontaktorgan enligt punk-
 ten 13. Bör man inte tala om vad kontaktorganet
 enligt punkten 13 skall göra.

Jörgen Bohlin: Nej. Kontaktorganet bör själv dra
 upp riktlinjer för hur det skall arbeta. Däremot
 bör man göra vissa strykningar i punkt 13.

Ändringar/oklara
 punkter i
 avtalet

- Parterna beslutar att ånyå gå igenom avtalet för
 att konstatera vilka punkter och ändringar man är
 överens om.

1. Parter

Här är utformningen beroende av framställningen till regeringen.

2. Upplåtelse

Inga ändringar.

3. Betestid

Inga ändringar.

4. Genomflyttningsområde

Inga ändringar.

5. Återtagningsområde

Inga ändringar.

6. Frizoner

Inga ändringar.

7. Giltighetstid

Giltighetstiden skall vara fem år med tio års förlängning och ett års uppsägningstid.

Punkten 7 skall kompletteras med ett tillägg av följande innebörd: Vid uppsägning gäller gamla avtalet tills nytt avtal ingåtts eller parterna anmält till skiljenämnden att förhandlingarna strandat. Det skall ligga i skiljemannens hand att avgöra om förutsättningar ej föreligger att nå ny överenskommelse.

LIS 91

8. Avgift

I första meningen stryks "samebyn".

Andra meningen i första stycket stryks helt.

9. Överträdelse

Andra meningen stryks.

10.

Inga ändringar.

11. Samarbetsnämnd

Andra meningen "nämnden skall fungera ..." stryks.

12. Skiljeförfarande

Första meningen skall i sin helhet lyda: "Om enighet mellan samarbetsnämndens partsrepresentanter ej uppnås, skall nämndens ordförande samt i övrigt på yrkande av part med verkan av skiljedom besluta om betestid enligt punkt 1, särskilda betesavgifter enligt punkt 9 samt i övrigt avgöra tvister som föranleds av avtalet innefattande även prövning av frågor om skadestånd samt tvist som enligt punkt 13 hänskjuts till nämnden."

Andra meningen skall lyda: "Tvist skall avgöras skyndsamt."

Punktens sista mening står oförändrad.

13. Kontaktorgan

Tredje stycket första meningen skall i sin helhet lyda:

"Nämnden bestämmer själv sina arbetsformer, dock att minst två sammanträden skall hållas per år, ett före den 15 november och ett före den 1 juli."

Tillägg till punkt 13 om ersättningsmarker vid plöjning etc skall formuleras av Jörgen Bohlin och överlämnas till Mauritz Bäärnhielm efter Lars-Göran Lövgrens godkännande. Bolagen får sedan ta ställning till detta tillägg i nästa avtalsutkast.

För övrigt skall "kontaktorganet" i punkt 13 förse med lämpligt namn.

- Parterna beslutar att hålla nästa sammanträde den 19 maj 1981 i Stockholm.

- Gruppen uppdrar åt Lars-Göran Lövgren och Jörgen Bohlin att skriva en kort presskommuniké.

Avslutning

- Ordföranden Åke Wikman förklarar överläggningarna avslutade.

Lennart Rönnberg

Justeras:

Jörgen Bohlin

Lars-Göran Lövgren

LS

REGERINGSKANSLIET

Telefon 08-763 10 00

MEDDELANDE

Datum

1981-11-23

Avsändare		Mottagare
Åke Wikman		Jörgen Bohlin
		<u>Lars-Göran Lövgren</u>
Handläggare	Direktvalsnr.	
Ärende		
Tännäs-Idregruppens slutredovisning		
Bröder:		
Sänder här ett utkast till redovisning. Får jag be Er båda att läsa igenom det och att Ni meddelar mig Era synpunkter <u>senast fredag den 27 ds.</u>		
Hälsningar:		
		
Åke Wikman		

1981-11-

Dnr 361 H 1101,
1113, 1115, 1120,
1122, 1123-1126/
73.

Lantbruksstyrelsen

Tännäs-Idregruppen med redovisning av uppdrag

Genom beslut den 27 november 1975 uppdrog regeringen åt lantbruksstyrelsen att i samråd med Tännäs och Idre samebyar samt berörda markägare utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som samebyarna regelbundet besöker med sina renar. Lantbruksstyrelsen uppdrog därefter genom beslut den 14 januari 1976 åt en särskild arbetsgrupp bestående av avdelningsdirektören Åke Wikman, hovrättsrådet Mauritz Bäärnhielm och fil.kand.Lennart Rönnerberg att verkställa utredningen med Wikman som gruppens ordförande och Rönnerberg som dess sekreterare.

Arbetsgruppen, som arbetat under benämningen Tännäs-Idregruppen (TIG) får härmed lämna en slutlig redogörelse för uppdraget.

Det förberedande skedet

Vi började arbetet med en genomgång av det material och de omständigheter i övrigt som kunde utgöra bakgrund till uppdraget. På grundval därav och med vår personliga kännedom om förhållandena mellan renskötselutövarna och den markägande befolkningen i södra Härjedalen kunde vi inledningsvis konstatera att starka motsättningar rått mellan parterna alltsedan slutet av 1800-talet. Det huvudsakliga tvisteämnet har utgjort frågan om vinterbetning av renar utom de för renskötseln avsatta om-

*betänks marker som
anfås av denna rätt
är emellertid skild.*

rådena. Denna sedvanerätt till renbete inskrevs i första renbeteslagen av år 1886, upprepades i 1898 och 1928 års renbeteslagen och konfirmerades slutligen i nu gällande rennäringslag av år 1971.⁰ Från markägarhåll har framhållits att sådan rätt inte föreligger i Härjedalen under det att rennäringsintresset med stöd av bl.a. rennäringslagstiftningen hävdar motsatsen.

Under de senaste 20-25 åren har en ökad spänning kunnat förmärkas mellan de båda intressena. Närmaste orsaken härtill torde ha varit att renfloccar av växlande storlek lämnats kvar eller inte återförts till marker inom renbetesfjällen vid sedvanerättens årliga utgång den 30 april. Uttalade misstänkar från markägarhåll om allt för stora renhjordar, bristande bevakning av dessa samt en mer eller mindre regelbunden vinterbetning på för renskötseln helt nya marker har också bidragit till den ökade spänningen, som i vissa fall övergått till att vara direkt hätsk.

Vi anser oss i detta sammanhang inte ha orsak att närmare söka analysera rådande förhållande utan vill endast konstatera att utgångsläget för utredningsuppdraget var synnerligen låst. Mot markägarnas bestämda uppfattning att renskötsel skall bedrivas året runt inom renbetesfjällen i Härjedalen, då sedvanerätt inte finns på enskilda marker söder om Ljusnan, stod renskötselutövarnas lika bestämda hävdande att sådan rätt föreligger vintertid utanför renbetesfjällen på grund av gammal sedvana.

Blst. Ngt
Stycke.

Vi vill här understryka att i direktiven för gruppens arbete sägs att "utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som nämnda (Tännäs och Idre) samebyar mera regelbundet besöker med sina renar." Vi har således inte haft till uppdrag att söka klarlägga själva sedvanerättsfrågan. Den kan slutligt fastställas endast av domstol. I protokoll den 20 juni 1979 har emellertid lantbruksstyrelsen på framställning av oss beslutat att vi även skall undersöka förutsättningarna att åstadkomma ett sållrare rättsligt underlag för samebyarnas markutnyttjande i första hand under vintersäsongen, vad avser såväl geografiskt område som betesrättens innehåll.

Arbetets genomförande

Fältarbetet inleddes med överläggningar hos Tännäs och Idre samebyar i mars 1976. Samebyarna redovisade då i grova drag de yttergränser för vinterbetning respektive sameby önskade få bekräftade. Vidare förklarade sig byarna positivt inställda till någon form av överenskommelse med markägarna i vinterbetningsfrågan.

I maj samma år hölls en överläggning med revirförvaltare i Särna revir, Lars Petrelius, som förklarade att hinder från domänverkets sida inte förelåg att träffa avtal om vinterbetning på kronomark i området norr om Österdalälven ner mot gränsen för Älvdalens skjutfält.

Vid ett av oss utlyst "stormöte" i Hede den 16 juni 1976 togs en första kontakt med markägarna. I överläggningen deltog även representanter för länsstyrelsen, lantbruks-

nämnden och Härjedalens kommun. Dessutom hade ett antal enskilda markägare, som berörs av vinterbetning av renar tillhörande andra samebyar än Tännäs och Idre infunnit sig.

Efter enskild överläggning förklarade sig markägarna villiga att ingå i förhandlingar med Tännäs och Idre samebyar om rätt till vinterbetning ävensom att utse representanter i en förhandlingsgrupp. Man sade sig dock vara villig att ingå i förhandlingar endast under förutsättning att ersättning utgick till utsedda förhandlare jämte juridiskt ombud. Genom beslut den 23 november 1976 avslog lantbruksstyrelsen en framställning från oss om medel för sådant ändamål, varvid frågan fördes vidare av markägarna till regeringen. Den 16 juni 1977 beslöt regeringen att högst 75 000 kronor fick disponeras av lantbruksstyrelsen för att bestrida resekostnadsersättning och traktamente för berörda enskilda markägare och medlemmar av Tännäs och Idre samebyar i samband med inställelse till förhandlingar om omfattningen av samebyarnas vinterbetesmarker. Förutsättningarna för oss att påbörja förhandlingar med parterna var därmed uppfyllda.

Redan den 9 juni 1977 gjorde dock markägarna vid en uppvaktning hos jordbruksministern en framställning om åtgärder mot olaga renbetning m.m. i Härjedalen. I skrivelsen yrkades bl.a. en utredning av om det föreligger sedvanerätt till renbete inom Jämtlands län. Samtidigt för-

klarade man att Tännäs-Idregruppens medlemmar som statens representanter och förhandlingspart "ej åtnjuter markägarnas förtroende som opartiska utredningsmän i sedvanerättsfrågan."

I yttrande den 15 augusti 1977 till lantbruksstyrelsen över markägarnas skrivelse framhöll vi att vi för vår del beslutat att mot bakgrunden av markägarnas aktion inte fullfölja tanken på ytterligare överläggningar i frågan. Den 25 november 1977 anförde lantbruksstyrelsen i remissvar till departementet/
/bl.a. om vårt uppdrag att styrelsen inte hade för avsikt att ta några nya initiativ i frågan. Om markägarnas inställning i sedvanerättsfrågan yttrade lantbruksstyrelsen att det får anses klarlagt att sedvanerätt föreligger och att ytterligare utredning härom var onödig.

Genom beslut den 6 juli 1978 lämnade regeringen markägarnas framställning utan åtgärd.

I oktober 1978 beslutade vi, som då var i färd med att slutredovisa uppdraget, att uppta sonderande samtal med juridiska ombuden Jörgen Bohlin för samebyarna och Lars-Göran Lövgren för markägarna för att utröna huvuvida intresse förelåg att återuppta förhandlingarna i vinterbetesfrågan. Ett sådant intresse hade nämligen under hand antytts från markägarhåll.

Dessa samtal ledde fram till ett återupptagande av förhandlingarna. För att fortsätta och slutföra dessa upp-

ställde vi som grundvillkor att dels sedvanerättsfrågan skulle - i varje fall i det inledande skedet - lösas utanför förhandlingarna och dels att arbetsgruppen för sättningsvis skulle av parterna betraktas som s. a. ordnare och inte som representant för staten. Under dessa båda förutsättningar har därefter förhandlingarna mellan parterna kunnat föras. Hur dessa fortlöpt framgår av de protokoll som samtidigt härmed överlämnas.

Vid ett slutsammanträde i Stockholm den 19 maj 1961 kunde ett preliminärt avtal undertecknas om rätt till vinterbetning för renar tillhöriga renägare inom Sameby sameby inom fastigheter i Härjedalens och Älvdalens kommuner. Det avtalade området är i huvudsak det som samebyn nyttjar för sin vinterbetning.

./. Kopia av det preliminära avtalet bifogas.

Av avtalsunderskrifterna framgår att de i de båda förhandlingsgrupperna ingående personerna tillstyrker avtalet med förbehåll för respektive huvudmäns godkännande. Renägarrepresentanterna förutsätter dessutom att staten av budgetmedel erlägger hela den i avtalet överenskomna avgiften. Under förhandlingarna har vi hävdats att samebyn till åtminstone viss del - lämpligen 1/4 - bör delta i kostnaden enligt avtalet.

En framställning från samebyn om budgetmedel för ändamålet har ännu inte avgjorts av regeringen.

Vårt förslag

En grund för det preliminära avtalet har utgjort och ^{utgör/}

det högsta antal renar som nu får föras på betet inom Tännäs samebys område. Antalet har bestämts av lantbruksnämnden till 5 000 renar inklusive årskalvar. Vi har för värde utgått från att samma renantal kommer att gälla under den överenskomna avtalsperioden.

vidare/
Vi föreslår/att handhavandet av arrendeavgiften enligt punkt 8 i avtalet uppdras åt lantbruksnämnden, i Jämt-
~~lands län.~~

Vi föreslår att/ i Jämtlands län får/
/lantbruksnämnden ~~härskäva~~/i uppdrag att slutföra avtalsfrågan efter det regeringen avgjort samebyns frarställning om budgetmedel för arrendeavgiften.

Särskilt om Idre sameby

I vårt uppdrag har även ingått att undersöka Idre samebys behov av vinterbetesmarker. Under förhandlingarnas gång har emellertid lantbruksnämnden och samernas riksförbund efter samråd med oss tagit upp frågan om en rekonstruktion av samebyn och numera även lämnat ett betänkande i denna fråga.

Mot den bakgrunden har vi inte ansett det lämpligt att för egen del ta upp den särskilda frågan om samebyns vinterbetning, en fråga som ändå måste behandlas i samband med den av nämnden upptagna huvudfrågan.

Slutord

Det är vår uppfattning att - oavsett om man slutligt kommer fram till ett för båda parter bindande avtal eller inte - det arbete som här har försiggått resul-

terat i ett förtroendefullt förhållande mellan parterna. Förhandlingagruppernas medlemmar har på ett öppet och faktagrundat sätt presenterat sina synpunkter. De har därigenom uppnått förståelse och respekt för varandras skiftande intressen och förutsättningar och synbarligen lagt en grund för likartade överläggningar i fortsättningen. Den hundraåriga fejden mellan markägare och renskötselutövare i denna del av Härjedalen synes därmed förhoppningsvis vara bilagd.

-
- I särskilda försändelser till lantbruksstyrelsen överlämnas samtidigt härmed dels protokoll från förhandlingarna och övriga handlingar av betydelse, dels ock samtliga till oss överlämnade handlingar i ärende om högsta renantal inom berörda samebyar. En av oss initierad och under åren 1976-1977 genomförd renbetesundersökning har tidigare överlämnats till lantbruksnämnden i Jämtlands län.

Åke Wikman

Mauritz Bäärnhielm

Lennart Rönnerberg

TÄNNÄS-IDREGRUPPEN (TIG)

PROTOKOLL

1981-02-25--26

Överläggningar mellan representanter för
Tännäs sameby och av byns vinterbetning
berörda skifteslag under medverkan av
Tännäs-Idregruppen.

Plats: Hotell Eskilssons, Tännäs

Närvarande: Representanter för Tännäs sameby

Edvin Rensberg

Bengt Andersson

Alf Willenfeldt

Jörgen Bohlin, SSR, jur ombud

Representanter för skifteslagen

Carl Andersson, Råndalen

Birger Skjutare, Bergvik & Ala AB

Eskil Thor, Korsnäs-Marma AB

Sven-Emil Backman, Lofsdalen

Otto Olofsson, Glöte

Leif Eriksson, Iggesunds Bruk AB

Lars Petrelius, Domänverket (25/2)

Karl Persson, Ransundet

Lars-Göran Lövgren, LRF, jur ombud

Tännäs-Idregruppen

Åke Wikman

Mauritz Bäärnhielm

Lennart Rönnberg

Bilaga: ~~Avtalsutkast nr 5, i enlighet med vad som över-~~
~~enskom vid detta sammanträde~~

1 B G

Sammanträdet
öppnas

Ordföranden Åke Wikman hälsar välkommen till dagens sammanträde.

Justering

Till att justera protokollet utses Lars-Göran Lövgren och Jörgen Bohlin.

Man kommer överens om att samebyrepresentanterna skall inleda överläggningarna genom att i stora drag redogöra för vinterns betning.

Vinterns
renbetning

Edvin Rensberg: Vi flyttade ut genom stängslet den 27 november. Min grupp har efter passagen av stängslet gått söderut och efter Fjätälven. Vi har betat hela tiden efter älven och är nu ungefär vid Flovattnet vid Dalagränsen. Genom det töväder som kom tidigare i vinter är Storfjäten just nu låst från bete. Vi har haft bra betesfred utom då i anslutning till landsvägarna, för övrigt har det gått bra att hålla ihop hjorden.

Alf Willenfeldt: Vi har flyttat ut den vanliga vägen över myrarna mot Glötesvålen och är nu vid Torrberget. Vi har inte haft några störningsmoment och är långt från turistvägarna just nu. Den enda störning vi har är ett lodjur. Det är hårdpackad snö på kala områden men bra bete i skogen.

Bengt Andersson: Ja, förhållandena för min grupp har varit ungefär samma som förra året. Samma flyttväg, dock är det något sämre bete i år. Ner mot Granåssjön är förhållandena istället bättre än i fjor. Dom skyltar som tidigare fanns mot rentramp i skoterspårarna är borttagna. Vi betar nu ca 2,5-3 km norr om Österdalälven.

Åke Wikman: Har det här återtagsområdet påverkat renskötseln?

1 17

Alf Willenfeldt: Vi betar ändå inte på kalhyggena. Det har hänt att vi har fått hämta tillbaka dom enstaka renar som kommit in i området.

Åke Wikman: Hur fungerar detta med "frizoner"?

Edvin Rensberg: Vi har flyttat förbi gårdar och hagar och har i vissa fall fått hämta renar men vi har inte märkt någon irritation från markägarnas sida.

Åke Wikman: Hur ser markägarna på vinterns situation?

Carl Andersson: Vi har inte haft några problem med Tännäs-renar. Däremot har vi haft renar från Mittådalen i byn. Dom har inte tidigare kommit den här vägen.

Sven-Emil Backman: Ja, jag har inte sett en ren i vinter på mina områden.

Karl Persson: Vi har fullt av dom nere i Ransundet, flockar på 10-15 renar.

Alf Willenfeldt: Vi har inte några renar däruppe.

Otto Olofsson: Det är mycket bra ordning i Glöte.

Edvin Rensberg: Jag har en fråga till markägarna. Har ni sett några renar under förbjuden tid? Det är en artikel i ÖP idag om "renar trampar sönder jordbruksmark i Lillhärdal".

Leif Eriksson: Våra jaktlag har inte rapporterat om någon sådan renförekomst.

Högsta renantal

Lars-Göran Lövgren: Vi bör ha med ett bestämt renantal i avtalet. Samma förutsättningar som nu bör alltså avtalas att gälla.

Åke Wikman: Detta är något nytt. Det är myndigheterna som fastställer renantalet.

Jörgen Bohlin: Eftersom åretruntmarkerna bara kan hålla femtusen renar så finns det ju ingen anledning för myndigheterna att besluta något annat antal.

Protokolls-
anteckning

Lars-Göran Lövgren: Ta detta till protokollet.

Mauritz Bäärnhielm: Det är en praktisk lösning att ta detta till protokollet. Det är Lantbruksnämnden som fastställer renantalet. Om markägarna anser att Lantbruksnämnden fastställer ett för högt renantal kan ju detta vara orsak till att avtalet sägs upp.

Jörgen Bohlin: Det pågår ju renforskning om utfodring m m. Det är inte bra att låsa sig för framtiden. Det är inte möjligt att i ett avtal skriva bort rennärlingslagen. Skall ett avtal fungera så förutsätter det, att man ingår avtalet i en förtroendefull anda. En ändring av renantalet skulle då göras av rent okynne.

Leif Eriksson: Det här har sin betydelse för markägarna. Renbetningen konkurrerar med jakten. Jag anser också att det här bör antecknas till protokollet.

Lars-Göran Lövgren: Om man i framtiden genom forskning etc har möjlighet att höja renantalet bör detta eventuellt diskuteras i den samrådsnämnd som föreslagits.

1 15 9

Avtalet

Avtalet

Parter

1. Parter

Jörgen Bohlin: Beroende på hur ersättningsfrågan löses kanske vi behöver ha någon ytterligare part.

Upplåtelse

2. Upplåtelse

- Inga ändringar föreslås.

Betestid

3. Betestid

- Inga ändringar föreslås.

Genomflyttnings-
område

4. Genomflyttningsområde

- Inga ändringar föreslås.

Återtagnings-
område

5. Återtagningsområde

- Inga ändringar föreslås.

Frizoner

6. Frizoner

- Inga ändringar föreslås.

Giltighetstid

7. Giltighetstid

Lars-Göran Lövgren: Detta är att jämföra med ett jordbruksarrende. Avtalet bör alltså gälla i fem år.

Jörgen Bohlin: Vi har från vår sida sagt att vi vill ha ett tioårigt avtal.

Birger Skjutare: Bergviks uppfattning är också att avtalet bör löpa på en tid av fem år.

h v a

Mauritz Bäärnhielm: Vi har i avtalet föreslagit sju år som en kompromiss.

Leif Eriksson: Räcker det inte med ett års uppsägningstid?

Mauritz Bäärnhielm: Man behöver längre tid för att göra ett nytt avtal.

Jörgen Bohlin: Rennäringen behöver en längre planeringshorisont. Vi kan inte förändra någonting på bara något år.

Mauritz Bäärnhielm: Man kan inte i detta fall jämföra med jordbruksarrende. Visserligen rekommenderar arrendelagen en arrendetid på fem år men man kan komma överens om en längre tid, t ex tio år. Här är ju klart att jordägaren vill ha så kort avtalstid som möjligt medan arrendatorn vill ha så långt avtal som möjligt.

Lars-Göran Lövgren: Vi vill ha en försöksperiod på fem år, sedan kan man kanske skriva in en längre förlängningstid.

- Beslutas att återkomma till avtalstiden vid morgondagens förhandlingar.

Avgift

8. Avgift

Jörgen Bohlin: Jag konstaterar att ersättningsfrågan enligt förra protokollet inte var avklarad.

Mauritz Bäärnhielm: Avtalet gäller mellan samebyn och markägarna. Inom TIG har vi sagt att avtalet i första hand bör tecknas mellan samebyn och markägarna. Sedan är det en annan sak att man eventuellt

L N A

kan få bidrag från något håll. Jag kan förstå att samebyn inte vill betala för sedvanerätten i de områden där det finns sedvanerätt, men å andra sidan får man tillgång till marker där det inte finns sedvanerätt.

Jörgen Bohlin: Man kan inte uttala sig med säkerhet om att man får tillgång till områden där sedvanerätt inte finns. Vi har redan från början uttalat att vi inte går med på att betala för en rätt man redan har.

För att tillmötesgå markägarna har byn sagt att man vill försöka få fram medel till en fond till samarbetsnämndens förfogande. Fonden skulle kunna täcka kostnaderna för nämndens arbete och den skulle också kunna täcka vissa skador. Det kan vara lämpligt att fondens storlek uppgår till 100 000 kronor. Byn gör ett ekonomiskt åtagande från sin sida att se till att en sådan fond kommer till. Samarbetsnämnden skall besluta om användningen av pengarna.

Lars-Göran Lövgren: Markägarna ser avtalet som en nyttjanderättsupplåtelse mot avgift. Mot bakgrund av att TIG har varit i kontakt med staten närstående organ och fått vissa utfästelser om bidrag, bör vi i första hand hålla oss till principen med nyttjanderättsavgifter.

Jörgen Bohlin: Staten säger att det finns rätt till vinterbete. Då kan man inte sedan överlåta på byn att ordna upp rättsfrågorna.

- På markägarna begäran ajourneras sammanträdet för enskilda överläggningar.

L. N. G.

Lars-Göran Lövgren: Det är markägarnas uppfattning att det skall utgå en årlig avgift. Däremot kan man tänka sig att TIG och samerna diskuterar sig fram till en fondkonstruktion. 3/4-delar från t ex samefonden skall utgå som årlig avgift. Avkastningen av den föreslagna fonden skall utgöra den sista 1/4-delen av ersättningen till markägarna. Avkastningen av fonden skall alltså utgå varje år till markägarna.

Jag vill också ta upp frågan om ersättning vid skador. Det bör vara ett förtydligande i avtalet om att skadorna skall regleras enligt rennäringslagen.

Alf Willenfeldt: Vad är det då för skador som skall regleras? När vi har ett avtal så bör det ju täcka dom normala skadorna.

Lars-Göran Lövgren: Vi menar inte normala skador. Om t ex en hel skogsplantering blir aväten så är det inte en normal skada.

Åke Wikman: I sådant fall bör ju skiljenämnden kunna reglera detta.

Jörgen Bohlin: Vi bör kanske föreskriva att alla skador enligt detta avtal skall gå till skiljenämnden i första hand. Bedömer skiljemannen att detta inte är en skada inom avtalet då kan markägaren gå till domstol.

Kontaktgrupp

Lars-Göran Lövgren: Samebyn föreslog vid förra sammanträdet att man skulle tillsätta en kontaktgrupp. Vi har utarbetat förslag till en särskild punkt om detta i avtalet och ber att få överlämna förslaget.

Jörgen Bohlin: Vi har ett tillägg till markägarnas nyss överlämnade förslag. Korsnäs-Marma vill plöja

vid Djursvallen. Från byns sida är detta en oönskad åtgärd (Detta är ingen kritik mot Korsnäs-Marma). 90% av markerna är ju bolagsmark och det är ju nästan alltid bolagen som genomför mera omfattnade markberedningsåtgärder. Det kan medföra att sammantaget ganska stora arealer kan bli undantagna från renskötsel bortåt 20-30 år framåt. Om dessa marker undantas bör andra marker kunna anvisas. Detta berör nästan uteslutande bolagen.

Lars Petrelius: Är harvning lika ogynnsam som plöjning? Vi har fröställningar där vi skall harva.

Jörgen Bohlin: Det beror på marken, om den är torr blir det större skador.

Lars Petrelius: Vi är enligt skogsvårdslagen tvungna att vidta åtgärder för tillväxt.

Jörgen Bohlin: Domänverket har samrådsskyldighet med renskötseln. Oftast kan man diskutera sig fram till lösningar.

Kvarstående
avtalspunkter

Åke Wikman: Jag kommer nu att repetera vad vi fortfarande inte har nått klarhet om.

1. Avtalets rubrik, dvs syftet med avtalet.
2. Partsställningen.
3. Avtalstiden.
4. Avgiften och dess finansiering.
5. Skiljenämnden.
6. Samarbetsnämnden.

Ajournering

- Parterna beslutar att ajournera sammanträdet till i morgon den 26 februari klockan 09.00.

L B 9

Avtalet	<u>Ake Wikman</u> : TIG:s mening är att det här är frågan om ett nyttjanderättsavtal. Avtalet är en samförståndslösning. Det innebär att dom frågor och problem som uppkommer bör lösas inom ramen för avtalet i dess anda. Därför bör samebyn och markägarna vara parter. Vi bör komma till resultat idag. Jag föreslår att vi börjar med att gå igenom de punkter som vi avslutningsvis igår fann fortfarande vara oklara. Ock då börjar vi med avtalets rubrik.
Avtalsrubrik	<u>Jörgen Bolin</u> : Som rubrik för avtalet kan väl räcka med "Avtal". Ett sådant här avtal skulle göra
Finansiering	Tännäs sameby unik, eftersom man skulle betala för en nytthet som redan har rätt till. I vårt fall har staten angett ett högsta renantal. Har staten tagit miste så bör inte samebyn betala. Problemet är en allmän samisk fråga, inte endast en fråga för Tännäs sameby. Man kan alltså inte särskilja Tännäs sameby ifrån dom övriga samebyarna i en sådan här fråga. För att komma runt problemet gav vi i går förslag till en alternativ lösning men denna förkastades. Då återstår för samebyn att göra en framställning till regeringen och denna får gå in och ta ansvaret. Samebyn ^{är beredd att} kommer snarast att göra en
Parter	sådan framställning och då aktualiseras också frågan om vilka som skall vara parter.
Avtalstid	Vad gäller avtalstiden så kan vi gå med på en avtalstid på fem år, men då vill vi istället bibehålla två års uppsägningstid.
Kontaktorgan	Vi har också ett förslag till tillägg till det förslag om "kontaktorgan" som Lars-Göran Lövgren lämnade igår.
Förslag till bystämman	Vi kommer dessutom att be byns stämma att anta och ^{medge} anta och ^{medge} anta följa dom regleringar som står i avtalet.

L B A

Åke Wikman: Vi hade två vägar att gå. För det första att överlåta till parterna själva att göra ett avtal. För det andra så kan TIG för sin del redovisa sitt uppdrag och tala om var vi står. Frågan är om vi skal försöka komma fram till ett avtal.

Återstående
frågor

Jörgen Bohlin: Det är i stort sett bara avgifts- och finansieringsfrågan som återstår. Vi har redan - och det kan man se i vårt första protokoll okt 1979 - sagt att byn själv inte kan betala.

Mauritz Bäärnhielm: Det är riktigt att staten har ett ansvar för att det finns vinterbete. Det är tänkbart att vi gör ett avtal enligt Tännäs-avtalet, som innebär att staten och markägarna blir parter och att staten sedan upplåter marken till samebyn. För markägarna gör det ju detsamma vem dom får sina pengar ifrån.

Lars-Göran Lövgren: I fråga om partställningen är ju tanken att det skall vara ett samarbete mellan samer och markägare.

Jörgen Bohlin: Måste renbetet arrenderas då är det statens angelägenhet. Men ifråga om den praktiska renskötseln är vi beredda att även ensidigt följa avtalet.

Åke Wikman: Eventuellt får vi redovisa från TIG:s sida och konstatera att endast avgiftsfrågan återstår.

Överträdelse

Jörgen Bohlin: Vad gäller punkten 9 så är ju denna en slags skadeståndsklausul. Men den är också tekniskt ofullgången. Den här punkten hänger ihop med punkt 8 och det kan medföra eventuella konsekvensändringar. Är punkt 9 en skadeståndsklausul då behöver den ju egentligen inte stå med. Vi vill inte betala både till skifteslaget och en markägare. Därför kan man stryka andra meningen.

L 13 g

Mauritz Bäärnhielm: Den är ju till för att skiljenämnden skall kunna avgöra tvisterna.

Lars-Göran Lövgren: Skadestandsfrågan bör in i avtalet för att skiljenämnden skall kunna avgöra.

Jörgen Bohlin: Detta kanske kan tas upp under punkten 12, skiljeförfarande.

Edvin Rensberg: Praxis idag är ju att om man är överens om skadan så ersätts den. Är man inte överens då får man gå till domstol.

Lars-Göran Lövgren: Nu bör istället skiljenämnden kunna avgöra, istället för domstol. Vi bör komplettera punkten 12 så att om någon av parterna yrkar så kan ordföranden med skiljedom avgöra skadestandsfrågan.

Giltighetstid

Vad motiverar så lång uppsägningstid som två år?

Jörgen Bohlin: Av de skäl som Mauritz Bäärnhielm sade igår, tiden som behövs för att diskutera ett nytt avtal.

Åke Wikman: Kan man ha en konstruktion där det gamla avtalet gäller tills man kommit överens om ett nytt, eller att parterna anmäler till skiljemannen att dom inte kommit överens.

Jörgen Bohlin: Då får skiljemannen träda in. Då kan det i och för sig stå ett års uppsägningstid och fem års avtalstid.

Lars-Göran Lövgren: Markägarna går med på en sådan konstruktion.

Finansiering

Åke Wikman: Kommer samebyn att omgående att gå till regeringen?

9 seklare avskickat till
 prästerna B

Jörgen Bohlin: Vi kommer att så snart som möjligt
 att lämna en framställning till regeringen.

Skiljeförfarande

Lars-Göran Lövgren: Vi har ett tillägg till punkten
 12 "tvist som enligt punkt 13 hänskjuts till skilje-
 man skall avgöras skyndsamt".

Kontaktorgan

Sedan hade Jörgen Bohlin ett tillägg till markägar-
 nas förslag enligt punkt 13 om "kontaktorganet".
 Tillägget innebär att samebyn vill ha ersättnings-
 marker vid mera omfattande skogsvårdsåtgärder, t ex
 plöjning. Vårt förslag är att samebyns tillägg här
 arbetas in under punkten 13 så får vi undersöka hur
 bolagen ställer sig.

Avgift

Jörgen Bohlin: Ett nytt avtal bör ej innehålla någon
 text under punkten "Avgift". Möjligen ett appendix
 där det står att markägarna är med på hela avtalet
 medan samebyn är med på hela avtalet utom punkten 8
 om avgift.

Punkten 8 bör ändras så att det inte står att same-
 byn skall betala utan endast att det skall betalas.

Nytt avtals-
 förslag

Maurtitz Bäärnhielm: Om jag skall skriva ett nytt
 förslag till avtal så vill jag först fråga: Blir
 det tre olika organ - samarbetsnämnden enligt punk-
 ten 11, skiljenämnden enligt punkten 12 och det vi
 tills vidare bara kallar kontaktorgan enligt punk-
 ten 13. Bör man inte tala om vad kontaktorganet
 enligt punkten 13 skall göra.

Jörgen Bohlin: Nej. Kontaktorganet bör själv dra
 upp riktlinjer för hur det skall arbeta. Däremot
 bör man göra vissa strykningar i punkt 13.

Ändringar/oklara
 punkter i
 avtalet

- Parterna beslutar att ånyå gå igenom avtalet för
 att konstatera vilka punkter och ändringar man är
 överens om.

L. B. G.

1. Parter

Här är utformningen beroende av framställningen till regeringen.

2. Upplåtelse

Inga ändringar.

3. Betestid

Inga ändringar.

4. Genomflyttningsområde

Inga ändringar.

5. Återtagningsområde

Inga ändringar.

6. Frizoner

Inga ändringar.

7. Giltighetstid

Giltighetstiden skall vara fem år med tio års förlängning och ett års uppsägningstid.

Punkten 7 skall kompletteras med ett tillägg av följande innebörd: Vid uppsägning gäller gamla avtalet tills nytt avtal ingåtts eller parterna anmält till skiljenämnden att förhandlingarna strandat. Det skall ligga i skiljemannens hand att avgöra om förutsättningar ej föreligger att nå ny överenskommelse.

L 15 91

8. Avgift

I första meningen stryks "samebyn".

Andra meningen i första stycket stryks helt.

9. Överträdelse

Andra meningen stryks.

10.

Inga ändringar.

11. Samarbetsnämnd

Andra meningen "nämnden skall fungera ..." stryks.

12. Skiljeförfarande

Första meningen skall i sin helhet lyda: "Om enighet mellan samarbetsnämndens partsrepresentanter ej uppnås, skall nämndens ordförande samt i övrigt på yrkande av part med verkan av skiljedom besluta om betestid enligt punkt 1, särskilda betesavgifter enligt punkt 9 samt i övrigt avgöra tvister som föranleds av avtalet innefattande även prövning av frågor om skadestånd samt tvist som enligt punkt 13 hänskjuts till nämnden."

Andra meningen skall lyda: "Tvist skall avgöras skyndsamt."

Punktens sista mening står oförändrad.

13. Kontaktorgan

Tredje stycket första meningen skall i sin helhet lyda:

"Nämnden bestämmer själv sina arbetsformer, dock att minst två sammanträden skall hållas per år, ett före den 15 november och ett före den 1 juni."

Tillägg till punkt 13 om ersättningsmarker vid plöjning etc skall formuleras av Jörgen Bohlin och överlämnas till Mauritz Bäärnhielm efter Lars-Göran Lövgrens godkännande. Bolagen får sedan ta ställning till detta tillägg i nästa avtalsutkast.

För övrigt skall "kontaktorganet" i punkt 13 förses med lämpligt namn.

- Parterna beslutar att hålla nästa sammanträde den 19 maj 1981 i Stockholm.

- Gruppen uppdrar åt Lars-Göran Lövgren och Jörgen Bohlin att skriva en kort presskommuniké.

Avslutning

- Ordföranden Åke Wikman förklarar överläggningarna avslutade.

Lennart Rönnberg

Justeras:

Jörgen Bohlin

Lars-Göran Lövgren

LS

**SVENSKA SAMERNAS
RIKSFÖRBUND (SSR)**

ORDFÖRANDE:
NIKOLAUS STENBERG
AROSJOKK
981 01 KIRUNA
TEL 0980/540 11

VICE ORDFÖRANDE:
LARS THOMASSON
PL GRÄNGEN 71
712 00 HÄLLEFORS
TEL 0587/630 75
AINA JONSSON
VINTER: FACK 124
920 19 AMSELE
TEL 0933/600 50
SOMMAR: FACK 6
920 75 AMMARNÄS
TEL 0952/600 86
INGVAR AHREN
VADARGATAN 7
960 40 JOKKMOKK
TEL 0971/115 83

SEKRETERARE:
ERIK POKKA
STEINHOLZGATAN 34 B
981 00 KIRUNA
TEL 0980/195 33
**SAMEOMBUDS-
MANNEN (SO)**
TOMAS CRAMER

FÖRBUNDSKANSLIET
TOMAS CRAMER
JÖRGEN BOHLIN
SKEPPSBRON 10
111 30 STOCKHOLM
TEL 08/10 24 80
10 28 80
10 33 80
MAND—FRED KL 10—11

KASSÖR:
ELISABETH ANDERSSON
BANKKONTO 6116-181 780 941
SVENSKA HANDELSBANKEN
STOCKHOLM
POSTGIRO 70 47 10-3

SAMEKONSULENT
PER GUSTAV LABBA
MAGNETITVÄGEN 40
981 00 KIRUNA
TEL 0980/800 02

**KULTUR- OCH
UTBILDNINGSSSEKRETERARE**
ELLEN SÄITTON-BURMAN
SAMERNAS FOLKHÖGSKOLA
960 40 JOKKMOKK
TEL 0971/119 15

**TIDNINGEN SAME-
FOLKET**
REDAKTÖR:
PAL DOJ
REGEENTSGATAN 32
831 00 ÖSTERSUND
TEL 063/12 58 01
POSTGIRO 38 47 32-4

Lars-Göran Lövgren

LRF

105 33 STOCKHOLM

SO 82/73

Broder,

Sänder Dig här i utskrift vårt förslag till tillägg i förhållande till den av Dig utarbetade punkten 13 i avtalet.

Enligt samebyns mening skall som nytt femte stycke ingå en text enligt följande:

"För det fall sådana åtgärder menligt påverkar byns möjligheter att utnyttja kvarvarande marker skall andra marker anvisas för utnyttjande under motsvarande tidsperiod."

En följdändring till detta blir i sista stycket att det till den i punkten 11 omnämnda samarbetsnämnden också skall kunna hänskjutas frågor om temporärt utvidgande av område.

I övrigt var vi väl överens om att det skulle finnas personliga suppleanter samt att det andra sammanträdet skall hållas "före den 1 juni".

Vad slutligen angår namnfrågan vill jag föreslå "Kontakt- och samrådsorgan".

I övrigt så avvaktar jag nu en reaktion på det här redovisade och sedan denna kommit och ett reviderat avtalsutkast 5 föreligger så kommer en framställning att inges till regeringen och då lämp-

ligen i samband med en uppvaktning för Anders Dahlgren eller Olof Nilsson.

De närmaste tre veckorna kommer jag att i princip befinna mig på Stockholms horisont så att vi kan ha möjlighet att träffas för närmare diskussion om Du befinner detta nödvändigt.

Stockholm den 4 mars 1981

Med bästa hälsningar

Jörgen Bohlin

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Handläggare

L-G Lövgren, ks

Datum

1980-12-08

Ert datum

Beteckning

Er beteckning

Jörgen Bohlin
Svenska Samernas Riksförbund
Skeppsbron 10
111 30 STOCKHOLM

Broder!

TIG

Jag har diskuterat vidare i ärendet med Rune Delvin. Som jag tidigare framfört är det min uppfattning, att samrådsformerna rennärings/skogsbruket skall regleras i avtalet. Rune och jag har därför utifrån det förslag till samarbetsnämnd som samebyn lämnat skisserat på en avtalsreglering av samrådsförfarandet. Skissen förutsätter att den i avtalet angivna samarbetsnämnden omdöps till skiljenämnd. Kopplingen i övrigt till avtalet framgår av skissen.

Rune och jag har också diskuterat ersättningsfrågan. Rent principiellt känner både han och jag ett visst motstånd mot att här träffa ett avtal om nyttjanderätt utan att ersättning i någon form skulle utgå. Vi vidhåller därför för vår del att ersättning i någon form bör finnas med i de fortsatta avtalsdiskussionerna, men vi ställer oss inte avvisande till någon form av fondbildning. En sådan konstruktion kan ju eventuellt innebära att fondens avkastning kommer markägarna till godo. Vi ställer oss inte heller i detta skede helt avvisande till tanken på en förlängd betestid. Denna fråga måste emellertid förankras hos markägarna. Vi bör diskutera dessa frågor innan ett nytt sammanträde med TIG. Med vänlig hälsning

Lars-Göran Lövgren

Till Ransundets, Råndalens, Ransjös, Linsells, Glötes,
Lofsdalens och Lillhärddals skifteslag

Med anledning av vad som redovisats vid möten mellan företrädare för skifteslagen, samebyn och Tännäs-Idregruppen i Sveg och Tännäs får samebyn här återkomma med ett förslag beträffande en kontaktgrupp mellan skifteslagen och samebyn.

I de avtalsdiskussioner som förs mellan företrädare för skifteslagen och samebyn inför Tännäs-Idregruppen så har det i avtalsförslaget aktualiserats en speciell samarbetsnämnd. Denna nämnd skulle ges mycket speciella och delvis rättsliga befogenheter. Den kontaktgrupp samebyn tidigare och nu här aktualiserar är av ett annat slag och i första hand till för att ha en fortlöpande och informell kontakt mellan skifteslagen och samebyn för att kunna diskutera olika mellankommande och uppkommande frågor av samarbetskaraktär. Den här aktualiserade gruppen skall alltså inte ses som någon ersättning för något annat organ t.ex. samarbetsnämnden enligt avtalet utan ett enligt samebyns mening nödvändigt komplement. Ett visst problem i sammanhanget kan vara gruppens storlek, eftersom samtliga skifteslag måste vara representerade för att det skall vara meningsfullt med organet. Vidare kan diskuteras hur stor representation samebyn skall ha, i vart fall bör dock byn vara representerade av en företrädare för envar av de tre grupper som samebyn nu har för vinterbetet. Vidare kan det diskuteras om det inte också finns skäl att exempelvis Bergvik och Ala som företrädare för egen del och även övriga bolag är representerat i gruppen.

Tanken bakom tillkomsten av detta organ skulle vara att man träffades samtliga vid ett eller möjligen två tillfällen per år och då diskuterade erfarenheter av tidigare betessäsong och måhända vid ett annat tillfälle diskuterade planerna inför kommande. Detta kan ju naturligtvis ske vid ett och samma tillfälle. Här bör erfarenheterna och praktiska synpunkter bestämma hur man organiserar arbetet. Häremellan är det då också naturligt att förslagsvis berörd grupp inom samebyn och av gruppen berörda skifteslag däremellan träffas för fortlöpande diskussioner. Även formerna för dessa kontakter kan närmare diskuteras inom gruppen.

Samebyn vill redan nu aktualisera denna fråga inför skifteslagens nu kommande årsmöten och är för egen del beredd att utse sin representation och vill med detta föreslå skifteslagen att varje skifteslag utser i vart fall en representant till ett sådant här föreslaget kontaktorgan.

Samebyn vill slutligen meddela att företrädare från byn är beredd att medverka vid sammanträde med skifteslaget för redovisning av synpunkter kring här redovisat förslag och även så frågor om markutnyttjande m.m. inom skifteslaget och därav föranledda samarbetsfrågor.

Brändåsen i augusti 1980

För Tännäs sameby

Edvin Rensberg
ordförande

1980-05-30

AVTAL OM NYTTJANDERÄTT

1 Parter

Mellan Tännäs sameby, å ena sidan, och de ägare av fast egendom i Härjedalens och Älvdalens kommuner som upptages på bilaga 1 till detta avtal, å andra sidan, överenskommes härmed följande.

2 Upplåtelse

Det område som på bifogade karta (bilaga 2) begränsas av en röd linje får samebyn nyttja för vinterbetning av renar under de förutsättningar som anges i detta avtal.

3 Betestid

Betesrätten omfattar tiden 15 november-30 april.

Vid ogynnsamma väderleks- eller betesförhållanden under hösten får betesrätten tagas i anspråk före den 15 november. En förutsättning därför är att den i punkt 11 omnämnda samarbetsnämnden lämnat tillstånd eller blivit underrättad. Beslut av nämnden i sådan fråga erhåller omedelbar rättslig verkan.

4 Genomflyttningsområde

Det område norr och öster om Lofssjön som på kartan (bilaga 2) markerats med röda streck får samebyn endast använda som genomflyttningsområde. Det innebär att området får användas för betning endast i samband med flyttningar. Med beaktande av god renskötsel skall området passeras så snabbt omständigheterna medger.

5 Återtagningsområde

Det område söder och väster om Råndan som på kartan (bilaga 2) markerats med gröna streck får samebyn endast använda som återtagningsområde. Det innebär att området ej får användas för stadigvarande betning. *med samråd byråden*,
~~stadigvarande betning.~~

6 Frizoner

I närheten av byar med åretruntboende får samebyns renar ej beta på enskild mark. Sådana frizoner omfattar tomter, inhägnad mark, inägor och fasta anläggningar som ligger i anslutning till ~~byn~~ och inom synhåll från bebyggelsen.

7 Giltighetstid

22
Detta avtal gäller för en tid av sju år räknat från den 1 oktober 1981. Tiden för avtalet förlängs med sju år, om uppsägning ej sker senast två år före utgången av löpande avtalsperiod.

8 Avgift

Som vederlag för upplåtelsen skall ~~samebyn~~ till ägarna betala en årlig avgift av 30 öre för hektar. För vintrar då betesrätten ej till någon del tages i anspråk skall inte avgift betalas.

Avgiften skall för varje säsong utöver den första vara indexreglerad enligt konsumentprisindex för juli månad närmast före säsongens början.

Varje säsongavgift skall ^{i efterskott} inbetalas till lantbruksnämndens ~~rennäringssenh~~ senast den 30 december. Senast en månad efter inbetalningen skall avgiften av ~~rennäringssenh~~ ^{lantbruksnämnden} sändas vidare till fastighetsägarna. Mellan fastighetsägarna skall avgiften fördelas i förhållande till den ingående arealen.

9 Överträdelse

Om samebyns renar betar i strid med detta avtal skall samebyn till markägaren erlægga särskild betesavgift. Föreligger svårigheter att fastställa vem som är markägare skall avgiften i stället utbetalas till det skifteslag inom vars område den olovliga betningen ägt rum.

10 Sedvanerätt

Detta avtal innebär ej att någondera parten ger efter på sin principiella ståndpunkt i frågan om sedvanerätt till renbete.

Skiljemen
11 Samarbetsnämnd

Parterna skall gemensamt utse en samarbetsnämnd på tre personer. Nämnden skall fungera som kontakt- och samrådsorgan. Nämnden skall aktivt verka för att uppkommande motsättningar biläggas. Nämnden skall bestå ^{av} ~~en~~ en representant för samebyn och en representant för markägarna. För var och en av dessa skall finnas två ersättare. Nämndens tredje ledamot, som även skall vara dess ordförande utses av samebyns och markägarnas representanter gemensamt. Kan överenskommelse därom ej träffas skall ordföranden utses av länsstyrelsen i Jämtlands län. För ordföranden skall finnas en ersättare, som utses på samma sätt som ordföranden. Ordföranden och hans ersättare skall vara lagfarna.

12 Skiljeförfarande

Om enighet mellan samarbetsnämndens partsrepresentanter ej uppnås, skall nämndens ordförande med verkan av skiljedom besluta om betestid enligt punkt 3, särskilda betesavgifter enligt punkt 9 samt i övrigt avgöra tvister som föranleds av avtalet. För denna verksamhet skall i övrigt gälla lagen (1929:145) om skiljemän. *Tvist enligt § 13 §*

.....

.....

.....

.....

Enligt sändlista

Här får Du protokollet från vår sista överläggning, den 25 augusti i Tännäs.

Jag hoppas så snart som möjligt kunna återkomma med inbjudan till vår nästa överläggning som är tänkt att ske i Sveg, troligen någon dag under januari 1981.

Vänliga hälsningar

Lennart Rönnerberg

Sändlista

Åke Wikman TIG
Mauritz Bäärnhielm, TIG
Jörgen Boßlin, SSR
Lars-Göran Lövgren, LRF
Rune Delvin, Bergvik & Ala AB
Lars Petrelius, domänverket
Otto Olofsson, Glöte
Per Ängerfors, Linsell
Carl Andersson, Råndalen
Sven Emil Backman, Lofsdalen
Stig Hagåker, Lillhårdal
Yngve Smeds, Bergvik & Ala AB
Karl Persson Ransundet
Edvin Rensberg, Tännäs sameby
Alf Willenfeldt, "
Bengt Andersson, "
Birger Skjutare, Bergvik & Ala AB

TÄNNÄS-IDREGRUPPEN (TIG)

PROTOKOLL
1980-08-25

Överläggningar mellan representanter för
Tännäs sameby och av byns vinterbetning
berörda skifteslag under medverkan av
Tännäs-Idregruppen.

Plats: Hotell Eskilssons, Tännäs

Närvarande: Representanter för Tännäs sameby

Edvin Rensberg
Bengt Andersson
Jörgen Bohlin, SSR, jur ombud

Representanter för skifteslagen

Sven-Emil Backman, Lofsdalen
Karl Persson, Ransundet
Carl Andersson, Råndalen
Per Ängarfors, Linsell
Stig Hagåker, Lillhärddal
Birger Skjutare, Bergvik och Ala AB
Harry Silver, AB Iggesunds Bruk
Lars-Göran Lövgren, LRF, jur ombud

Tännäs-Idregruppen

Åke Wikman
Mauritz Bäärnhielm
Lennart Rönnberg

Bilaga: Skrivelse augusti 1980 från Tännäs sameby till
skifteslagen.

B 91

Sammanträdet
öppnas

Mötets ordförande Åke Wikman hälsar välkommen.

Till att justera dagens protokoll utses Lars-Göran Lövgren och Jörgen Bohlin.

Vinterns betning

Åke Wikman: Jag föreslår att vi, som vid tidigare möten, informerar varandra om förhållandena på vinterbetesmarkerna under den tid som gått sedan vi sist träffades.

Edvin Rensberg: Sedan sist har min grupp betat under vintern vid Stenhogna, Lofsdalen. Söder om Lofsdalen var hårdpackad snö. Vi har försökt utnyttja områden längre söderut, bl a vid Milstenshogna. Renarna vände dock tillbaka till den plats där dom betat tidigare. Flyttningen startade redan i mitten av april, beroende på att snötäcket var tunt, och om snösmältningen hade satt in skulle den ha kunnat öppna bäckarna och försvårat flyttningen. Vi gick söder Sömlingshogna och norr om Långfonnen. Vidare norr om Häggberget mot stänglets kil. Vi fortsatte vidare efter stängslet mot Näskilsvålen för övernattnings i två dygn. Fortsatte därefter till Fjätsköriet och sedan till Lillfjäten och till Brattriet, där vi blandade våra renar med byns ~~övriga~~. Därefter satte vi in passning av gränserna. I samband med att snön försvann så upphörde den bevakningen och renarna lämnades ifred under kalvningen. Vi hade kalvmärkning i juli och höll på i cirka tio dagar, den avslutades cirka 20:e juli.

Bengt Andersson: Även vår grupps flyttning gick till ungefär som Edvin beskrev. Vi har betat i vinter i området mellan Granberget och Rottensjön. Betet var bra beroende på att det var litet snö. Under flyttningen betade vi i ungefär två dygn vid Vedungsfjället.

fs A

Sabotage mot
stängslet

Edvin Rensberg: Flyttningen gick bra och vi fick med oss alla renar. Några renar kan dock ha återvänt beroende på att stängslet saboterats vid flera tillfällen och på flera platser. Vi har funnit åtskilliga öppningar i stängslet. Som regel har man hakat av ändarna vid stängselskarvarna. Vid följande platser har stängslet öppnats med mänsklig hand: Vid Trenstorp, söder Sörvattensvallarna, norr Sörvattenvallarna, Lussefjället, vid Tjölshöfjället, öster Tjölshön samt norr om Rondan. På en plats är stängslet vikt åt sidan och nertyngt med sten. På andra platser var stängseländarna avhakade och fasthängda.

På förfrågan från Åke Wikman förklarar representanterna för Lofsdalens, Råndalens och Ransundets skifteslag att man inte haft några olägenheter av vinterns betning.

Sven-Emil Backman: Turistnäring och rennäring har gått bra ihop i Lofsdalen i vinter. Kan därför inte förstå motsättningen turism-rennäring.

Edvin Rensberg: I vinter har vi haft bästa betet runt om Råndalen. Turisterna har skött sig bra. Dom har följt lederna, men vi har fått bevaka mycket.

Stig Hagåker: Vi har haft ett hundratal renar Fallfallen och ovan Rottensjöarna. Vi har inte haft några renar nära Lillhärdal.

- Sammanfattningsvis bekräftar markägarna enigt att läget på vinterbetesmarkerna har stabiliserats och man vitsordar den goda renskötseln.

Stängslets
betydelse

Åke Wikman: Det är viktigt att alla informeras om stängslets betydelse. Stängslet har ju i högsta

grad medverkat till att man kunnat ordna upp förhållandena på vinterbetsmarkerna. Det skall vara en uppgift för den nya samarbetsgruppen som vi talat om i samband med avtalet.

Skifteslagens
årsstämmor om
avtalsförslaget

Det föreligger ett tredje avtalsutkast. Skifteslagen har haft sina årsstämmor. Hur har man där uppfattat resultatet av våra diskussioner?

Lillhärdal

Stig Hagåker: Vi var ca 15-20 deltagare på årsstämman i Lillhärdal. Yngve Smeds var där och redogjorde för dom gränser vi kommit fram till och för avtalet. Stämman uttalade att allt blivit bättre och såg det som positivt om man kunde enas om avtal och hoppades att man också skulle kunna komma överens om ersättningen.

Åke Wikman: Det har nämnts att eftersom förhållandena förbättrats så behövs inget avtal.

Stig Hagåker: Det kan stämma, men man måste se på sikt.

Linsell

Per Ängerfors: Vi var ca 6-7 deltagare vid årsstämman. Det är ett litet område som berör Linsells skifteslag. Stämmans deltagare ställde sig positiva till förslaget.

Lofsdalen

Sven-Emil Backman: Mycket få deltagare var närvarande vid årsstämman med Lofsdalens skifteslag. Inga diskussioner fördes vid sammanträdet. Jag har istället informerat markägarna vid olika andra tillfällen, och de är samtliga positiva.

Råndalen

Carl Andersson: Råndalen vill ha avtalet men vill inte släppa buffertzonen.

Ransundet Karl Persson: Samma gäller Ransundet, de vill ha avtalet och vill ha buffertzonen, dvs återtagningssområde som finns utmärkt på kartan.

Storskogsbruket Harry Silver: Iggesunds Bruk har inget emot förslaget.

Birger Skjutare: Bergvik och Ala är av samma uppfattning som de enskilda markägarna.

Karl Persson: Vi har gemensamhetsskog. Denna ligger delvis inom avtalsområdet, men de fyra delägarna till gemensamhetsskogen ansluter sig till avtalet.

Lars-Göran Lövgren: För övrigt finns inga större samfälligheter.

Jag vill ställa frågan om mulbetet blev undantaget som samfällt vid skiftet.

Birger Skjutare: Det är ovanligt att mulbetet direkt undantagits men däremot sägs vanligen att man äger fritt färdas och beta.

Lars-Göran Lövgren: Det innebär enligt min mening detsamma som att betet undantagits från skiftning.

Åke Wikman: Skifteslagens årsstämmor förefaller ha varit dåligt besökta. Har besökarna varit representativa för skifteslaget.

Lars-Göran Lövgren: Jag tror att det är så. Det är inte så väldigt många som berörs.

Stig Hagåker: I Lillhärdal var samtliga berörda markägare med.

Lars-Göran Lövgren: Vad gäller kronans marker på

andra sidan Dalagränsen bör det inte vara några problem där. Beträffande Storfjäten har man där uttalat sig positivt.

Per Ängerfors: I Linsells skifteslag berörs endast bolagsskog.

Karl Persson: Vi hade få deltagare vid årsstämman men alla var positiva.

Samråd skogs-
bruk-rennärning

Lars-Göran Lövgren: Jag vill avisera en fråga. Avtalsutkastet bör kompletteras med organisation för samrådet skogsbruk-rennärning.

Fri ansökan till

Jörgen Bohlin: Samråd skogsbruk-rennärning blir föremål för ett särskilt tillägg ~~till~~ skogsvårds-lagen. Jag vet inte om det behövs något ytterligare forum.

Lars-Göran Lövgren: Även vårt avtal är en komplettering till lagstiftningen. Varför då inte ha en särreglering även beträffande samrådet skogsbruk-rennärning?

Åke Wikman: I förlängningen av avtalet kan man tänka sig att samebyn upprättar driftsplan. Kan samrådet skogsbruk-rennärning inordnas i driftsplanen med hänsyn till markägarnas önskemål?

Lars-Göran Lövgren: Jag tycker inte att samrådet skogsbruk-rennärning kan regleras i detalj.

Jörgen Bohlin: Den här frågan kan tas i det samarbetsforum som jag föreslagit skall inrättas oberoende av avtalet. Det är inte så lätt att upprätta en driftsplan och kunna följa den. Exemplet från sistlidna vinter visar det - med snöförhållanden som tvingat oss att omdisponera betningen.

7. maj 2012

[Handwritten signature]

Ersättnings-
frågan

Åke Wikman: Parterna är primärt överens om att avtal skall träffas. Vi bör kanske diskutera ersättningsfrågan från början. Hur ser renägarsidan på storleken?

Vem ska betala

Jörgen Bohlin: Det är viktigare att diskutera vem som skall betala. Vi ser det som orättfärdigt att samebyn skall betala. Rätt till vinterbete är en förutsättning för rennäringslagen. Det är inte lätt att lyfta ut en sameby från dom övriga och säga att den skall betala. Lagstiftaren - staten - har ansvar och bör därför betala. Talar man om ett avtal som inte innebär ekonomiska förpliktelser utan mera handlar om att reglera hur renskötseln skall bedrivas, då blir det en annan fråga. Vi har redan från början ansett att staten bör betala om det skall vara betalning.

Följaktligen så bör i punkt 1. i avtalsutkastet Staten stå som part. Det står också att samebyn skall betala i punkt 8., där bör stå att Staten skall betala.

Mauritz Bäärnhielm: Rätt till fritt vinterbete föreligger enligt lagen, dock kan ingen peka ut betesrättens geografiska utsträckning; därför idén om ersättning. Även jag har hävdat att sedvanerätt finns på vissa marker i Härjedalen. De områden som vi gemensamt kommit fram till på kartan innehåller säkert delar utan sedvanerätt.

Åke Wikman: Är markägarna villiga att avstå från avgift mot att man får, enligt deras uppfattning, drägliga förhållanden?

Lars-Göran Lövgren: Priset 30 öre/hektar är satt med hänsyn till att man vill ha sådana förhållanden.

JS ST

Åke Wikman: Vill Jörgen Bohlin redogöra för resultatet för sin uppvaktning hos statssekreteraren?

Jörgen Bohlin: Vid uppvaktningen var förutom statssekreteraren Olof Nilsson även rättschefen Olof Köhl samt Ulla B Silén närvarande. Jag redovisade dom diskussioner som förekommit vid våra sammanträden och berättade att markägarna vill ha betalning för vinterbetet samt att samebyn inte anser det rimligt att den skall betala. Jag framförde också att det bör finnas samhälleligt intresse av att få till stånd säkrare förhållanden för renskötseln i området. Ingen av de närvarande vid uppvaktningen var beredd att säga något om betalningen. För att få ett svar behövs en formell framställning. Jag fick intrycket att man närmast räknar med att här skulle föreligga sedvanerätt. Rättschefen Olof Köhl ställde sig helt oförstående till att man skall betala för den rätten.

Åke Wikman: Jag har förstått att det är otänkbart att erhålla budgetmedel för det föreliggande ändamålet. Då återstår tre andra finansieringskällor. För det första: Samefonden. För det andra: Stensjömedel. Och för det tredje: att samebyn själv betalar.

Ingvar Widén har underhand uttalat att en förutsättning för att få tillgång till samefondsmedel eller Stensjömedel förmodligen kräver medverkan från samebyn.

Jörgen Bohlin: SSR:s styrelse har diskuterat frågan. Den ställer sig oförstående, bl a med hänsyn till de konsekvenser detta kan få längre norrut. Såväl Samefonden som Stensjömedel är samerna pengar och de medelskällorna är inte outtömliga. Blir det dessutom fråga om samma typ av uppgörelse inom andra

13 87

områden, kan det bli fråga om mycket stora belopp, vilket skulle skapa en omöjlig situation.

Åke Wikman: Lantbruksstyrelsens generaldirektör anser att här föreligger så speciella förhållanden att det skulle inte behöva bli några följder i andra områden.

Edvin Rensberg: Det blir väl i första hand en fortsättning med Idre sameby. Förhållandena är inte mer speciella för Idre-Tännäs än för Mittådalen-Handölsdalen. Deras betesgränser går delvis i samma skifteslag som våra. Med säkerhet kommer krav på samma reglering beträffande dessa byar. Tännäs betar söder om Råndalen, Mittådalen på norra sidan om Råndalen. Råndalens skifteslag kan förväntas kräva ersättning även för norra sidan.

- Sammanträdet ajourneras för enskilda överläggningar mellan markägarna.

Lars-Göran Lövgren: Markägarna anser att vi kommit väldigt långt i våra diskussioner. De kan acceptera avtalet på varje punkt förutsatt att något tillkommer om samrådet skogsbruk-rennäring. Markägarna vidhåller priset 30 öre/hektar. Jag är villig att hjälpa till i försöken att få fram pengar. Vi vill emellertid inte tynga diskussionen med ersättningsfrågan.

Vem ska ha
ersättningen

Åke Wikman: Kan vi då lämna diskussionen om medelskällorna och gå till punkt 3 i avtalet. Till vem skall avgiften betalas? Vi har diskuterat om utbetalningen kan ske till skifteslagen.

Lars-Göran Lövgren: Om betet kan påstås vara samfällt inom skifteslagen uppstår inga problem att låta medlen gå till skifteslagen. Det är markägarnas uppfattning att pengarna skall gå till skifteslagen.

Handwritten signature

Det krävs dock eventuellt förhandsbesked från Riksskatteverket.

Avtalstexten - Genomgång av avtalet.

Punkt 1. Parter.

Mauritz Bäärnhielm: Samebyn vill ha staten som en part, det är dock inte praktiskt.

Åke Wikman: Man skulle behöva ha endast samebyn och markägarna som avtalsparter. Sedan kan beslut om eventuell annan ersättningskälla läggas som bilaga till avtalet.

Punkt 2. Upplåtelse.

- Inga synpunkter.

Punkt 3. Betestid.

Bengt Andersson: Vad gäller betestiden har samebyn gjort en eftergift.

Punkt 4. Genomflyttningsområde.

- Inga synpunkter.

Punkt 5. Återtagningsområde.

Jörgen Bohlin: Vi bör i denna samt nästa punkt lägga till "med samlade hjordar".

gms Detta område vill vi också ha in i en punkt om samrådet skogbruk-rennärning. Tanken är att man inte skall driva ren dit för betning.

18 22

Bengt Andersson: Det är litet svårt att ur ren-skötselsynpunkt förstå hur man i alla lägen skall kunna undvika renbetning i området. Jag anser inte att skogsavverkning omöjliggjörs av renbetning.

Lars-Göran Lövgren: Ni har ju inte utnyttjat området söder om Rondan.

Bengt Andersson: Vad har jag då gjort, då jag varit där och betat renarna? Där är hyggen nu, men renar kan komma att gå där. Det här är dessutom ett litet område i förhållande till markerna i övrigt. Något tryck på dessa marker har ej förekommit.

Carl Andersson: Vi vill inte som tidigare har renarna inpå byn.

Bengt Andersson: Detta område är inte värre betat än andra områden. Varför ska då just dessa områden undantas?

Karl Persson: Det är svårt att vintertid snöröja väg för avverkning då det är rentramp och skoter-spår i vägen.

Åke Wikman: Jag har uppfattat att denna diskussion klarades av förra gången.

Edvin Rensberg: I det här området är förhållandena sådana att det naturligen fungerar som återtagningsområde. Vi vill inte ha sammanblandning av Mittådalens renar på norra sidan. Men därifrån till en speciell paragraf är att sträcka sig för långt.

Jörgen Bohlin: Poängen var ju att man inte samlade hjordar stadigvarande här. Som det nu är får inte en enda ren vara där. Därmed har man inte löst några större problem.

Edvin Rensberg: Vi diskuterar dagens förhållanden. Markägarna är nöjda med dessa. Jag tycker att vi närmare får diskutera områden som dessa i samband med samrådet skogsbruk-rennärning.

Lars-Göran Lövgren: Det kan hända att man i framtiden inte behöver ha en sådan regel. Vi utgår dock i nuläget från vad som varit.

Bengt Andersson: Problemet i detta område hänför sig till tiden före stängslet.

Åke Wikman: Kan man lägga till att området ej får användas för stadigvarande bruk under tid som skogsbruk pågår.

Lars-Göran Lövgren: Min avsikt är att ren inte ska få drivas dit för betning. Efter fem år kan man eventuellt ta bort detta.

Bengt Andersson: Jag undrar var gränsen för den gröna sträckningen går.

Edvin Rensberg: Det verkar som alla övriga skifteslag inte skulle bedriva något skogsbruk, eftersom dom inte har några motsvarande krav.

Kärl Persson: Det är i Ransundet jag har mina marker och inte någon annanstans.

Lars-Göran Lövgren: Tills dess vi vet bättre, vill vi ha avtalsregleringen av området söder Rondan. Blir det problem med renbetningen på grund av regleringen kan man ju kontakta Ransundsbyn.

- Lunch.

Fråga om mul-
betet skiftats

Mauritz Bäärnhielm: Jag har under lunchen varit i kontakt med Valfrid Larsson om frågan huruvida mulbetet särskilt undantagits vid skiften i Härjedalen.

Enligt Larsson hade mulbetet ej direkt undantagits. Emellertid är det bestämmelserna i ägodelslagen som reglerar detta: om det inte fanns stängsel mellan betena vid tiden för skiftet kan man fortsätta att beta på skogen även efter skiftet. Detta grundas således på bestämmelserna i ägodelslagen. Det här betyder att frågan inte medför några komplikationer för avtalet.

Avtalstexter

Jörgen Bohlin: Åter till punkt 4. Om en specialbestämmelse behövs för Råndalen skulle sista meningen kunna utformas "med beaktande av god renskötsel används området inte för stadigvarande betning med samlade hjordar".

Punkterna 4,5 och 6 gäller regleringar inom gränsen. Om man anser att området utnyttjas på felaktigt sätt får samarbetsnämnden tillkallas. Annar bör inte samarbetsnämnden komma in i detta sammanhang.

Edvin Rensberg: Råndan behövs som riktigt naturlig gräns. Någon annan gräns i detta område blir mycket konstlad.

Lars-Göran Lövgren: Vad innebär "god renskötsel"?

Bengt Andersson: Att se till att renarna överlever. I ett yttersta nödläge, i en oerhört allvarlig situation, kan det bli nödvändigt att splittra hjorden.

Lars-Göran Lövgren: Det finns en möjlighet att komplettera punkt 5 med " med stadigvarande betning med samlade hjordar. Vad innebär det för er?

Jörgen Bohlin: Området utnyttjas inte så att man driver renarna dit för betning. man kan dock inte hindra att enstaka renar kommer ner mot Råndan. Då kan man eventuellt med stöd av avtalet hävda att denna ren ska tas bort. Eftersom ni inte har några invändningar mot detta synsätt så bör väl detta komma fram i avtalet också.

Lars-Göran Lövgren: Markägarna håller med om den uppfattningen och kan tänka sig att ta med "samlade hjordar" i punkt 5.

Punkt 6. Frizoner.

Jörgen Bohlin: Hur kan denna bestämmelse efterlevas? Jag föreslår att punkt 5 avslutas med " i anslutning till bebyggelsen och inom synhåll från denna".

Punkt 7. Giltighetstid.

Lars-Göran Lövgren: Jag föreslår en giltighetstid av fem år, men ett års uppsägningstid.

Jörgen Bohlin: Det gäller att se till en långsiktighet. Vi kan konstatera vilken tid det tagit renskötseln att anpassa sig till den radikala förändringen efter stängslet. Samebyn kan inte göra någon förändring av betydelse för renskötseln under endast ett år. Vi vill ha ett långt avtal. Vi vill inte ha kortare avtalstid än sju år. Ett års uppsägning är för kort.

Punkt 8. Avgift.

Lars-Göran Lövgren: Här vill vi återkomma till sista meningen senare.

- Beslutas att i första stycket skall strykas "samebyn".

- Beslutas tillägg till tredje stycket: "Varje säsongavgift skall i efterskott ...".

- Beslutas att sista meningen skall lyda: "Nämnden skall fördela avgiften mellan fastighetsägarna i förhållande till den ingående arealen.".

Punkt 9. Överträdelse.

- Inga synpunkter.

Punkt 10. Sedvanerätt.

- Inga synpunkter.

Punkt 11. Samarbetsnämnd.

- Inga synpunkter.

Punkt 12. Skiljeförfarande.

Lars-Göran Lövgren: Här kan komma tillägg beträffande frågan om befogenheter när det gäller skogsbruket-rennäringen.

Jörgen Bohlin: Vi har inte tagit upp kostnaden i samband med skiljeförfarande.

Mauritz Bäärnhielm: Här gäller lagen om skiljemän.

Jörgen Bohlin: Vi tycker ändå att kostnadsfrågan bör tas med här.

Dessutom anser vi att "skall" i första meninge skall ändras till "kan".

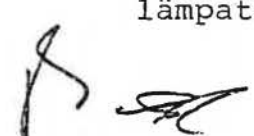
Samrådet skogs-
bruk-rennärning

Samrådet skogsbruk-rennärning pågår ju officiellt för närvarande, även om det inte kommit hit till Härjedalen. Med hänsyn till såväl rennärningen som samebyarna utfärdas anvisningar till skogsvårds-lagen, som bör kunna fungera. Det är tillräckligt om skogsbruksfrågan regleras inom ramen för det övriga samrådet. Som jag nämnt tidigare så bör vi oberoende av dessa diskussioner få till en sam-arbetsgrupp som kan föra kontinuerliga diskussioner om olika problem. Det har här talats t ex om att man vill veta rennäringsdriftsplaner. Här kan ju även skogsbruksfrågor komma in. Från samebyns sida vill vi överlämna några rader om detta till er att ta hem till skifteslagen att diskutera.

Lars-Göran Lövgren: Det samråd skogsbruk-rennärning du talar om verkar vara ett övergripande samråd. Vi vill ha en reglering på detaljnivå.

Jörgen Bohlin: Det finns en under Lantbruksstyrelsen tillsatt grupp för samråd skogsbruk-rennärning. I gruppen finns företrädare för renskötseln, lantbruks-styrelsen; gruppens ordförande är förre lantbruks-direktören Sixten Landahl, skogsstyrelsen finns representerad samt Domänverket och skogsindustrins samarbetsutskott (SISU).

Tidigare har gruppen arbetat med samordningsfrågor och kartfrågor. På senare tid har man hållit på med att ta underlag för samrådet lokalt. Det gäller då främst kartmaterial. Skogsbruket ska samlat till skogsvårdsstyrelsen överlämna sina planer som sedan överförs på en karta på lämpligt sätt. Kartan över-lämnas till berörd sameby och man ska sedan kunna samråda med utgångspunkt från kartan. Meningen att alla representanter för skogsbruket ska delta i de lokala samråden. Samråd har förekommit under en mängd år, främst inom Domänverket, där det till-lämpats under ca 20 år. Domänverket har ålagts

samrådsskyldighet för rennäringen.

Överfört till den fråga som vi diskuterar här vill jag säga att en samarbetsnämnd/skiljenämnd som det talas om i avtalet, inte har den sammansättningen att den kan handskas med skogsbruksfrågor.

Däremot är det en stor angelägenhet för båda parter att diskutera skogsbruksfrågorna. Det är ytterligare ett skäl att ha ett sådant kontaktorgan - oberoende av avtalet - som vi tidigare föreslagit. Detta kan även ta upp samrådsfrågorna vad gäller skogen.

Lars-Göran Lövgren: Vi vill ha skogsfrågan med i avtalet, men vet dock ej hur bolagen vill ha det.

Jörgen Bohlin: Allmänt kan man ju ta in i avtalet att det förutsätts en samarbetsnämnd, som kontinuerligt diskuterar olika praktiska frågor. Om man då vill ha en uppräkningspunkt, så kan man väl nämna skogsbruket som en punkt.

Lars-Göran Lövgren: Jag skall kontakta bolagen och diskutera frågan.

Edvin Rensberg: Tännäs sameby vill i samband med den föreliggande diskussionen överlämna skrivelsen gällande frågan om kontaktorgan för samråd i olika löpande frågor.

- Beslutas att ny rubrik för punkt 11 skall vara "nämnd för tvister".

- Beslutas att andra meningen i punkt 11 skall strykas.

- Beslutas att ny punkt i avtalet skall tilläggas, nämligen om "kontakt- och samarbetsorgan".

Jörgen Bohlin: Under punkt 12 bör "skall" i första meningens andra rad strykas.

Ordföranden i nämnden för tvister bör kunna men ej vara tvingad att besluta med verkan av skiljedom.

Avtalstexten

Åke Wikman: Sammanfattningsvis konstaterar jag följande om de olika punkterna i avtalet.

Punkt 1: Enighet föreligger inte beträffande vilka som skall vara parter i avtalet.

Punkt 2: Enighet föreligger.

Punkt 3: Enighet föreligger.

Punkt 4: Enighet föreligger.

Punkt 5: Enighet föreligger efter överenskommen ändring.

Punkt 6: Enighet föreligger efter överenskommen ändring.

Punkt 7: Enighet föreligger.

Punkt 8: Ersättningsfrågan ej klar.

Punkt 9: Enighet föreligger.

Punkt 10: Enighet föreligger.

Punkt 11: Punkten behöver ytterligare diskuteras.

Punkt 12: Punkten behöver ytterligare diskuteras.

15 98

Nästa
sammanträde

- Beslutas att nästa sammanträde skall hållas
onsdagen den 22 oktober 1980 kl 09.00 i
Bergvik och Ala's lokaler, Sveg.

Avslutning

- Ordföranden förklarar sammanträdet avslutat.

Lennart Rönnberg

Justeras:

Jörgen Bohlin

Lars-Göran Lövgren

Till Ransundets, Råndalens, Ransjös, Linsells, Glötes,
Lofsdalens och Lillhärddals skifteslag

Med anledning av vad som redovisats vid möten mellan företrädare för skifteslagen, samebyn och Tännäs-Idregruppen i Sveg och Tännäs får samebyn här återkomma med ett förslag beträffande en kontaktgrupp mellan skifteslagen och samebyn.

I de avtalsdiskussioner som förs mellan företrädare för skifteslagen och samebyn inför Tännäs-Idregruppen så har det i avtalsförslaget aktualiserats en speciell samarbetsnämnd. Denna nämnd skulle ges mycket speciella och delvis rättsliga befogenheter. Den kontaktgrupp samebyn tidigare och nu här aktualiserar är av ett annat slag och i första hand till för att ha en fortlöpande och informell kontakt mellan skifteslagen och samebyn för att kunna diskutera olika mellankommande och uppkommande frågor av samarbetskaraktär. Den här aktualiserade gruppen skall alltså inte ses som någon ersättning för något annat organ t.ex. samarbetsnämnden enligt avtalet utan ett enligt samebyns mening nödvändigt komplement. Ett visst problem i sammanhanget kan vara gruppens storlek, eftersom samtliga skifteslag måste vara representerade för att det skall vara meningsfullt med organet. Vidare kan diskuteras hur stor representation samebyn skall ha, i vart fall bör dock byn vara representerade av en företrädare för envar av de tre grupper som samebyn nu har för vinterbetet. Vidare kan det diskuteras om det inte också finns skäl att exempelvis Bergvik och Ala som företrädare för egen del och även övriga bolag är representerat i gruppen.

Tanken bakom tillkomsten av detta organ skulle vara att man träffades samtliga vid ett eller möjligen två tillfällen per år och då diskuterade erfarenheter av tidigare betessäsong och måhända vid ett annat tillfälle diskuterade planerna inför kommande. Detta kan ju naturligtvis ske vid ett och samma tillfälle. Här bör erfarenheterna och praktiska synpunkter bestämma hur man organiserar arbetet. Häremellan är det då också naturligt att förslagsvis berörd grupp inom samebyn och av gruppen berörda skifteslag däremellan träffas för fortlöpande diskussioner. Även formerna för dessa kontakter kan närmare diskuteras inom gruppen.

Samebyn vill redan nu aktualisera denna fråga inför skifteslagens nu kommande årsmöten och är för egen del beredd att utse sin representation och vill med detta föreslå skifteslagen att varje skifteslag utser i vart fall en representant till ett sådant här föreslaget kontaktorgan.

Samebyn vill slutligen meddela att företrädare från byn är beredd att medverka vid sammanträde med skifteslaget för redovisning av synpunkter kring här redovisat förslag och även så frågor om markutnyttjande m.m. inom skifteslaget och därav föranledda samarbetsfrågor.

Brändåsen i augusti 1980
För Tännäs sameby

Edvin Rensberg
ordförande

Direktör Lars-Göran Lövgren
Lantbrukarnas Riksförbund
Klara Ö. Kyrkogatan 12
105 33 STOCKHOLM

Direktör Rune Delvin
Bergvik & Ala AB
Fack
826 01 SÖDERHAMN

Synpunkter på avtalsutkast mellan Tännäs sameby och vissa ägare av fast egendom i Härjedalens och Älvdalens kommuner betr rätt till ersättning för intrång av renar

AB Iggesunds Bruk har beretts tillfälle av Rune Delvin att ta del av avtalsutkast 2 av 1979-12-20 i rubr ärende. Efter genomgång med vår skogsförvaltare i Sveg, vår naturvårdschef och vår lantmätare vill vi lämna följande kommentarer till utkastet.

Gränserna mellan zon 1 och zon 2 (röd resp grön gräns) går på kartan som bifogas avtalet delvis omlott och ligger på andra ställen mycket nära varandra. I praktiken torde det vara ytterst svårt för markägarna att fastställa om renarna befinner sig inom den inre eller den yttre zonen. Iggesund föreslår därför att en enda gräns fastställs, varvid den inre gränsen för zon 1 utflyttas till gränsen för zon 2. Kartan och gränserna bör vidare ses över, så att zongränsen i största möjliga utsträckning följer berörda fastighetsägares markgränser eller vägar, större bäckar eller andra i naturen lätt identifierbara naturliga gränser.

1. Tiden för renskötsel på de aktuella markena har i avtalet föreslagits till den 1 oktober - 30 april. Eftersom Iggesund har utarrenderat jakträtt på de berörda markområdena till utomstående jaktarrenderatorer samt älgjakten kommer att bli förstörd om renar finns på markena under oktober månad, föreslår Iggesund att tiden för renskötsel inte får infalla förrän efter den 1 november. Skulle renskötsel få bedrivas fr o m den 1 oktober kommer jaktarrenderatorerna att kräva ersättning (dvs nedsättning av jaktarrendet) för förstörd älgjakt. Om renskötsel skall få äga rum från den 1 oktober måste ersättningsanspråken från Iggesunds sida bli betydligt högre än om tiden kan flyttas till den 1 november.

Ett förslag i detta sammanhang skulle kunna vara att tiden enligt avtalet sätts från den 1 november - 30 april med en normaltaxa. Om samebyn vill ha tillgång till området även under oktober månad, kan en extra ersättning utgå. Denna ersättning bör vara ganska hög och skall avse kompensation till markägarna för kommande krav på ersättning från jaktarrenderatorerna.

Konsumentprisindex måste läsas till visst datum.

Bör inte sista raden i 1.1 första stycket lyda -.- "kronor/hektar/säsong för de marker, vilkas ägare godkänt avtalet" vid jämförelse med sista meningen i 1.2?

	Adress	Telefon	Telex
Sektor Skog	Box 15 825 00 IGGESUND	0650 - 280 00	8260
Sektor Virke	Box 15 825 00 IGGESUND	0650 - 280 00	8260
Svegs skogsförvaltning	Box 99 829 00 SVEG	0680 - 100 15, 100 80	
Ljusdals skogsförvaltning	Box 61 827 00 LJUSDAL	0651 - 117 60	
Bjuråkers skogsförvaltning	820 62 BJURÅKER	0653 - 202 00	

Datum

1980-08-15

- 1.2 Iggesund föreslår att säsongavgiften inbetalas senast den 31 maj istället för den 30 april med tanke på att renarna med stöd av nödbetesparagrafen kan bli kvar längre än till den 30 april på betesmarkerna.
- 2.2 Om zonindelningen trots Iggesunds invändning inte blir föremål för ändring gäller enligt avtalets 2.2 att zon 2, dvs den yttre zonen, inte få tas i anspråk innan beslut meddelats av Lantbruksnämnden. Iggesund föreslår att Lantbruksnämnden inte får meddela sådant beslut innan berörd markägare inom zon 2 hörts.
3. Ersättningsregeln för nödbete är enligt vår mening oklart formulerat. Hur skall ersättning fastställas om exempelvis betet utnyttjas en månad utöver avtalad tid? Är avsikten då att tilläggsersättning skall utgå med 1/7 av säsongavgiften?
5. Avtalstiden bör vara längst 5 år med 1 års uppsägningstid.
7. Är formuleringen "rätten till sedvanlig rätt" adekvat? Bör det inte stå "ifråga om sedvanerätt till renbete"?

Avtalet bör kompletteras med bestämmelser om att samebyn skall vara skyldig på anmälan av markägare att ta bort strörenar utanför zongränserna inom viss tid. Sker icke detta trots uppmaning från berörda markägare, skall markägaren äga rätt att saklöst nedlägga strörenarna. Alternativt bör bestämmelse om bötesbelopp för strören införas oberoende om strören tillhör samebyn eller inte. En sådan bestämmelse skulle i praktiken innebära en skyldighet för samerna att hålla området fritt från renar, egna eller främmande.

Antalet renar per hektar eller zon synes ej vara reglerat. Iggesund föreslår att ett maximalt antal renar per hektar eller zon fastställs samt att överträdelse av detta maximala antal bör medföra skyldighet för samebyn att erlagga extra ersättning.

Med vänlig hälsning

AKTIEBOLAGET IGGESUNDS BRUK
Juridiska avdelningen

Björn Rahmström

Enligt deltagarförteckning på bif
protokoll

Överlämnar härmed protokoll från vår senaste träff i Sveg.

Tyvärr kunde vi ju inte mötas i maj som preliminärt hade bestämts. Jag hoppas i stället kunna ordna nästa förhandling någon dag under senare halvan av augusti. Går inte det är jag rädd för att vi måste vänta åtminstone till mitten av oktober, efter älgjakten, med att åter träffas.

När det lyckats mig att ordna en lämplig dag kommer jag dock att kalla till sammanträdet i så god tid som möjligt.

Hälsningar

Lennart Rönnberg

1980-07-16

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

1980 -07- 2 2

SEKRETARIATET

Enligt sändlista

Fortsatta överläggningar mellan Tännäs sameby och av byns vinter-
betning berörda skifteslag

Vi fortsätter rubricerade överläggningar måndagen den 25
augusti 1980, kl 09 00, hos Eskilssons i Tännäs.

Väl mött

Lennart Rönnerberg

SÄNDLISTA

Lars Petrelius, Domänverket

Lars-Göran Lövgren LRF

Otto Olofsson, Glöte

Per Ångerfors, Linsell

Carl Andersson, Råndalen

Sven Emil Backman, Lofsdalen

Stig Hagåker, Lillhärddal

Rune Delvin, Bergvik och Ala AB

Yngve Smeds, " " "

Karl Persson, Rånsundet

Jörgen Bohlin, SSR

Edvin Rensberg, Tännäs sameby

Alf Willenfeldt, " "

Bengt Andersson, " "

Åke Wikman, TIG

Mauritz Bäärnhielm, TIG

Lennart Rönnerberg, TIG

PROTOKOLL
1980-03-04

Överläggningar mellan representanter för
Tännäs sameby och av byns vinterbetning
berörda skifteslag under medverkan av
Tännäs-Idregruppen.

Plats: Bergvik och Alas lokaler, Sveg

Närvarande: Representanter för Tännäs sameby

Edvin Rensberg
Alf Willenfeldt
Bengt Andersson
Jörgen Bohlin, jur ombud

Representanter för skifteslagen

Otto Olofsson, Glöte
Per Ängarfors, Linsell
Carl Andersson, Råndalen
Sven-Emil Backman, Lofsdalen
Stig Hagåker, Lillhärdal
Karl Persson, Ransundet
Lars Petrelius, Domänverket
Rune Delvin, Bergvik och Ala AB
Yngve Smeds, " -
Lars-Göran Lövgren, jur ombud

Tännäs-Idregruppen

Åke Wikman
Mauritz Bäärnhielm
Lennart Rönnberg

Bifogas: Kartbilaga

158

Mötets ordförande Åke Wikman hälsar välkommen.

Till att justera dagens protokoll utses Lars-Göran Lövgren och Jörgen Bohlin.

Lars Petrelius: Jag har inget att invända mot förslaget till vinterbetesområde enligt tidigare protokoll under förutsättning att ett avtal träffas.

Dagordning

Åke Wikman: Vid dagens sammanträde har vi att diskutera och komma överens om

1. vinterbetsområdets omfattning - här återstår vissa gränsavsnitt att komma överens om,
2. eventuella restriktioner inom vinterbetsområdet,
3. tiden för vinterbetets utnyttjande,
4. ersättningsfrågan.

Jörgen Bohlin: Vi kommer att redovisa Tännäs samebys synpunkter med anledning av de tidigare diskussionerna vi haft. Dessutom skulle vi redan nu vilja att ett kontaktorgan tillsätts mellan Tännäs sameby och skifteslagen, för att fortlöpande kunna diskutera markutnyttjande m m.

Gräns för vinterbetet

Lars-Göran Lövgren: Vid förra sammanträdet diskuterade vi fram en gränslinje. Den har sedan också delgivits skifteslagen vid jaktvårdssammanträden som ägt rum.

Jörgen Bohlin: Vi vill också knyta an till tidigare diskussioner. Det finns önskemål här att man skall ha betesområden där man kan vara under vintern utan att detta skall behöva diskuteras varje år.

Den av byn ursprungligen redovisade röda gränsen på kartan (bilaga till protokoll 1979-10-23 -- 1979-10-24) uppfyller kraven för ett sådant område. Den revidering av byns gränsförslag som diskuterades vid förra sammanträdet har av samebyns representanter diskuterats med bymedlemmarna. Här är man överens om att området mellan Glöte och Lofssjön är ett s k genomflyttningsområde. Om man däremot ser till Råndalen, så finns i det området nästan uteslutande bolagsmark, men där vill skifteslaget ändå med hänsyn till olika faktorer inskränka utnyttjandet mot Råndan. Vi ser inget skäl till en sådan inskränkning.

Beträffande ägofördelningen gäller samma för Lillhärddal, även där är det mesta bolagsmark.

Sammanfattningsvis vill byn framhålla att utom beträffande Glöte, så står samebyn fast vid sitt ursprungliga förslag, d v s den röda gränsen på kartan.

Gränsen vid
Råndalen/Ransundet

Rune Delvin: Bergviks och övriga bolags ståndpunkter skiljer sig inte på något sätt från de övriga markägarnas. Det är primärt markägarintresse att dra gränsen från Råndan.

Jörgen Bohlin: Enligt de privata markägarnas uppfattning vid förra sammanträdet så var det av risk att renarna skulle komma på fel sida av Råndan. Samebyn har alla skäl att hålla renarna söder om Råndan, bl a för att undvika sammanblandning med Mittådalens renar. Vi menar att gränslinjen bör gå, där den går att hålla. Byn har inget intresse att beta mot Råndan här, men dras inte gränsen i Råndan, så skulle detta kunna förorsaka avtalskomplikationer.

Gränsen vid
Ransjö/Linsell

Om man sedan ser till östra delen av det här området mot Ransjö, varför går inte markägarna med på bete där?

NS

Lars-Göran Lövgren: Här är markägarnas uppfattning att det finns ingen rätt till bete.

Åke Wikman: Innebär markägarnas gränsjusteringar naturliga gränser?

Lars-Göran Lövgren: Vid förra sammanträdet i januari diskuterade vi dels yttergränser, dels områden inom yttergränserna. Vi har uppfattat att vi för området Ransjö / Linsell, blev överens om en justering av yttergränsen.

Per Ängerfors: Alf Willenfeldt var ju själv med om att dra gränsen vid Ransjö.

Alf Willenfeldt: Det innebär inte att gränsjusteringen har godkänts. Vi måste också ta hänsyn till byns uppfattning.

Otto Olofsson: Jag fick uppfattningen vid januari-mötet att den röda gränsen inte längre var aktuell.

Gräns/buffertzon vid Råndalen/Ransundet

Lars-Göran Lövgren: En gräns i Råndan kunde accepteras bara under förutsättning, att området närmast Råndan ej används för renbete. Utan den förutsättningen kan man ju driva renar ner till Råndan för bete.

Alf Willenfeldt: Skall bete helt förbjudas mot Råndan så får man avtalskonflikter direkt, med nya förhandlingar som följd.

Åke Wikman: Skulle markägarna vilja repetera varför man vill ha undantag mot Råndan.

Lars-Göran Lövgren: En buffertzon behövs mot Råndan, annars blir det risk för att man får ren nere vid byn. Markägarna ville ha gränsen högre upp, men det är ingen katastrof om ren kommer ner mot Råndan, om man bara tar tillbaks dem. Då föreligger ingen risk

VS

för konflikter. Området skall inte användas som rent betesområde. Om man medvetet låter renar beta i området eller driver renen för bete i området, då blir området betesområde och det är det vi inte vill ha.

Bengt Andersson: Varför skall det vara så stor buffertzoon i Råndalen? Hur lång tid skall renarna vara i ett område för att det skall kallas betesområde?

Lars-Göran Lövgren: Storleken på buffertzonen i Råndalen har bestämts för att försöka få till naturliga gränser genom att utnyttja hyggesgräns som utgräns.

Jörgen Bohlin: Hyggesgränserna förändras ju.

Lars-Göran Lövgren: På Bengt Anderssons fråga om tidsaspekten så vill jag svara att det är mera fråga om uppsättet.

Gräns -
allmänt

Mauritz Bärnhjelm: Sedan sist har båda parternas representanter talat med sina huvudmän och fått synpunter på den gränslinje som diskuterades i förra sammanträdet. Låt oss återigen söka dra upp hela yttergränsen på kartan, så att vi kan konstatera vad som är ostridigt, och vad som behöver diskuteras ytterligare. När vi sedan har klarat av yttergränserna så får vi komma tillbaks till frågan om restriktioner inom ytterlinjen.

Göran Lövgren: Det arbetssättet gör det nödvändigt med en kortare enskild överläggning för markägarna.

Rune Delvin: Vi bör undvika en vid yttergräns om en sådan innebär att vi måste ha många restriktioner innanför gränsen.

g

15

Otto Olofsson: Renskötseln har fungerat bra i Dörberget mot Glöte i vinter. Det verkar som det går att komma över vissa problem.

Åke Wikman: En alltför snäv gräns kan också medföra tvister. Vi bör sträva efter att få ett så klart avtal som möjligt.

Jörgen Bohlin: Med det här sista förslaget om gräns mot Lillhärddal rycker man bort förutsättningarna för överläggningar. En sådan gräns innebär också att andra områden nere i det här området inte går att utnyttja, trots att de ligger innanför gränsen.

Stig Hagåker: Vi har utgått från naturliga gränser runt det område där renarna större delen av året vistas. Sedan kommer också Idre-renar in i det här området. Idre-Särna skifteslag borde ha kallats till sammanträdet. Även Idre-samerna borde ha varit här.

Jörgen Bohlin: Idre-renarna ^{kan gå till} ~~kommer upp här i~~ det här området andra tider på året, d v s sommartid. Vi kan förstå irritationen över detta, men vi diskuterar nu vinterbetesfrågor.

Åke Wikman: Vi har valt att börja med att klara av vinterbetesfrågorna för Tännäs sameby först av olika skäl, bl a därför att de flesta markägarna finns på den här sidan av Dalagränsen.

Stig Hagåker: Jag kan tänka mig att ändra mitt förra förslag. Vi följer Härjån till Åsvasslan istället och sedan den ursprungliga gränsen till Dalagränsen.

Lars Petrelius: 10% av marken på Dalasidan är enskild mark.

Jörgen Bohlin: Det samma gäller förhållandet enskild mark - bolagsmark på Härjedalssidan.

Bengt Andersson: Med en sån gräns vid Lillhärdaal blir det mycket svårt att undvika konflikter, eftersom renarna av naturliga skäl går över gränsen.

Enskilda
överläggningar

- Med anledning av de nya gränsförslagen från skifteslagens sida, ajourneras sammanträdet en halvtimme för enskilda överläggningar.

Gräns vid Ransundet, Råndalen, Ransjö/Linsell och Lillhärdaal

Jörgen Bohlin: Då det gäller gränsen vid Ransundet för det första: Norr om den öppning i stänglet som Karl Persson har pekat på finns flera öppningar. Vi måste ha möjlighet att utnyttja även dessa alternativ; en enda öppning innebär att vi kan få svårigheter längre ner.

Beträffande Råndalen för det andra: Om gränsen skall fungera enligt rennäringsbehov så bör man ha den i Råndan.

Beträffande gränsen vid Ransjö / Linsell kan vi eventuellt tänka oss att gå med på en sådan inskränkning och där tillmötesgå markägarna genom att dra gränsen efter Storbäcken och runt Dörrsvålen och Glötessvålen, och utesluta Halvarflovålen och Dravagsvålen.

Vid Lillhärdaal kan vi också tänka oss att vara med på en inskränkning. Från den ursprungligt föredragna gränsen skulle vi vilja följa Blädjan österut till andra tvärgrenen, sedan följa denna till Lill-Blekan (västra tillflödet). Lill-Blekan till Härjån, och Härjån till den ursprungligt angivna gränsen.

157

Lars-Göran Lövgren: Vi kan acceptera samebyns förslag vad gäller gränsen vid Lillhärddal, men vi vidhåller gränsen vid Ransjö/Linsell enligt förslaget i protokoll vid förra sammanträdet.

Vi kan också acceptera gränsdragning i Råndan förutsatt att man i avtalet reglerar området mot Råndan som återtagsområde samt man i avtalet också löser relationerna renskötsel och skogsbruk.

Åke Wikman: Vad är orsaken till att markägarna vidhåller sitt gränsförslag vid Ransjö/Linsell? Vad ser markägarna för problem med detta om man samtidigt får ett avtal som är avsett skall kunna fungera praktiskt med skiljenämnd o s v.

Rune Delvin: Enligt markägarnas uppfattning har man aldrig haft ren i dessa trakter. Dras gränsen enligt samernas förslag så får man ren härnere.

Yngve Smeds: På Bergviks marker har det funnits ren sommartid men aldrig vintertid.

Bengt Andersson: Nog har det funnits betande ren i det här området även om det inte har varit ren där under senare år.

Per Ängerfors: Någon gång kanske Mittådalens sameby har haft sina renar på kronomarken härnere.

Rune Delvin: Markägarna har gått med på en jämkning vid Lillhärddal och Råndalen. Skulle vi inte kunna enas om markägarnas förslag vid Ransjö/Linsell?

- Lunch.

Gräns mot
Ransjö/Linsell

Rune Delvin: Markägarna vill lägga ett nytt förslag till gräns vid Glöte - Linsell. Med utgångspunkt vid Glötesvålen's sydöstra spets föreslås gränsen

dras ca 10 km nordostut och anslutas till ett 9
av bäcken Linans biflöden och följa detta biflöde
till dess inlopp i Linan. Därifrån ytterligare
nordostut till Skalbergstjärnen, därifrån NNV-ut
över myrarna till Dörrsdalen och Dörrsån, Dörrsån
över Dörrstjärnarna och vidare till Råndan. Där-
efter följer gränsen Råndan till stängslet (se
kartbilaga). Karl Persson anser att gränsen vid
Ransundet ännu ej är klar.

Lars-Göran Lövgren: Det gäller samma förutsättning
vid Ransundet som efter Råndan i övrigt. Området
vid Ransundet får användas endast för genomflytt-
ning. Till avtalet skall tas att detta område ej
skall vara stadigvarande renbete. Enligt Alf
Willenfeldts beskrivning så går man ut med renarna
här uppe och på några dagar har man betat sig igenom
området.

Är vi nu överens om en gräns - med vissa avtals-
mässiga förutsättningar - så kan vi gå vidare.

Restriktioner
norr
Lofsdalssjön

Åke Wikman: Vi fortsätter då med de eventuella
restriktioner som skall gälla inom det gränsbe-
stämda området.

Lars-Göran Lövgren: Vi vill ha frizoner runt be-
byggelse. Byarna får själva redogöra för vilka.

Åke Wikman: Kan vi acceptera Mauritz Bäärnhjelms
formulering om frizoner från förra sammanträdet
(protokoll 1980-01-03--04)

Lennart Rönnberg: Jag uppfattade i slutet av förra
sammanträdet att det endast var området mellan Lofs-
dalen och Hovärken som man skulle fundera vidare
på i frågan om frizoner.

Sven-Emil Backman: Liftägarna vill inte ha renar
i skidbackarna.

Otto Olofsson: Detta område skulle ju kunna bli en fortsättning på genomflyttningsområdet mellan Glöte och Lofssjön.

Bengt Andersson: Det kan accepteras. Vad vi är rädda för är alla skadeståndskrav som kan uppkomma om enstaka ren kommer inom området. Vi flyttar helst väster Lofssjön, men någon gång kan det bli nödvändigt att flytta även norr om sjön, särskilt vid uppflyttning på våren.

Sven-Emil Backman: Jag tror det kan accepteras om man har detta område som genomflyttningsområde.

Åke Wikman: Då är vi överens om det här området tillsvidare.

Formulering
om frizoner

Lars-Göran Lövgren: Vilken formulering skall vi tänka oss för frizoner?

Jörgen Bohlin: Gäller diskussionen om frizoner något annat än Lofsdalområdet?

Rune Delvin: Det finns flera områden som har permanentboende.

Mauritz Bäärnhielm: Jag vill föreslå följande formulering om frizonerna i avtalet:

I närheten av byar med åretruntbebyggelse får samebyns renar ej uppehålla sig på enskild mark. Frizonerna omfattar tomter, inhägnad mark, inägor och fasta anläggningar som ligger i anslutning till byn och inom synhåll från bebyggelsen.

Restriktioner
vid Ransundet/
Råndalen

Lars-Göran Lövgren: Vi vill beträffande området mot Råndan ha in i avtalet att Ransundet skall vara genomflyttningsområde. Området mot Råndan i

Övrigt skall vara återtagsområde eller buffertzona.

Bengt Andersson: Som renskötare är det svårt att se hur man skall kunna undvika betning i området för den här föreslagna buffertzonen uppe i Ransundet.

Edvin Rensberg: Det blir alltid en buffertzona eller "ingenmansland" mot ån, annars riskerar man att renarna går över. Det är ~~här~~^{är} Råndan som en säker gräns.

Lars-Göran Lövgren: Kan inte gränsen för buffertzonen enligt föregående protokollsbilaga accepteras, eftersom ni ändå inte använder området?

Formulering om "buffertzona" och genomflyttningsområde

Åke Wikman: Hur skall vi definiera begreppen "buffertzona" och "genomflyttningsområde"?

Jörgen Bohlin: Med buffertzona menas ett område dit man olika skäl inte släpper renarna.

Lars-Göran Lövgren: Vi är nog ense om vad vi vill med begreppen, men de måste formuleras noggrannare i avtalet.

Åke Wikman: Beträffande de två begreppen "genomflyttningsområde" och "buffertzona" återstår således att formulera noggrannare definitioner.

Vinterbetet i Särna

Lars Petrelius: Hur räknar samebyn med att utnyttja områdena i Särna?

Bengt Andersson: Bästa områdena här är i sträckningen från rengärdet vid Havtorsbygget mot Granåsen, vidare ner mot Hornberget och mot Kuttjärn. I övrigt så finns här många hyggen med dåligt bete utom vissa holmar som är oavverkade.

Markutnyttjande Lars-Göran Lövgren: Vi har redan vid första sammanträdet fått beskrivning av hur områdena utnyttjas. Det vore eventuellt bra för markägarrepresentanterna, som sedan skall förklara för de övriga markägarna, att få en mera detaljerad redogörelse.

Bengt Andersson: Det är svårt att för hela området gå in i detalj på de här sakerna.

Jörgen Bohlin: Kanske kan man istället tänka sig att någon från byn är med vid presentationen för skifteslagen.

Betestiden Åke Wikman: Beträffande betestiden har väl TIG sett det så, att den skall gälla från 1 oktober till 30 april.

Jörgen Bohlin: Som framgår av protokollet från förra sammanträdet har vi idag inte behov att gå ner till vinterbeteslanden första oktober. Däremot finns exempel på att man har varit nere med god marginal före 1 december, men också senare än 1 december. Vad vi kan tänka oss är, att sätta tiden för nedflyttningen till 1 november. Vi vill inte låsa oss för mycket från möjligheterna att alternera nedflyttningstiden.

Yngve Smeds: Älgjakten som vi är måna om varar ungefär från 12 oktober till 25 oktober och även i november. Jag skulle vilja föreslå att nedflyttningstiden sätts till tidigast 15 november.

Jörgen Bohlin: Det pågår ju diskussion om jakttiderna. Vi vet inte vad det blir för tider i framtiden. Kanske kommer man, för kunna öka avskjutningen att förlänga jakttiden. Om man nu har flyttid från 1 november så kan man i den tänka samarbetsnämnden diskutera variationer. Sedan kommer ju de olika grupperna ner vid samma tid till vinterbetet. Om betet inom stängslet blir låst i november, då måste man ju kunna flytta renarna utanför stängslet.

Otto Olofsson: I Glöte diskuterades detta på vår älgjaktstämma. Det är en väsentlig fråga. Markägarna tar in mycket pengar på jaktarrenden. Jag vill ansluta mig till Smeds förslag om nedflyttning tidigast 15 november.

Maurtiz Bäärnhjelm: Ett sätt att avtalsmässigt lösa detta är att sätta tiden till 1 november. Markägarna kan då år från år meddela att man inte önskar ha renar i ett visst område. Sedan kan man genom samarbetsnämnden komma överens.

Yngve Smeds: Vi strävar ju efter att jaga färdigt i oktober, men det kan ibland vara svårt att hinna med det. Det är bra om den här frågan går att lösa.

Lars-Göran Lövgren: Det har varit ett önskemål från markägarsidan att korta betestiden på vintermarkerna.

Jörgen Bohlin: För renskötseln kan det vara svårare än vad gäller för jakten att bestämma tiden. Sedan måste det vara lättare för samarbetsnämnden att ordna en senare flyttning än att ordna en tidigare.

Lars-Göran Lövgren: Det finns ju också ett grundläggande intresse från markägarna att belasta markerna så kort tid som möjligt.

Jörgen Bohlin: Älgjakten är ju som regel klar i oktober. Finns det någon annan jakt som markägarna värnar om i sammanhanget?

Otto Olofsson: Det är också stövarjakt i oktober och november.

Lars-Göran Lövgren: Jag föreslår att man sätter tiden till den 15 november. Vid en nödsituation så får man gå ner tidigare efter tillstånd av skiljenämnden.

Jörgen Bohlin: Vi vill i så fall ha en formulering i avtalet om att byn efter anmälan till skiljenämnden

får flytta före nämndens beslut om betesförhållandena är tvingande. I sådana fall får nämnden göra en bedömning i efterhand.

Lars-Göran Lövgren: Detta kan markägarna acceptera.

Avgift

Åke Wikman: Återstår arrendeavgiften. Föreligger ett bud från markägarna på 30 öre/ha och år. TIG framförde förslag om tredelning av avgiften, mellan byn, samefonden och budgetmedel.

Jörgen Bohlin: Vad det gäller byns engagemang så har byn förklarat att man inte vill betala för något som man i och för sig anser sig ha rätt till. Motsvarande uppfattning har framförts av markägarna som motiv för ersättning. Sedvanerätten är ju grundläggande i rennäringslagstiftningen. Vi är ju ev tvungna att sluta ett avtal, men då bör staten ta sitt ansvar. Vi måste ju också överväga vad följderna kan bli. Byn kan inte utgå enbart från sin situation. Krav kan uppkomma från annat håll längre norrut. Det är noga att man klarar ut detta via regeringskontakter. Innan sådana kontakter tagits anser vi inte att vi kan diskutera vidare. Staten bör med någon lämplig företrädare vara med och skriva under avtalet.

Åke Wikman: Vi vet att man från statens sida inte tidigare varit beredd att betala något för en rätt som eventuellt finns. Man skulle här kunna peka på att detta gäller just de speciella Härjedalsförhållandena. Parterna bör tillsammans ta underhandskontakter i den här frågan.

Lars-Göran Lövgren: Vi har inget emot att stötta under vid regeringskontakter. Vår grundläggande inställning är att vi ser detta som ett arrendeförhållande.

Mottagare av
ersättningen

Jörgen Bohlin: Det kanske för statens del kan vara av intresse vem som är mottagare av ersättningen. Staten kanske inte vill betala 90 öre av kronan till bolagen och Domänverket. Har ni pratat mera om att skifteslagen skall vara mottagare?

Lars-Göran Lövgren: Det är av primärt markägarintresse att skifteslagen blir mottagare av ersättning-
en.

Rune Delvin: Om pengarna skall gå till enskilda markägare så skall bolagen behandlas på samma sätt. Skall skifteslagen vara mottagare, då kan bolaget tänka sig att ansluta sig till det. Dock är vissa skattefrågor outredda.

Lars-Göran Lövgren: Jag har varit i kontakt med en sakkunnig som tror att man kan ordna en lösning så, att det inte blir skatt för delägarna. Pengarna kan specialdestineras till vissa ändamål för fastigheternas underhåll, dock bör man begära förhandsbesked från skattemyndigheterna.

Otto Olofsson: Vi är några inom byn som har diskuterat detta. Kanske kan pengarna användas till nytta för båda parter, t ex underhåll av vägar m m inom den här betesgränsen.

Nytt samarbets-
och kontakt-
organ

Jörgen Bohlin: Vi har många arbetsuppgifter framför oss. Det här kommer att ta tid. Det kommer att dröja länge än innan vi når fram till ett undertecknat avtal. Vi skulle från byns sida redan nu vilja ha kontaktorgan, där man kan komma i hop med markägarna och diskutera vissa frågor. Detta behöver inte formaliseras alltför mycket. Samarbetsformen bör få tid på sig att växa fram. Kanske vill ni diskutera den här frågan inom skifteslagen först. Många av de frågor som kommer upp i detta forum kanske skulle kunna höra hemma i en sån här grupp, som vi nu föreslår.

En sådan grupp skall också vara åtskild från den här skiljenämnden.

Lars-Göran Lövgren: Jag kan inte tänka mig att markägarna kan ha något emot detta. Det är en positiv tanke. Hur har ni tänkt er sammansättningen av en sån här grupp?

Jörgen Bohlin: Kanske är det lämpligt med en eller två representanter från varje skifteslag. Från samebyn bör styrelsen representera. Kanske också bodelagen och Domänverket vill ha representanter med. Detta kan vara den större gruppen. Sedan kan tätare kontakter tas mellan byn och representanterna för ett eller två skifteslag.

Stig Hagåker: Jag tycker att det bör vara representant från varje skifteslag.

Nya kartor

Yngve Smeds: Hur fort kan man få fram kartor på de gränser som vi i dag har diskuterat. Redan 28 mars har Lillhärddals skifteslag årsstämma. De övriga skifteslagen följer sedan med årsstämmor i april, och det kan vara lämpligt att informera om gränserna vid årsstämmorna.

Lennart Rönnberg: Vi kommer att så snart som möjligt skicka ut kartor.

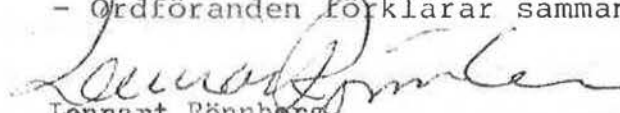
Nästa sammanträde

Jörgen Bohlin: Kan vi bestämma tiden för nästa sammanträde till efter skifteslagens årssammanträden?

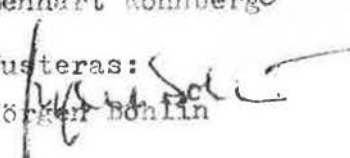
- Beslutas att nästa sammanträde skall hållas i Bergvik och Alas lokaler i Sveg, torsdagen den 22 maj kl 9.00.

Avslutning

- Ordföranden förklarar sammanträdet avslutat.

Lennart Rönnberg

Justeras:

Jörgen Bohlin

Lars-Göran Lövgren

FÖRSLAG TILL UNGEFÄRLIG FORMULERING AV YTTRE
GRÄNSEN FÖR TÄNNÄS SAMEBYS VINTERBETESOMRÅDE

Referens: Topografiska kartan, skala 1:50 000.

Sydost - med början från stängslet utefter länsgränsen -
väg 311 till Lillfjäten,

Lillfjäten till Fjätån,

Fjätån till Österdalälven,

Österdalälven till viken vid Granåns utlopp,

Granån till Väster Trollgrav,

Väster Trollgrav till Trolltjärn,

från Trolltjärn över myren strax norr om denna tjärn med
fortsättning i dalgången norrut över två småtjärnar till
enskilda vägen där denna väg skär Lånan,

Lånan till detta vattendrags utlopp i Rotnen,

Rotnen norrut till sjön Åkvandraren,

från Åkvandraren norrut till tjärnen på 588 m ö h,

bäcken från denna tjärn till vägkorsningen vid pkt 552,70,

från nämnda vägkorsning väster och nordostut till Löran,

detta vattendrag till Härjån,

Härjån uppströms till Lill-Blekans inlopp,

Lill-Blekan uppströms, så långt ån kan följas på kartan
(NO Lill-Stenåsen),

därifrån norrut med anslutning till bäcken som börjar 100 m
norr "t" i Väståkölen,

nämnda bäck norrut till i höjd med "A" i Avslappskölen,

därifrån nordostut ca 0,5 km med anslutning till biflöde
till Blädjan,

detta vattendrag nedströms till Ryfloåns inlopp,

Ryfloån till Djupsjöbäckens utlopp i denna å,

Djupsjöbäcken uppströms till enskilda vägens ände ca 700 m söder Högsjömyren,

nämnda väg till dess anslutning till enskilda vägen som löper längs Lofsen,

sistnämnda väg nordvästut till Lofsen,

Lofsen uppströms till Rymyrbäckens utlopp,

Rymyrbäcken och vidare utefter Glötesåsens nordöstra brant till punkt 622,69 vid landsvägen väster Glöte skjutbana,

från denna punkt i en linje norrut till Stortjärnen,

från denna tjärn NNV-ut ca 700 m till skärningspunkt mellan kraftledning och enskild väg,

från denna punkt NNO-ut i nämnda kraftlinje till punkt där linjen ändrar riktning åt NNV,

från denna punkt utefter skogsbilvägar i riktning huvudsakligen VNV-ut till rågången mellan Glötes och Linsells skifteslag,

denna rågång sydostut utefter Glötesvålens sydvästra sluttning till Glötesvålens sydöstra spets,

därefter nordostut till bäcken med utlopp i Linan,

nämnda bäck till utloppet i Linan,

vidare nordostut till Skalbergstjärnen,

vidare norrut till Dörrsån vid Dörrsdalen,

Dörrsån från Dörrsdalen till Råndan,

Råndan till renstängslet som begränsar Tännäs samebys året-runtmarker.

1980-07-22

Från	Till
Lennart Rönnerberg	Lars-Göran Lövgren

Handlingar översändas	Vi Här kommer ett tredje avtalsutkast,
enligt önskan	utarbetat av Mauritz med ledning av vad
för kännedom	parterna enades om vid förra mötet i mars.
för yttrande	
för handläggning	
för godkännande	
för underskrift	Vi ses 25/8
för attestering	LANTBRUKARNAS
för utanordning	RIKSFÖRBUND
	1980-07-23
Önskas åter	hälsningar
Önskas ej åter	
Handlingar återgår	SEKRETARIATET

1979-12-20

Avtal 19 -00-00

Mellan Tännäs sameby, å ena sidan, och de ägare av fast egendom i Härjedalens och Älvdalens kommuner som upptages på bilaga 1 till detta avtal, å andra sidan, överenskommes härmed följande.

./1

./2

Zon 1

1. Det område (de områden) som på bifogade karta (bilaga 2) betecknas som zon 1 får samebyn använda för renskötsel under tiden den 1 oktober - den 30 april under de förutsättningar som anges i punkterna 1.1 - 1.2.

1.1. För varje vinterbetessäsong som zon 1 eller någon del därav utnyttjas av samebyn skall denna betala kr/hektar/säsong till de fastighetsägare som godkänt avtalet.

Avgiften skall för varje säsong utöver den första vara indexreglerad enligt konsumentprisindex.

1.2. Varje säsongavgift skall inbetalas till lantbruksnämnden ~~rennäringsskatt~~ senast den 30 april. Senast en månad efter inbetalningen skall avgiften av ~~rennäringsskatten~~ *lantbruksnämnden* sändas vidare till ~~fastighetsägarna~~ *skatteverket*. Mellan dessa skall avgiften fördelas i förhållande till den areal som envar äger inom zonen.

2

Zon 2 2. Det område (de områden) som på kartan betecknas som zon 2 får samebyn använda för renskötsel under tiden den 1 oktober - den 30 april under de förutsättningar som anges i punkterna 2.1 - 2.3.

2.1. Zon 2 får användas endast om det behövs på grund av ogynnsamma väderleks- eller betesförhållanden eller av annat särskilt skäl.

2.2. Zon 2 får ej tas i anspråk innan beslut meddelats av lantbruksnämnden.

2.3. För varje säsong som zon 2 utnyttjas av samebyn skall denna ersätta fastighetsägarna enligt samma grunder som gäller för zon 1.

Nödbete 3. Zonerna 1 och 2 får användas under andra tider av året än som angetts ovan om det behövs på grund av ogynnsamma väderleks- och betesförhållanden eller annat särskilt skäl.

För utnyttjande av bete enligt detta moment gäller moment 2.2 och 2.3.

Frizoner 4. I närheten av byarna X, Y och Z får samebyns renar ej beta under någon del av året. Det område som sålunda undantages har markerats med heldragen linje runt byarna och på kartan markerats med texten "Frizon".

Giltighetstid

5. Detta avtal gäller för en tid av år räknat från den.....

Tiden för avtalet förlänges med år om uppsägning ej sker senast två år före utgången av löpande avtalsperiod.

Överträdelse

6. Om samebyns renar betar i strid med detta avtal skall samebyn till markägaren erlægga särskild betesavgift. Föreligger svårigheter att fastställa vem som är markägare skall avgiften i stället utbetalas till det skifteslag inom vars område den olovliga betningen ägt rum.

Sedevanerätt

7. Detta avtal innebär ej att någondera parten ger efter på sin principiella ståndpunkt i frågan om rätten till sedevanerätt till renbete.

Samarbetsnämnd

8. Parterna skall gemensamt utse en samarbetsnämnd på tre personer.

Nämnden skall bestå av en representant för samebyn och en representant för markägarna. För var och en av dessa skall finnas två ersättare. Nämndens tredje ledamot, som även skall vara dess ordförande, utses av samebyns och markägarnas representanter gemensamt. Kan överenskommelse därom ej träffas skall ordföranden utses av länsstyrelsen i Jämtlands län. För ordföranden skall utses en ersättare. Den som

tjänstgör som ordförande skall vara lagfaren.

Samarbetsnämnden skall i första hand fungera som kontakt

och samrådsorgan. Nämnden skall aktivt verka för att upp-

kommande motsättningar biläggas. Nämnden skall med verkan

av skiljedom besluta om särskilda betesavgifter enligt

mom. 6 och avgöra tvister som kan förmedlas av avtalet.

För nämnden skall i övrigt gälla lagen (1929:145) om skilje-

män.

AVTAL

Dödsboen efter Olof och Anna Jonsson, Glöte äger följande fasta egendom i Linsells socken, Härjedalens kommun:

<u>Fastighet</u>	<u>Andel</u>
Djursvallen 1:4	1/1
Glöte 8:7	6/52
" 8:11	1/1
" 8:16	1/5
" 8:17	5/8
" 8:18	1/5
" 8:19	5/8
" 8:20	1/5
" 8:21	5/8
" 8:22	1/1
" 10:10	1/1

Undertecknade dödsbodelägare, Otto Olofsson, John Olofsson, Alf Olofsson och Karolina Östling träffar följande avtal angående fördelning av den fasta egendomen:

Otto Olofsson erhåller Glöte 10:10 med undantag av två tomter, samt 1/4 av Glöte 8:22

John Olofsson erhåller två tomter från Glöte 10:10, varav en bebyggd, Glöte 8:11 samt dödsboens andelar i Glöte 8:16-8:21

Alf Olofsson erhåller en tomt från Glöte 8:22, belägen mellan nya landsvägen och Bytjärn, med därå befintliga byggnader, 1/2 av Glöte 8:22 samt byggnad benämnd stallboden på Djursvallen 1:4

Karolina Östling erhåller en tomt från Glöte 8:22 (brukningscentrum) med därå befintliga byggnader, Djursvallen 1:4 med därå befintliga byggnader (undantag stallboden), 1/4 av Glöte 8:22 samt dödsboens andel i Glöte 8:7.

Inga ersättningar skall utgå med anledning av detta avtal.

Tillträde får ske omedelbart.

Uppkomna fastighetsbildningskostnader fördelas lika mellan delägarna.

Detta avtal skall ligga till grund för kommande arvskifte.

Vi är medvetna om att lagfart på berörd egendom inte kan erhållas förrän arvskifte förrättats.

Glöte den 13/8 1979

Otto Olofsson
.....
Otto Olofsson

John Olofsson
.....
John Olofsson

Alf Olofsson
.....
Alf Olofsson

Karolina Östling
.....
Karolina Östling

Ovanstående egenhändiga namnteckningar bevittnas:

Sören Ahlberg
.....

Agnete Torstam
.....

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Handläggare

L-G Lövgren

Datum

1980-02-11

Ert datum

Beteckning

Er beteckning

Lennart Rönnerberg
Rörstrandsgatan 14

113 40 STOCKHOLM

Broder

Jag har från Jörgen erhållit protokollet från
vår senaste träff i Tännäs. Protokollet över-
sändes här i justerat skick utom vad avser grän-
serna. Dessa kan ju lämpligen diskuteras när de
finns inlagda på kartan.

Bästa hälsningar

Lars-Göran Lövgren

1980-01-31

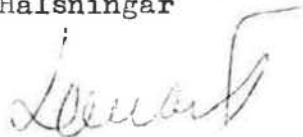
Herrar Bohlin och Lövgren

././ Oversänder så protokollet från vår sista träff i Tännäs.

Om justeringen skulle innebära någon ändring i texten så gör detta med bläck och signera intill. Förutom underskrift på sista sidan vill jag för ordningens skull också att ni sätter er signatur längst ner på varje sida som med eller utan ändring godkänts av er.

Förra protokollet gick först till Lars Göran. Skickar detta därför först till Jörgen för vidarebefordran till den förstnämnde. (Ursäkta "försten")

Hälsningar

Rörstrandsgatan 14, 113 40 STOCKHOLM

Herrar L & R

Philosofen i kassan för inte en och utan kassa signatur/påteck.

Plast är väl för att den går i kassan på nästa sammankommande

folksamlingen i kassan (- 33°)

PROTOKOLL

1980-01-03 -- 1980-01-04

Överläggningar mellan representanter för
Tännäs sameby och av byns vinterbetning
berörda skifteslag under medverkan av
Tännäs-Idregruppen.

Plats: Hotell Eskilsson, Tännäs

Närvarande: Representanter för Tännäs sameby

Edvin Rensberg

Alf Willenfeldt

Jörgen Bohlin, jur ombud

Representanter för skifteslagen

Otto Olofsson, Glöte

Per Ängerfors, Linsell

Carl Andersson, Råndalen

Sven-Emil Backman, Lofsdalen

John Jönsson, Lillhärdal

Karl Persson, Ransundet (4/1)

Rune Delvin, Bergvik och Ala AB

Lars-Göran Lövgren, jur ombud

Tännäs-Idregruppen

Åke Wikman

Mauritz Bäärnhielm

Lennart Rönnberg

Mötet öppnas

Mötets ordförande Åke Wikman hälsar välkommen och förklarar mötet öppnat.

Ordföranden redogör också för de huvudpunkter som mötet har att behandla, nämligen:

1. Vill parterna fortfarande ha ett avtal?
2. Genomgång av de på karta markerade gränserna för vinterbetesområdet.
3. Genomgång av det sedan förra sammanträdet ändrade utkastet till avtal.

Jörgen Bohlin och Lars-Göran Lövgren utses att justera dagens och morgondagens protokoll.

Avt. eller ej

Åke Wikman: Hur ser ni på frågan om avtal eller ej.

Lars-Göran Lövgren: Markägarna är fortfarande intresserade av att teckna ett avtal.

Rune Delvin: Bolagen är intresserade. Vi bör gå så långt man kan på ömse sidor för att komma fram till ett avtal, alla möjligheter bör uttömmas.

Jörgen Bohlin: Förhandlingarna bör fortsätta, även om det i sak finns ett antal frågetecken.

Gräns för
vinterbetes-
området

Åke Wikman: Det kan vara lämpligt att börja med kartan. Kan renägarna berätta om hur man kommit fram till den utlagda gränsen.

Jörgen Bohlin: Vi bör fränse från den gröna gränsen, som förresten är något felritad, den förvirrar.

dp 31

Åke Wikman: Vi kan börja med den röda gränsen.

Lars-Göran Lövgren: Vi bör kanske endast diskutera en gräns, den röda.

Åke Wikman: Ska vi tolka det som att resten är katastrofområde?

Lars-Göran Lövgren: Vi borde ha haft den av markägarna utlagda gränsen på kartan.

Lennart Rönnberg: Jag trodde att gränsen på den här kartan överensstämde ungefär med markägarnas förslag i förra mötet. Då var man ju överens om markägarnas förslag under förutsättning av att den justerades efter terrängförhållandena.

Jörgen Bohlin: Det är vad samebyns representanter har gjort.

Åke Wikman: Vi börjar då med att jämföra förslagen.

Råndalen

Lars-Göran Lövgren: I samernas förra förslag fanns ingen del av Ransundet med. Markägarförslaget följde Rosseln från Fjällsjön till Råndan, Råndan till Nybodarna, därifrån Dörrsån till Dörrsdalen sedan Linsells skifteslagsgräns till Glöte skifteslagsgräns. Därefter beskrev gränsen en ellipsform till norr "t" i Svartåsvallen, sedan till sista "ö" i Glötesjön, sedan till vägkorset öster Lofssjön, därifrån en rät linje till punkt 732 strax norr om länsgränsen, därefter västerut till Höktanden. Så var vår markering på det transparanta papperet. ¹⁾

Ransundet har samma uppfattning som man har i Råndalen: själva Råndalgången är ej lämplig som renbetsområde beroende på den närbelägna bebyggelsen och det intensiva skogsbruket. Nedanför Rosselns inlopp har vi föreslagit att gränsen

1) Referens: Planeringskarta, vers 1, skala 1:250 000

d p g

skall följa Råndan till Nybodarna, därefter Dörrsdalen sydostut. Dörrsdalen är en naturlig gräns. Dessutom är markägarnas uppfattning att där ej varit ren, och de vill ej heller ha ren där. Markägarnas gräns beskriver en vidare sväng runt Glötesbyn, än enligt samebyns markering.

Glöte

Vi diskuterade mycket området mellan Glöte och Lofssjön vid förra sammanträdet. Båda parter var överens om att det området är olämpligt som renbete. Vi är införstådda med att detta område kan behövas för genomflyttning och kan därför tänka oss att ha det med i avtalet.

Otto Olofsson: Jag tror det blir svårt för de som bor i Svartåsvallen och Glöte om gränsen går så nära byarna som samebyn föreslagit.

Åke Wikman: Har Glöteborna också förutsatt att man ska ha särskilda "frizoner" i det här området.

Otto Olofsson: Vi har inte diskuterat detta vidare.

Lars-Göran Lövgren: Det skulle vara lättare att resonera med markägarna om vi hade en ungefärlig plan för hur ni tänker att använda område för renbetning vid olika förutsättningar. En gräns ger lätt intrycket att vi kommer att få ren i hela området. Vi talade förra gången om att "buffertzoner" och svängområden behövs; områden som inte är direkta betesområden.

Edvin Rensberg: Det gäller att dra gränsen så att så många konfliktorsaker som möjligt uteslutes. En gräns söder om Råndalen som markägarna föreslagit skapar obönhörligen konflikter i detta område.

2 p 31

Åke Wikman: Markägarnas gräns förefaller inte följa någon naturlig spärr för renarnas vandring.

Ransundet

Alf Willenfeldt: Beträffande Ransundet så har det hänt någon vinter att jag gått ut vid Brattuggen och då gått över Ransundets skifteslag.

Åke Wikman: Accepterar ni genomflyttning genom Ransundet?

Lars-Göran Lövgren: Ja, vi accepterar även åsarna där som betesområde.

Jag har förståelse för markägarnas synpunkter att vi måste ha en gräns mot betning i Råndalen. Jag har också förståelse för att byn skall ha rätt att ta igen renarna och ska ta igen renarna i detta område.

Åke Wikman: Är parterna överens om att gränsen skall vara så naturlig som möjligt.

- Samtliga representanter förklarar sig överens om att gränsen skall följa de naturliga förutsättningarna i terrängen.

Frizoner

Åke Wikman: Jag har uppfattat att det är risken för att få ren vid bebyggelsen som har medfört diskussionerna om gränsens sträckning vid Råndalen. Mauritz Bäärnhielm kan redogöra för ett sätt att lösa den här frågan om frizoner.

Mauritz Bäärnhielm: Jag har kommit fram till att det är svårt att rita in sådana här frizoner på kartan och att man därför istället kan beskriva i ord:

I närheten av följande byar får samebyns renar ej uppehålla sig på enskild mark under någon del av året: Lofsdalen, Glöte, ...

L JS SC

Frizonerna omfattar tomter, inhägnad mark och andra inägor, som ligger i anslutning till byn och inom synhåll från bebyggelsen.

Lars-Göran Lövgren: Denna skrivning skulle passa på Råndalen med buffertzoner där renarna skall tas igen, men jag vet inte hur det skulle fungera i Glöte.

Jörgen Bohlin: Frizoner kan det ju bara bli fråga om inom gränsen.

Edvin Rensberg: Vi är ju överens om att Glöte är olämpligt betesområde, men det är svårt att dra en naturlig gräns längre bort från Glöte.

Otto Olofsson: Det är ju möjligt att istället skriva in i avtalet att ni får flytta igenom det här området mellan Lofssjön och Glöte.

Åke Wikman: Skulle Mauritz Bäärnhjelms tanke fungera enligt er uppfattning?

Edvin Rensberg: Skulle man kunna tänka sig området närmast Glöte som en frizon?

Genomflytt-
ningsområde

Alf Willenfeldt: Gränsen får då dras från "t" i Svartåsvallen till bäckens utlopp i Lofssjön, därefter utmed Lofssjön till sjöns södra spets. Då skulle detta område mellan Glöte och Lofssjön bli genomflyttningsområde.

Jörgen Bohlin: Genomflyttningszonen måste också ha markering mot öster. Området måste alltså markeras på något sätt.

2 10 81

Edvin Rensberg: Istället för att gränsbestämma en särskild genomflyttningszon kan man markera frizoner kring bebyggelsen i det här området.

Jörgen Bohlin: Vi kan börja med att försöka markera ut genomflyttningszonen på kartan.

- Uppehåll för lunch.

- Efter studier på toppografiska kartan 1:50 000 blev parterna överens om en östlig gräns för genomflyttningsområde mellan Glöte och Lofssjön. Sålunda skall gränsen här följa Glötesåsens nordöstra brant, därefter Rymyrbäcken och vidare till punkt 622,69 och över landsvägen väster Glöte skjutbana.¹⁾

Lillhärdal

Lars-Göran Lövgren: Området mot Lillhärdal nyttjas av två grupper, men det finns väl inte renbete på hela detta område.

Edvin Rensberg: Förra året betade jag ända ner mot Lövnäsullen beroende på att Bengt Andersson betade söder Härjån.

John Jönsson: Största problemet som jag ser det är områdena vid Lillhärjåbygget, där är största motståndet. Öster Lillhärjåbygget, Söder Bergsviksskogen. En annan fråga är dom Idrerenar som betar här nere sommartid.

Edvin Rensberg: På vålarna i detta område finns inte just något renbete.

Lars-Göran Lövgren: Förutsättningarna för ett avtal är att denna sommarbetesproblematik löses. Hur tänker Tännäs-Idregruppen lösa detta?

1) Referens: Topografiska kartan, skala 1:50 000

L. R. S.

Åke Wikman: Vi kommer att ta upp Idre sedan Tännäs vinterbetning lösts.

Rune Delvin: Det är ingen tvekan om att här kan bli besvärligt i Lillhärddal. Jag ber därför Jörgen Bohlin och samebyn att verkligen tänka över vilka områden som verkligen behövs. Lillhärddalsborna har ingen känsla för att renbetning skett längre tillbaka i detta område.

Edvin Rensberg: Känslan hos markägarna att här inte funnits ren bör också bero på att man inte förr var ute i skogen och såg ren; före snöskotrarnas och skogsbilvägarnas tid.

Rune Delvin: Det vore värdefullt om markägarna i Lillhärddal av samerna får en noggrann redogörelse för hur man utnyttjar markerna i området.

John Jönsson: Då Härjedalens kommun presenterade kommunöversikten rönt denna stort motstånd med listor med namnunderskrifter etc.

Lars-Göran Lövgren: Detta får ses som ett bevis på hur en markering på kartan kan missförstås.

Åke Wikman: Tännäs-Idregruppen skall ikväll försöka formulera de gränser som vi idag har talat om för att i morgon enas om dessa formuleringar.

Rune Delvin: Det kan vara lämpligt att skifteslagens representanter samt eventuellt någon från byn och TIG presenterar vad vi har kommit fram till.

Avtalsslutande
parter

Åke Wikman: Beträffande avtalet, vilka skall vara avtalsslutande parter?

Lars-Göran Lövgren: Min uppfattning är att samebyn och skifteslagen skall vara avtalsslutande parter. Sedan kan staten eventuellt vara garanterande part.

2 15 81

Mauritz Bäärnhielm: Staten kan inte bli någon slags borgenär.

Jörgen Bohlin: Om det gäller ersättning bör staten vara avtalsslutande part. Därför bör någon lämplig representant för staten skriva på. Då det gäller efterlevnaden av själva avtalet blir detta naturligtvis en fråga mellan samebyn och skifteslagen.

Rune Delvin: Min uppfattning är att samebyn och markägarna bör vara avtalsslutande parter. Sedan kanske markägarna vill ha några garantier från statens sida.

Sedvanerättsfrågan vid avtal

Jörgen Bohlin: Som vi tidigare deklarerat så är en förutsättning för avtalet att sedvanerätten inte avtalas bort. Därför blir det statens sak att eventuellt svara för eventuell ersättning. Detta kräver ett engagemang även från markägarnas sida. De måste också inse att samerna inte kan avtala bort sedvanerätten, där den kan finnas.

Lars-Göran Lövgren: Även markägarna har samma inställning om att inte förhandla bort sedvanerättsfrågan.

Jörgen Bohlin: Om byn och markägarna är ense om statens ansvar i denna fråga kan man tillsammans begära att staten tar sitt ansvar i enlighet med rennäringslagen.

Mauritz Bäärnhielm: Det är ju inte endast budgetmedel som står till förfogande utan även andra medelskällor, t ex samefondsmedlen.

Jörgen Bohlin: Den frågan kan ju jordbruksdepartementet få överväga.

R MS BL

Ett av de starkaste argumenten mot att man har en rätt är att man betalar för den.

Frågan om
ersättning

Åke Wikman: Är det möjligt att samebyn betalar en del av en eventuell ersättning? Detta kan ha principiell betydelse för staten.

Rune Delvin: Vid en rättegång, om samerna skulle förlora drabbas dessa hårdare än markägarna skulle göra om de förlorade.

Mauritz Bäärnhielm: En rättegång skulle förmodligen inte innebära att någon helt vinner.

Avtalstidens
längd

Åke Wikman: Hur lång bör avtalstiden vara enligt parternas mening?

Lars-Göran Lövgren: Det är lämpligt med 5-årsavtal, med automatisk förlängning om avtalet inte sägs upp viss tid före 5-årsperiodens utgång.

Rune Delvin: Vi har god erfarenhet av Tännäs-arrendet. Fem år går väldigt fort. Jag kan tänka mig längre tid förutsatt att ersättningen indexregleras.

Lars-Göran Lövgren: En otäck aspekt är om avtalet kan åberopas för en expropriation av vinterbetesrätten i de fall markägare ej undertecknar avtalet. Kan man på något sätt avtala bort detta. Jag vill inte att markägarna skall utsättas för sådant.

Åke Wikman: Kan inte tänka mig att det är praktiskt. Om avtalet undertecknas av 90% av markägarna så kan det inte finnas någon anledning att expropriera de övriga 10% av marken. För dessa 10% utnyttjas marken med avtalslöst tillstånd.

K 15 K

Edvin Rensberg: Jag uppfattar inte ett avtal på endast fem år som tryggt.

Mauritz Bäärnhielm: Ett avtal på fem år kan uppfattas som en lämplig avvägning mellan parternas intressen om man har automatisk förlängning.

Lars-Göran Lövgren: Det kan vara svårare att få markägarna att acceptera ett avtal på längre tid än fem år. Markägarna kanske har andra förväntningar på området. Det bör finnas bestämmelse om att avtalet upphör att gälla vid t ex fastställd plan.

Rune Delvin: Vid sådana fall får man förutsätta att rennäringsintresset är beaktat vid planarbetet. Sådana regler finns i Tännäs-avtalet.

Mauritz Bäärnhielm: Det bör inte vara några problem att lösa detta i avtalet.

Lars-Göran Lövgren: Då följer man i stort sett de regler som finns idag .

Åke Wikman: Är det möjligt att ersättning betalas ut till skifteslagen och dessa fördelar mellan markägarna.

Rune Delvin: Skifteslagen har inte medel och organisation för detta.

Åke Wikman: Kan man tänka sig att göra en engångsbetalning för t ex fem år.

Rune Delvin: Det beror bl a på hur det blir skattemässigt. .

Lars-Göran Lövgren: Om vi kan komma fram till en bra gräns blir det endast ca 60 fastighetsägare som berörs.

2 17 98

De flesta skifteslagen har egna förvaltningar. Om man kunde tänka sig en form så att pengarna betalades ut till skifteslagen.

Ersättningen
ev till skiftes-
lagen

Jörgen Bohlin: Jag vill inte lägga mig i frågan om vem som skall ha pengarna men det verkar sympatiskt att de går till skifteslagen. Man kan ju skifteslagsvis låta pengarna gå in och ut i räken-
skaperna och skatteproblemet bör därmed gå att eliminera, även om det är skifteslagens sak att diskutera en sån här fråga så kan det även från statens sida synas mera sympatiskt att inte de mesta pengarna går till bolagen.

Rune Delvin: Om det blir fråga om belopp av någon storlek så är det svårt för bolagen att mot bolags-
ordning avstå från ersättning.

Åke Wikman: Har markägarrepresentanterna funderat över vilken storlek.

- Sammanträdet ajourneras för enskilda överlägg-
ningar.

Ersättnings
storlek

Rune Delvin: Vi är inte behöriga att fatta beslut om ersättnings storlek. Vi skall dock föreslå skifteslagen om detta. Ersättningen blir också be-
roende på vad som kommer att stå i avtalet i öv-
ringt. Vi kan dock tänka oss 30 öre per hektar i
dagens penningvärde.

Betestiden

Åke Wikman: Hur lång skall vinterbetestiden vara? Enligt rennäringslagen sträcker den sig ju från
1 oktober till 30 april.

Rune Delvin: Vi har tidigare sett det som önsk-
värt att betestiden börjar 1 december eftersom
älgjakten varar november ut.

2 VS 21

Åke Wikman: Vi har från TIG:s sida så litet som möjligt velat lägga oss i parternas diskussioner. Vi tänker dock vara aktiva då det gäller att engagera staten att ta sitt ansvar i de här frågorna.

Beträffande morgondagen återstår att komma överens om en ungefärlig formulering av de gränser vi idag har diskuterat. Dessutom återstår att titta närmare på avtalstexten.

Lars-Göran Lövgren: Den röda gränsen får kvarstå vid Lillhärddal tills vidare, men vi vill från samebyn ha en redogörelse för vad som är betesmark, buffertzoner etc.

- Beslutas att sammanträdet fortsätter i morgon kl 08.30.

Avslutning
för dagen

- Ordföranden förklarar dagens överläggningar avslutade.

L N 98

FORTSATTA ÖVERLÄGGNINGAR FREDAGEN DEN 4 JANUARI

Gränsformulering

sammanträdet inleds med att Lennart Rönnerberg lämnar en ungefärlig formulering av förslag till yttre gränser för Tännäs samebys vinterbetsområde (bilaga 1).

Åke Wikman: Ordet är fritt.

Alf Willenfeldt: Beskrivningen av gränsen kan nog stämma. Frågan är om den accepteras i andra sammanhang.

Lars-Göran Lövgren: För att kunna bestämma gränsen måste man veta något om hur verksamheten innanför skall bedrivas.

?
Edvin Rensberg: Det blir svårt att arbeta med en gräns i norr mot norr som här beskrivits. Hyggena förändras, Råndan däremot är en säker naturlig gräns.

Carl Andersson: Vi vill inte ha renarna så nära byn.

Lars-Göran Lövgren: Kan man tänka sig att tillämpa samma metod som för Glöte, d v s att man ger området mot Råndan en annan beteckning.

Carl Andersson: Vi vill skydda själva dalgången. Då renarna nått ån är det bara några steg till byn på andra sidan ån.

Återtagsområde
vid Råndalen

Jörgen Bohlin: Men ån utgör ju en gräns. Detta område mot ån skulle kunna kallas "återtagsområde".

Edvin Rensberg: Vi har inte intresse av att beta mot ån. Då uppstår också risk för sammanblandning med Mittådalens renar på andra sidan ån.

Lys A

Lars-Göran Lövgren: Kan man tänka sig att dra gränsen på åsen och sedan kalla området mot ån för återtagszon?

Lillhärdal

Alf Willenfeldt: Kan ni beträffande Lillhärdal beskriva de områden som är känsliga?

Lars-Göran Lövgren: Vill ni ha en sådan beskrivning innan ni beskriver hur ni använder betesområdet där.

Alf Willenfeldt: Nej, vi kan ge vår beskrivning också, så kan vi diskutera sedan.

John Jönsson: En bättre naturlig gräns vid Lillhärdal skulle vara Blädjan-Lillhärjån-Härjån-Härjåstugan.

Alf Willenfeldt: Då Bengt Andersson inte är här kan vi inte diskutera den gränsen nu.

Edvin Rensberg: Om markägarna talar om vilka områden på Lillhärdalsskogen som är känsliga och på vilket sätt dom är känsliga, så har vi något att diskutera om i förhållande till våra behov.

frizoner

Sedan är det ju också frågan om de här frizonerna. Hur stora skall dom bli? Vi vill inte ha frizoner runt turistbyar, det skapar konfliktorsaker. Dessutom finns vissa områden som går att beta då turisterna inte är där.

Lars-Göran Lövgren: Mauritz Bäärnhielm läste ju upp ett förslag om frizoner igår. Detta har vi inte hunnit diskutera.

Otto Olofsson: Jag anser att man skall skilja på turistbyar och gammal bebyggelse. Vid den äldre bebyggelsen finns ju inägor som kan komma till skada.

2 15 32

Mauritz Bäärnhielm: Vad är det rent faktiskt för olägenheter om renar skulle råka komma in i aktuella byar? Det är troligen inga risker för skador på inägor eftersom det här gäller vinterbetning.

Otto Olofsson: Vad markägarna vill försäkra sig om är att en stor renhjord kommer in i byn utan att man har möjlighet att begära att den tas därifrån.

Åke Wikman: Jag uppfattar att vi inte kommer längre just nu i frågan om frizoner.

Betestiden

Vi har kvar bl a att diskutera betestiden.

Jörgen Bohlin: Delvin gjorde jämförelser med Tännäs-arrendet. Där förvärvades rätt som man otvistligt inte hade tidigare. I det nu aktuella fallet tänker man sig från markägarsidan att förkorta vinterbetesperioden och samtidigt ta betalt för den.

Ställer man den begränsade betetiden mot kravet på avgift så går detta inte ihop. En ytterligare krympning av betestiden innebär minskade möjligheter att utnyttja betet. Ett flertal av betesområdena utnyttjas ju inte varje vinter, utan man alternerar. Som driftsförhållandena är idag finns inget behov att komma ner 1 oktober, men en gräns vid 1 december låser betesmöjligheterna alltför mycket.

Vinterbetestiden är kort. Frågan om en ytterligare förkortning av betestiden och frågan om avgift bör diskuteras i ett sammanhang.

Lars-Göran Lövgren: Vi har tagit hänsyn till tidsbegränsningen då vi föreslog avgiftens storlek.

Edvin Rensberg: Å ena sidan vill byn inte tära för länge på åretruntbetet. Å andra sidan påbörjas flyttningen aldrig förrän tidigast i november.

L R G

Lars-Göran Lövgren: För att återknyta till frågan om frizoner och områdena runt Lofsdalen, skulle ni vilja fundera vidare på detta?

Jörgen Bohlin: Man kan kanske säga att turismen redan har löst det här problemet. Under turisttiden så blir det ju endast frågan om genomflyttning i de här områdena. Men vad kräver man därutöver för hänsyn till dessa områden. Att göra en frizon där inte en enda ren får vara kommer att skapa konflikter.

Mauritz Bäärnhielm: Om avtalet bryts skall avgift utgå. För en enda ren blir det knappast aktuellt med avgift å skada, därmed vet samebyn detta och undviker området.

Jörgen Bohlin: Redan idag skall skador ersättas på de områden Du talar om enligt nu gällande regler.

Lars-Göran Lövgren: Vi får fundera vidare på frågan om frizoner. Den gäller ju främst Lofsdalsområdet.

Åke Wikman: Om ingen har något ytterligare för den här gången får jag tacka för de gångna två dagarnas överläggningar.

Avslutning

- Beslutas att nästa överläggning ska äga rum i Sveg, tisdag den 4 och onsdagen 5 mars 1980. Överläggningarna påbörjas den 4 kl 09.00.

- Ordföranden förklarar överläggningarna avslutade.

Lennart Rönnerberg

Justeras:

Jörgen Bohlin

Lars-Göran Lövgren

L. R. A.

FÖRSLAG TILL UNGEFÄRLIG FORMULERING AV YTTRE
GRÄNSEN FÖR TÄNNÄS SAMEBYS VINTERBETESOMRÅDE

Referens: Topografiska kartan, skala 1:50 000.

Sydost - med början från stängslet utefter länsgränsen -
väg 311 till Lillfjäten,

Lillfjäten till Fjätån,

Fjätån till Österdalälven,

Österdalälven till viken vid Granåns utlopp,

Granån till Väster Trollgrav,

Väster Trollgrav till Trolltjärn,

från Trolltjärn över myren strax norr om denna tjärn med
fortsättning i dalgången norrut över två småtjärnar till
enskilda vägen där denna väg skär Lånan,

Lånan till detta vattendrags utlopp i Rotnen,

Rotnen norrut till sjön Åkvandraren,

från Åkvandraren norrut till tjärnen på 588 m ö h,

bäcken från denna tjärn till vägkorsningen vid pkt 552,70,

från nämnda vägkorsning väster och nordvästut till Löran,

detta vattendrag till Härjån,

Härjån nedströms ca 2 km till punkt där detta vattendrag
kröker sig åt sydost,

från denna åkrök nordostut till en punkt där Holmbäcken
skär enskild väg,

nämnda väg norrut ca 1,5 km till stigen mot Fläskesvallen,

nämnda stig till Fläskesvallen,

enskilda vägen från Fläskesvallen till vägkorsningen vid
Salaligan,

från denna vägkorsning enskilda vägen till Stockholm,

från Stockholm nordvästut ca 9 km till Blädjan vid en punkt
ca 700 m NO Ryflovallen,

2

från denna punkt nordvästut över Ryflon till Djupsjöbäckens utlopp i Ryfloån,

Djupsjöbäcken uppströms till enskilda vägens ände ca 700 m söder Högsjömyren,

nämnda väg till dess anslutning till enskilda vägen som löper längs Lofsen,

sistnämnda väg nordvästut till Lofsen,

Lofsen uppströms till Rymyrbäckens utlopp,

Rymyrbäcken och vidare utefter Glötesåsens nordöstra brant till punkt 622,69 vid landsvägen väster Glöte skjutbana,

från denna punkt i en linje norrut till Stortjärnen,

från denna tjärn NNW-ut ca 700 m till skärningspunkt mellan kraftledning och enskild väg,

från denna punkt NNO-ut i nämnda kraftlinje till punkt där linjen ändrar riktning åt NNW,

från denna punkt utefter skogsbilvägar i riktning huvudsakligen VNV-ut till rågången mellan Glötes och Linsell skifteslag,

denna rågång sydostut utefter Glötevälens sydvästra sluttning,

vidare runt Glötesvålen och norrut ånyå till rågången mellan Linsell och Glöte,

denna rågång till Dörrsdalen,

Dörrsån från Dörrsdalen till Råndan,

Råndan till Rosselns utlopp,

från nämnda utlopp, Rosseln till utloppet för bäcken från Sörvallen,

nämnda bäck till Sörvallen,

vidare VNV-ut till Västvallen i huvudsak i linje med gränsen för upptagna hyggen,

från Västvallen nordostut till Olåsen,

från Olåsen till Stor-Rassvallen,

därifrån vidare utefter branten mot Rannsjön och Ronden till skärningspunkten mellan renstänglet (som begränsar Tännäs samebys åretruntmarker) och Råndan.

(Området mellan gränsen från Västvallen och västerut samt Råndan avsätts som "återtagsområde")

Upplåtelsen utgör ej hinder för att mark används
i enlighet med fastställd stadsplan eller byggnads-
plan eller för företag vars tillåtlighet skall
prövas i särskild ordning.

PROTOKOLL

1979-10-23 -- 1979-10-24

Överläggningar mellan representanter för
Tännäs sameby och av byns vinterbetning
berörda skifteslag under medverkan av
Tännäs-Idregruppen (Lantbruksstyrelsen)

Plats:

Hotel Eskilsson, Tännäs

Närvarande:

Representanter för Tännäs sameby

Edvin Rensberg

Alf Willenfeldt

Bengt Andersson

Jörgen Bohlin, jur ombud (24/10)

Representanter för skifteslagen

Otto Olofsson, Glöte

Per Ängersfors, Linsell

Carl Andersson, Dörrsdalen

Sven-Eric Backman, Lofsdalen

John Jönsson, Lillhärda (24/10)

Rune Delvin, Bergvik och Ala AB

Lars-Göran Lövgren, jur ombud

Tännäs-Idregruppen (TIG)

Åke Wikman, ordförande

Mauritz Bäärnhielm

Lennart Rönnerberg, sekreterare

Sammanträdet
öppnas

Mötet förklaras öppnat.

Justerings:

Edvin Rensberg och Lars-Göran Lövgren utses att
justera dagens och morgondagens protokoll.

Ordföranden i Tännäs-Idregruppen (TIG) hälsar välkommen och redogör för bakgrunden till dagens sammanträde.

Såväl markägarna som Tännäs sameby har trots oenighet i sedvanerättsfrågan uttalat att man vill försöka nå en överenskommelse om bl a omfattningen av de marker som Tännäs sameby behöver för sin vinterbetning.

Samebyn har på karta som överlämnats till skifteslagen angivit vad man anser vara byns behov av vinterbete under nuvarande förhållanden.

Skifteslagen, å andra sidan, har till samebyn överlämnat vissa krav på regleringar m m av vinterbetningen.

TIG har delvis på grundval av parternas redovisade ståndpunkter, låtit utarbeta ett första utkast till avtal mellan samebyn och skifteslagen. Utkastet har delgivits parterna för ställningstagande.

Avtal

Lars-Göran Lövgren: Inom de berörda skifteslagen finns ca 300 markägare. Därför får man inte förenkla problemen med att nå en överenskommelse. Jag har dock haft markägarsammanträden med de flesta markägarna i de stora skifteslagen. Resultatet har blivit att man inom skifteslagen enats om att förhandlingsvägen ska prövas. I fråga om tidsaspekten så går det inte att nå en lösning till årsskiftet. Avtalet är alltför omfattande för en så snabb lösning. Ett avtal måste ju också godkännas av markägarna.

Edvin Rensberg: Tiden fram till årsskiftet är för kort. Samebyns medlemmar måste godkänna avtalet.

Åke Wikman: TIG har tänkt föreslå intensiva kontakter mellan TIG och ombuden för att följa upp resultatet av detta möte. Därefter sammankallas så många mark-

ägare som möjligt för att diskutera ett komplett avtalsförslag. Hur ser ni på möjligheterna att nå ett avtal i dagens läge? Hur ser ni på ett avtal överhuvudtaget?

Lars-Göran Lövgren: Syftet med ett avtal bör vara att få ett komplement till rennäringslagen.

Edvin Rensberg: Vilka frågor ska regleras i avtalet? Vi hävdar att sedvanerätt existerar. Det kan ej avtalas bort.

Åke Wikman: Förutsättningarna för båda parter vid de samtal vi haft har varit att man ska bortse från sedvanerättsfrågan och diskutera förutsättningslöst. Jag återkommer till frågan jag ställde nyss - ska vi skriva ett avtal?

Lars-Göran Lövgren: Vad som bestämmer detta är avtalets innehåll. Ett utkast till avtal föreligger. Jag menar, att vi ska inte börja med att diskutera avtal. Jag vill börja med att be renägarna berätta om renskötseln - hur den bedrivs, var ni finns, gruppindelning etc.

Renskötselns
markanvändning

Bengt Andersson: Det är bra att vi får tala om detta - det är viktigt att vi förstår varandra.

Alf Willenfeldt: För närvarande finns hela hjorden samlad på åretruntmarkerna. December - januari sker skiljning och slakt i Brändåsen. Byns renar delas då upp i fyra grupper som förs utanför stängslet till vintermarkerna. Gruppindelningen har tillämplats sedan 1975 - 76 och har fungerat bra. Vi vill inte sätta namn på grupperna efter gruppens renskötare eftersom gruppindelningen kan komma att förändras. Vid mitten eller slutet av april flyttar vi tillbaka innanför stängslet till gemensamma kalvningsland.

Kalvmärkning sker vid Sörvattnet och norr om Rogen. Inom stängslet är renskötseln gemensam. Den grupp jag tillhör flyttar ut norr Högvålen till Bölberget och till områdena norr om Glöte. På våren flyttar vi tillbaka igen samma väg. Gruppen innehåller ca 1 500 djur.

Edvin Rensberg: Efter skiljning i Brändåsen beger sig den grupp jag tillhör och som innehåller ca 2 000 renar, över Sörvattnet och ut genom Stängslet mot Storfjäten. Vi utnyttjar betesmarker mellan Storfjäten och Lofsdalen till i april då vi återvänder inom stängslet. Gruppindelningen påbörjades därför att det blev svårt att hålla samman renarna i en stor vinterhjord. Det blev svårt att vara i området söder och sydost om Lofsdalssjön. Genom gruppindelningen har vi nu möjligheter att beta renarna på mindre områden.

Rune Delvin: Markägarna tycker att renskötseln i Tännäs sameby varit fullt acceptabel under senare år.

Bengt Andersson: Min grupp, som består av ca 1 000 djur flyttar över Slagavallen utanför stängslet. Vi har problem med flyttvägen. Vid Slagavallen kommer vi i konflikt med turismen från Lofsdalen. En skoterled som körs upp redan i december - januari går i flyttningsvägen. Skoterlederna ligger tätt i området. Renarna följer skoterlederna. Jag har begärt hos turistföreningen att skoterlederna ska köras upp senare.

Från Lofsdalsfjällen och ner mot skjutfältsgränsen är betningen friktionsfri. Allt man passerar är dock inte betesmark. T ex skogsavverkningar, skogsplöjning, öppna ytor, hårt snötäcke m m innebär att marken är olämplig för vinterbetning.

Vår grupp betar och flyttar igenom området för Edvin Rensbergs grupp. Vi stannar upp och betar där marken är lämplig. Förra vintern var betesförhållandena

mycket bra.

Gruppindelningen är ingen ny företeelse. Sådan har förekommit även tidigare. Efter betning i en stor vinterhjord har byn övergått till mindre grupper igen. Det beror framför allt på att de stora sammanhängande betesområdena inte finns i dag utan betet finns på små holmar.

I princip flyttas renarna under senvintern från skare till lös snö. Skarperioden är besvärlig. Ibland inträder den redan i mars månad.

I våras under uppflyttningen betades hjorden i området mellan Vedungen och Lövhatten. Där är ofta fina beten och så var fallet även i år. I det här området finns en knutpunkt för skoterlederna. Det betyder stora problem. Hjorden måste hårdbevakas. Vi var tvungna att be skoteråkarna ta en omväg. Betet gick knappast att utnyttja och vi flyttade i stället mot Lövhatten. Där hade flera skoterförare lösspringande hundar. Vi måste därför åter flytta renarna - för att i stället stöta ihop med turisterna från Lofsdalen.

Vi fortsatte flyttningen till Häggingfjäll och myrmarkerna vid Häggingån. Där fick vi 200 turister och andra i flocken. Det medförde att en del djur skadades då de gick igenom snötäcket. Hjorden spreds och vi fick ordning på den först i Ränningsvålen. Vi gick efter högsta åsen mot Slagavallen. Med en del av hjorden gick vi turistleden. En man avdelades att kontakta folk ute i markerna. I dessa områden är skotertrafiken inte reglerad. Vi vill ha förståelse för våra problem med anledning av skoteråkningen. Vår kritik mot skoteråkningen riktar sig inte mot bybefolkningen. Skotertätheten på lederna är ibland mycket stor. Turistföreningen i Slagavallen har satt upp en skylt om att rendrivning är förbjuden. Men vi måste ju flytta igenom här, och det känns obehag-

ligt för oss då man skyltat på det sättet.

Den flyttning som jag här beskrivit tog fyra dygn från Dalagränsen och upp till stängslet.

Otto Olofsson: I Häggingskogen finns stora fäbodrar och skogsmarker som Glötesbönderna haft väg till i alla tider. Tidigare var det inga problem och borde inte behöva vara det nu heller. Men jag är medveten om att turister åker skoter här i stort antal. Många kommer i bil söderifrån, parkerar och lastar av skotern.

Lars-Göran Lövgren: Hur är det normala skeendet?

Bengt Andersson: Det varierar år från år. Vi måste också bevaka skiljningar i andra byar.

Lars-Göran Lövgren: Hur skulle en perfekt vinter se ut?

Bengt Andersson: Vi flyttar normalt utanför stängslet i december-januari. Vår målsättning är att komma utanför stängslet före jul.

LUNCHPAUS

Edvin Rensberg: De problem som Bengt Andersson talade om fanns hela förra vintern. Det var svårt att finna en plats utan störningar mellan sportlovet och påsk.

Den fjärde och sista gruppen i byn, Olle Kants grupp, innehåller ca 400 renar. Den går ut genom stängslet mellan min och Bengt Anderssons grupp. Gruppen har under de sista åren betat i området Kölossen - Lillfjäten - Långfonnen - Lofsdalen.

Lars-Göran Lövgren: Hur många är ni som arbetar i varje grupp?

Edvin Rensberg: I min grupp är vi efter utflyttningen i huvudsak fyra man som arbetar med hjorden. Vi turas om två och två; arbetar två veckor och är lediga två. Olle Kant arbetar ensam med sin grupp.

Bengt Andersson: I min grupp arbetar vanligen fyra man.

Alf Willenfeldt: Vi är ungefär fem till sex man vid flyttningen.

Lars-Göran Lövgren: Hur mycket slaktar byn ungefär varje år?

Edvin Rensberg: Normalt slaktuttag är ca 1 500 renar.

(Redogörelsen slut)

Vintermarkernas
omfattning

Lars-Göran Lövgren: Vi har ju sagt att diskussionen ska föras frikopplad från sedvanerättsfrågan. Men naturligtvis vill markägarna att så små marker som möjligt skall utnyttjas för renbete medan renägarna vill motsatsen. Det är svårt för markägarna att helt frikoppla sedvanerättsfrågan. Vi vill diskutera de yttergränser som samebyn har lagt in på kartan (kartbilaga). Hur har ni kommit fram till de områden ni ansett er behöva? Lillhärda lingarna har framhållit att förhållandena för deras del förbättrats avsevärt. De ser numera ingen ren på skogen. Deras uppfattning är att Bengt Andersson varit nära Dalagränsen. Lillhärda lingsborna kan tänka sig ett avtal som inkluderar utmarkerna till deras skifteslag - däremot inte så nära kyrkbyn som utritats på kartan. De kan tänka sig att dra gränsen mot Rottensjöarna och norrut.

Bengt Andersson: Betesförhållandena kan variera år från år. Ibland kan betet vara låst just på de områden jag varit i vinter. Tidigare problem har också inneburit behov av andra marker.

Lars-Göran Lövgren: Även om rättsfrågan nu ska utslutas måste jag konstatera att man har gjort utredningar om sedvanerätten. Markägarna kan dock inte vitsorda dessa. En del av de marker du har ritat ut finns emellertid inte med i någon utredning.

Bengt Andersson: Våra gränser innehåller svängområden. Ungefär från 1959 fick vi lov att söka oss längre ut.

Edvin Rensberg: Jag är förhållandevis ny inom renskötseln. Men bara under min tid har förhållandena förändrats mycket. Vi har fått söka nya flyttvägar m m.

Otto Olofsson: Under hur lång tidsperiod har ni behövt dessa svängområden? Det var först i slutet av 50-talet och ibörjan av 60-talet som renar började vistas på mina områden i Glöte.

Bengt Andersson: Förändringen kan kopplas till stor-
turismens utveckling. Numera krävs stor flexibilitet vid arbetet med renarna.

Edvin Rensberg: Jag vill ställa en fråga. Vilka olägenheter har markägarna av renbetning vintertid?

Lars-Göran Lövgren: Markägarna anser för det första att deras uppfattning står på rättslig grund, men sen gäller det att ju större områden för vinterbetning, desto större risk föreligger för strövning sommartid, med skaderisk som följd.

Mauritz Bäärnhielm: Vilka skador uppstår?

Lars-Göran Lövgren: För det första skador på skog. Omfattningen är osäker. För det andra störningar på skogsbruksverksamheten.

Åke Wikman: Vi har hört att skotertrafiken är till nackdel för renskötseln, anser markägarna att dom har några olägenheter av den täta skotertrafiken.

Rune Delvin: Vi har inga nackdelar av skotertrafiken på skogsmarken. Däremot har avverkningar störts av ren, bl a i Långåtrakten.

Förhållandena
inom rensköt-
seln idag

Edvin Rensberg: Lars-Göran Lövgren berörde problem som kanske inte gäller idag. Vi var ju i förmiddags överens om att förhållandena i renskötseln inom Tännäs är acceptabla idag. Hur anser ni att strövensförhållandena är då?

Lars-Göran Lövgren: Vi har fått uppgift om samlingar vid Rottensjöarna i sommar.

Bengt Andersson: Vi har inte samlat ren där i sommar.

Sven-Emil Backman: Vi har sett 100 - 200 renar vid Sömlingshåga.

Otto Olofsson: Det kan inte vara lämpligt att ha ren mellan Glöte och Lofsdalen. Där är tät trafik, byggnadsverksamhet m m. Hur ser ni på det?

Bengt Andersson: För några år sedan fanns det fint bete i dessa områden. Det var svårt att få bort renarna från holmarna och området söder om Lofssjön.

Sven-Emil Backman: Det syntes på ungsbogen på min mark att renarna varit i dom här områdena söder om Lofssjön.

Bengt Andersson: Jag ifrågasätter om skador av någon omfattning generellt uppstår på grund av renbetning. Vilken typ av skador avses? Fejningsskadorna är ju inte så allvarliga.

Sven-Emil Backman: Topparna på ungsbogen är skadade.

Lars-Göran Lövgren: Jag skulle vilja återgå till att prata om markanvändningen. Kan områdena vid landsvägen vara särskilt lämpliga för renbetning?

Bengt Andersson: Vi håller renarna från vägarna om vi kan.

Områden olämpliga för renbetning

Lars-Göran Lövgren: Markägarna i Lofsdalen och Glöte är överens med renägarna om att markerna norr Lofsdalssjön och mot Glöte har bra bete men är olämpliga att använda.

Edvin Rensberg: Vissa år och vissa tider kan dessa områden utnyttjas. Vi kan helt enkelt bli tvungna. Det kan t ex inträffa att området behövs för genomflyttning.

Rune Delvin: Gränserna för det vinterbetsområde som samerna på kartan markerat att de behöver, överskri-der de gränser som Huss' utredning m fl kommit fram till. Vi behöver först klara ut vad det är för marker vi talar om.

Åke Wikman: Då vi träffades i Linsell så var markägarna överens om yttergränserna, som jag uppfattade det. Dock ville man undanta vissa områden inom gränserna från renbetning.

Lars-Göran Lövgren: Jag skulle vilja diskutera vilka områden markägarna och renägarna kan enas om att utesluta. Här på kartan har vi alltså två typer av marker, mer eller mindre intressanta.

Åke Wikman: Samerna har ju uteslutit dom områden som dom anser olämpliga.

Lars-Göran Lövgren: Men även inom dom områden som inte uteslutits måste det ju finnas olika typer av marker som behövs mer eller mindre.

Lennart Rönnberg: För att kunna redogöra för sådana olika områden krävs betesinventering.

Lars-Göran Lövgren: Det är möjligt att i avtal reglera hur man får nyttja områdena innanför en yttre gräns, men den yttre gränsen måste fastställas. Renägarna vill ha stora områden, markägarna vill ha små områden. Vi måste således mötas.

Vad kan nås
utan avtal

Mauritz Bäärnhielm: Det har hänt mycket på de senaste tio åren. Det är hoppfullt att vi kan träffas så här och tala sakligt, men det finns faktorer som vi här inte kan styra. T ex utvecklingen inom turismen. Renskötseln existerar och förutsättningarna för den är goda. Regering och riksdag anser att renskötseln skall bibehållas. Då Bengt Andersson resonerar, så utgår han ifrån hur han skall få hjorden att överleva. Samtidigt har problemen för markägarna blivit mindre. Sommarbetningen har minskat på vintermarkerna. Både renägare och markägare har intressen att undvika vissa marker, och det kanske är möjligt att konstruera ett avtal, men när man utgår från diskussionen idag så innebär den att man kommer att få ett komplicerat avtal. Vi kanske då i stället ska diskutera vad man kan nå utan avtal. Vi vill inte tvinga på parterna ett avtal som dom själva inte vill ha.

Avgränsning av
vinterbetsområde

Edvin Rensberg: Om man tar till för snäva gränser och sedan har ett komplicerat avtal, då bygger man in problem i avtalet. Är det omöjligt från markägarsidan att acceptera den gräns som vi har lagt ut. Numera har dom ju inga olägenheter av vår bys vinterbetning. Vi kan inte påverka andra byars renströvning.

Åke Wikman: Har markägarna funderat på någon gräns för ett inre område?

Lars-Göran Lövgren: Nej, det har markägarna inte. Till Edvin Rensberg vill jag säga att ett acceptande av dom här gränserna innebär också ett accep-

terande av betning i hela området utan hänsyn till speciella situationer. Markägarna anser att era gränser som ni har lagt ut på kartan, är en utökning av vinterbetet. Beträffande andra samebyar så gäller det att markägarna där är mera intresserade av att sluta ett avtal.

Per Ängerfors: Inom Linsell har renar inte varit. Är det meningen att renar skall komma dit?

Karl Andersson: I Råndalen kan det inte bli fråga om renbetning. Där har ni också uteslutit stora områden med avverkningar på.

Sven-Emil Backman: I Lofsdalen har det obestriddigt funnits ren sedan gammalt.

Otto Olofsson: Även i Glöte i vissa områden har vi haft ren sedan gammalt. Vi vill lösa dom problem som finns, drar vi nya gränser skapar vi nya problem. Vi bör komma fram till dom områden som verkligen betats.

Edvin Rensberg: Samebyn har försökt vara så ärlig som möjligt då vi lagt ut dom områden vi anser oss behöva. En exakt gräns skulle betyda en sågtandad östlig gräns, som skulle vara svår att tolka i terrängen.

Åke Wikman: Jag föreslår att vi klarar ut en fråga som Mauritz Bernhjelm ställde nyss, alltså huruvida vi ska ha ett avtalslöst tillstånd.

Reglering av
tvister.

Rune Delvin: Vi vill undvika detta, då kvarstår problemen. Ett avtal bör innehålla former för snabb och effektiv reglering av tvister, det är bolagens mening. Att inte komma fram till ett avtal betyder skärpning av förhållandena.

Lars-Göran Lövgren: Någon form av avtal måste till. Vi bör inte släppa tanken på avtal bara för att vi inte är överens nu. Vi bör också skapa ett samarbetsforum för att slita tvister m m.

Avtalsparter

Rune Delvin: Vi har inte tagit ställning till om avtal skall träffas mellan markägarna och staten eller markägarna och samebyn. Då det gäller Tännäs-arrendet så är det ju staten och markägarna som har skrivit under avtalet.

Åke Wikman: Uppdraget till TIG har utvecklats med sikte på att komma fram till någon form av frivillig uppgörelse. Vi har ansett att staten ska styra så litet som möjligt.

Lennart Rönnerberg: Tännäs-avtalet bygger ju på andra förutsättningar. Där har staten skrivit under avtalet för att staten anser sig ha medverkat till en brist på grönbete som motiverat arrendet. För det andra så finns inga delade meningar om betesrätten inom det området.

Åke Wikman: Markägarna har ju tidigare begärt sanktionsbestämmelser till renbeteslagen. Jordbruksdepartementet har nu inte gått på den linjen. Dessutom är det riksdagens sak att avgöra en sådan fråga.

Rune Delvin: Jag återkommer till frågan mellan vilka ett avtal skall träffas. Ska det träffas mellan samerna och markägarna eller mellan staten, samerna och markägarna.

Lars-Göran Lövgren: Det är fel att träffa avtalet med staten. Avtalet skall träffas med den part man har att göra med.

Ekonomisk ersättning

Edvin Rensberg: Vi är inte beredda att ställa upp på ekonomisk ersättning för vinterbetningen. Där får i så fall staten träda in. Vi har inte något i

princip mot att avtal träffas.

Mauritz Bäärnhielm: En slutsats av vad vi diskuterat skulle då bli att avtalet skall träffas mellan samebyn och markägarna. Vid fråga om ersättning för betningen skall staten betala. Detta gäller inte för eventuella betesavgifter vid olovlig betning.

Avtalets
löptid m m

Edvin Rensberg: Den markanvändning som man i avtalet kom överens om, den måste ju gälla enligt dagens förhållanden. Det kan bli svårt att följa ett avtal om för utsättningarna för avtalet förändras kraftigt.

Lars-Göran Lövgren: Avtalet måste ha en force majeure-klausul.

Rune Delvin: Avtalet kan bara träffas beträffande områdena inom samernas pretentionslinje. Områdena utanför ställs också utanför avtalet. Genom avtalet erhåller man en rätt inom området.

Lars-Göran Lövgren: Man måste avtala om en yttre gräns, men innanför den gränsen bör vissa områden uteslutas. Hela Glöte finns inte med inom den gräns som samebyn har lagt ut. Ett avtal måste omfatta hela Glöte skifteslag.

Åke Wikman: Om samhällsförhållandena förändras, vad händer då? Vi bör kanske ha ett kortfristigt avtal. Samerna är rädda för att låsa alternativen till betning.

Lennart Rönnberg: Det bör gå att enas om en gräns utanför vilken man med stor sannolikhet inte behöver beta.

Tre beteszoner

Mauritz Bäärnhielm: I vårt utkast till avtal har vi föreslagit tre beteszoner. I zon 1, som är den zon som ligger närmast året-runt-markerna, sker renbetningen utan avgift. För att få beta i zon 2 och 3 får man erlægga en viss avgift.

Rune Delvin: Om markägarna skulle gå med på att renbetning får ske avgiftsfritt i zon 1, så innebär det att dom bekräftar sedvanerätten. Det går inte att få markägarna att bekräfta sedvanerätten.

Lars-Göran Lövgren: Zon 1. bör slopas.

Edvin Rensberg: Zon 1. blir en svår nöt att knäcka för båda parter. Om betesavgift skall utgå, till vem skall den betalas, till fastighetsägaren eller skifteslaget? Det kan bli svårt för markägarna att fördela avgiften.

Rune Delvin: Om avgiften går till staten kan den fördela avgiften.

Edvin Rensberg: Det är också svårt att fastställa gränser för var avgift skall utgå.

Rune Delvin: Om även zon 1. beläggs med avgift så betyder det större rättvisa mellan markägarna.

Ake Wikman: Kan detta med avgift för vinterbetningen bli normgivande för andra områden.

Lars-Göran Lövgren: Sedvanerätten i Norrbottens och Västerbottens län är ju inte föremål för tvist på samma sätt som här i Härjedalen.

Bengt Andersson: Innebär detta att sedvanerätten kommer att avtalas bort?

Lars-Göran Lövgren: Även markägarna är rädda för att avtala bort sin rätt.

Mauritz Bäärnhielm: Om det skulle visa sig att avtalet inte håller, låt oss säga mer än tio år, då bör staten ha ett ansvar för att frågan regleras.

De fortsatta
överläggningarna

Ake Wikman: När det gäller dom fortsatta diskussio-

nerna här i Tännäs så undrar jag om det är lämpligt att TIG i morgon förmiddag fortsätter diskussionerna med dom juridiska ombuden och därefter diskuterar med parts-representanterna igen.

Lars-Göran Lövgren: Det här är ju känsliga frågor att diskutera. Vi vill helst ha representanter för parterna med även i de fortsatta överläggningarna.

Rune Delvin: Markägarna bör vara informerade om diskussionens innehåll.

Åke Wikman: När det gäller tidsperspektivet, hur snart tror ni att vi kan nå en överenskommelse?

Lars-Göran Lövgren: Det är stort problem för mig att få ut information till alla berörda markägare om ett avtalsförslag.

Åke Wikman: Anser ni att vi bör ha ett möte med samtliga berörda markägare innan vi lägger fram ett avtalsförslag?

Rune Delvin: Skifteslagens representanter bör dra ihop markägarna och ha en redogörelse för dom på grundval av protokollet från dagens överläggningar.

Lars-Göran Lövgren: Förhandlingsgruppen bör arbeta fram ett så komplett avtalsförslag som möjligt innan förslaget föreläggs skifteslagen.

Otto Olofsson: Vi måste gå ut till markägarna igen och få deras uppfattning om avtalets innehåll.

Sammanträdet avslutas för dagen Beslutas att sammanträdet fortsätter i morgon kl 10.00.

Ordföranden förklarar dagens överläggningar avslutade.

Markägarnas förslag till yttergränser för vinterbetningen

Lars-Göran Lövgren: Markägarnas representanter har efter gårdagens sammanträde haft enskilda överläggningar.

Markägarna kan inte acceptera en zonindelning med tre zoner. Vi kan tänka oss att slå samman zon 1 och zon 2 till en zon.

Markägarna anser vidare att vissa områden innanför betesgränsen skall undantas från renbetning. Vad gäller Alf Willenfelts grupp så bör man utesluta Linsells skifteslag samt centrala Glöte och en del av Ransjö. Gränsen bör här börja vid Dörrsdalen och följa Linsells rå. Vid Rondan finns inte något egentligt renbete, här bör gränsen gå i Rosseln till Rondan, Rondan till Dörrsdalen och Linsell. Vidare bör områdena mot Lillhärddal uteslutas. Dessa områden har använts endast under dom år det fanns mycket strövren här nere. (Kartbilaga)

Bengt Andersson: Betet i Rondan är otjänligt för närvarande på grund av hyggesplöjning. Vi vet dock ingenting om framtiden.

Edvin Rensberg: Det kan ju något år inträffa att en gruppering enligt dagens är omöjlig att genomföra och därför så får vi inte låsa oss. Vi kan behöva alternativa marker.

Jörgen Bohlin: Finns det några funderingar över hur gränsdragningen påverkas av renens faktiska behov av bete? Renen följer ju inte dom administrativa gränserna.

Lars-Göran Lövgren: Vi informerades igår om renskötselns förutsättningar.

Buffertzoner

Edvin Rensberg: Den gräns som markägarna föreslagit mot Råndalen är inte en naturlig gräns. Däremot är Rondan en naturlig gräns. Vi skulle behöva området

mot Rondan som en buffertzona, för att kunna ta igen renar som kommit ifrån gruppen.

Lars-Göran Lövgren: Rätten att utöva renskötsel bygger på att markerna nyttjats. Centrala Glöte har ej utnyttjats för renskötsel. Markägarna förstår att det behövs buffertzoner, dock kan denna delagation inte släppa områden som aldrig haft renskötsel. Vi tror inte heller att det finns behov av sådana marker.

Åke Wikman: Betyder detta, att markägarna ej kan tänka sig vinterbetning på andra områden än dom som faktiskt nyttjats.

Lars-Göran Lövgren: Nej, det betyder det inte.

Åke Wikman: Indelning i vintergrupper, som vi hörde om igår, betyder ju bättre förhållanden för båda parter. Samtidigt behövs litet andra områden för att underlätta gruppbetningen. Det behövs zoner för att förhindra sammanblandning mellan grupperna.

Bengt Andersson: Sammanblandning av grupperna kanske t ex vid dåliga betesförhållanden.

Edvin Rensberg: Är det svårt för markägarna att tänka sig renbetning vintertid på andra marker än dom som faktiskt nyttjats. Framtida exploatering för turism kan ju innebära att renskötseln, där den bedrivs idag kan försvåras väsentligt.

Lars-Göran Lövgren: Renägarna blir sakägare vid ett tänkt exploateringsfall. Kontakter och samarbete krävs mellan jakt, skog, renskötsel, jordbruk, etc. Ju större marker för renbetning desto större om-

råden blir det att samarbeta om.

Edvin Rensberg: På vilket sätt försvårar vinterbetningen för jägarna?

Lars-Göran Lövgren: Renägslagen medger renägarna att gå ner till vinterbetesmarkerna den 1 oktober. Om den möjligheten skulle utnyttjas så innebär det störningar på älgjakten.

Edvin Rensberg: Jag kan för min del tänka mig att vi reglerar nedflyttningen med hänsyn till älgjakten.

Markägardelegationens uppdrag

Rune Delvin: Markägardelegationen har uppdraget från skifteslagen att komma fram till ett avtal som reglerar vinterbetningen inom dom områden som hittills har vinterbetats av renar. Några ytterligare områden kan representanterna i nuläget inte diskutera.

Sven-Emil Backman: Det största problemet för markägarna har varit de stora renströvningarna på 60-talet. Försäkran om att endast vinterbetning ska förekomma, kan för Lofsdalens del innebära att vi inte har något emot vinterbetningen.

Näringsmässig generalplan

Jörgen Bohlin: Genom en, vad vi har kallat för en näringsmässig generalplan, kan man ta sin utgångspunkt i förhållandena idag och försöka lösa dom frågor som föreligger i ett samlat grepp. Sedan kan man naturligtvis diskutera enskilda områden, men detta bör vävas in i en uppgörelse om helheten.

Någon egentlig konflikt med skogsbruket bör inte finnas i detta område. Det finns också exempel på hur konflikter med skogsbruket kan lösas i samråd.

Vi bör först försöka klara av dom "problemområden" som finns. Det är viktigt att vi inte får för små områden för vinterbetningen. I så fall bäddar vi för problem i framtiden.

Otto Oloysson: Markägarna i Glöte anser att vissa områden är inte förhandlingsbara. Till dom områdena vill dom inte släppa till rätten.

Åke Wikman: Vilka områden är ej förhandlingsbara?

Lars-Göran Lövgren: Vi har dragit upp gränser för några sådana områden på kartan.

Rune Delvin: Vad anser samerepresentanterna om den gräns markägarna dragit upp på kartan? (Kartbilaga)

Jörgen Bohlin: Vilken zon anser markägarna gäller väster om linjen?

Mauritz Bäärnhjelm: Enligt markägarnas inställning igår blir detta område det som får användas mot viss ersättning. Det blir samtidigt ett reguljärt område för renbetning. Utanför denna gräns får man den zon som får användas under speciella förhållanden.

Edvin Rensberg: Är området mellan er yttergräns och vår yttergräns förhandlingsbar? Om t ex utvecklingen inom turismen i Lofsdalen väsentligt försvårar renbetningen, är då markägarna i t ex Glöte, beredda att som compensation upplåta mark utanför den av er uppdragna gränsen?

Sven-Emil Backman: Utbyggnaderna sker ju bara på norra sidan av Lofsdalssjön.

Edvin Rensberg: Störningszonen från den utbyggnaden går även över på södra sidan sjön.

Rune Delvin: Vi kan inte här svara för markägarna i Glöte.

Kompensations-
områden

Otto Olovsson: Renägarna måste i så fall komma till Glöte-borna och förklara sina önskemål och dessutom är det ju en fråga om ersättning.

Rune Delvin: Är det väsentligt för dagens förhandlingar att få ett uttalande från representanterna från Glöte och Linsell, om att få diskutera kompensationsområden?

Åke Wikman: Detta kan ses som en förhandlingssituation som uppstått.

Rune Delvin: Markägarnas representanter har inte mandat att diskutera detta.

Samtliga övriga markägarrepresentanter anmäler samma uppfattning som Rune Delvin. De anser sig heller ej kunna ta upp den frågan med sina huvudmän.

Jörgen Bohlin: Mot bakgrund av att vi här har möjlighet att få en långsiktig lösning så bör vi ju ha en förhandlingsram inom vilken vi kan behandla vad som händer såväl inom som utanför avtalets ram.

Markägarna kan bara tala för sina skifteslag. Samebyn måste se till helheten och bibehålla möjligheten att diskutera över skifteslagens gränser.

De områden som samebyn har redovisat sig ha behov av täcker in nutida och framtida behov för överskådlig tid under normala förhållanden.

Rune Delvin: Vilken är samernas inställning till markägarnas förslag till gräns?

Jörgen Bohlin: Det är möjligt att diskutera vissa inskränkningar i vårt gränsförslag, men om man accepterar ert förslag i sin helhet, kan det betyda att vi måste ta upp en ny diskussion varje år?

Mauritz Bäärhielm: Är det inte möjligt att t ex Lillhärads skifteslag kan tänka sig att förhandla om renbete utanför markägarnas gränsförslag, om man får ersättning?

Rune Delvin: Det är inte möjligt idag, men kanske efter ytterligare kontakter med skifteslaget kan det bli möjligt.

Lars-Göran Lövgren: Markägarna har givit information om dom områden som utnyttjas för renbetning. Igår fick vi sådan information av renägarna. Renägarnas uppfattning har visat sig överensstämma med markägarnas. I den redogörelse som Bengt Andersson lämnade igår om dom besvär han hade sistlidna vinter, så framgick att han höll sig inom det område som markägarna dragit upp på kartan.

Katastrof-
område

Alf Willenfelt: Skulle området öster om den linje som markägarna har dragit upp kunna utnyttjas som katastrofområde.

Vi behöver precisera en gränslinje som följer naturliga gränser.

Lars-Göran Lövgren: Från markägarnas sida kan man tänka sig att området öster om yttergränsen får användas som katastrofområde.

Edvin Rensberg: Den gränslinje som vi har föreslagit innebär att rennäringen har en fast grund att stå på för framtiden.

Lars-Göran Lövgren: Det s k katastrofområdet öster om markägarnas linje får inte läggas till grund för bestämmande av högsta renantal.

Alf Willenfelt: Självklart inte.

Sammanträdet ajourneras till kl 12.00 för enskilda överläggningar.

Åke Wikman: Är det rätt uppfattat att området öster om markägarnas gräns fram till den gräns som samebyn dragit upp ska utgöra katastrofområde?

Gränser efter de naturliga förutsättningarna Jörgen Bohlin: Ja, under förutsättning att man drar upp markägarnas gräns efter dom naturliga förutsättningarna.

I Råndalen finns ingen annan naturlig gräns än Rondan.

Vid Glöte finns förutsättningar att diskutera en förändring av vårt gränsförslag, dock inte en så stor förändring som markägarna föreslagit.

Beträffande Lillhärdal anser vi att, under förutsättning att betet på Dalasidan kan utnyttjas även fortsättningsvis, finns möjlighet att flytta vår gräns västerut efter en naturlig gräns.

För övriga områden bör det diskuteras om man över huvudtaget skall ha någon yttergräns för en utanförliggande zon, d v s för katastrofområdet.

Åke Wikman: Det är TTG:s uppfattning att vi först måste komma överens om vilka områden vi ska diskutera. Naturligtvis blir även detaljerna avgörande för hur parterna skall ställa sig.

Kan markägarna tänka sig att diskutera de skissera-

två huvudzonerna, d v s en zon där renbetning får förekomma under normala förhållanden och en annan zon som får användas endast under katastrofförhållanden?

Två betes-zoner

Mauritz Bäärnhielm: Jag föreslår att vi kallar zonerna för Zon 1 och Zon 2, och då är alltså zon 2 katastrofzonen. Jörgen Bohlins förslag att man inte ska ha någon yttergräns för zon 2, innebär att det blir ett avtalslöst område där endast rennäringslagen gäller.

Ekonomisk
ersättning

Jörgen Bohlin: Om ersättning skall utgå så bör staten betala.

Lars-Göran Lövgren: Markägarna vill ha en yttre gräns för zon 2, som för alla normala fall bör vara tillräcklig. Utanför detta område får rennäringslagen gälla. Huvudområdet, zon 1 enligt vårt förslag, bör innehålla tillräckligt med reservbeten för icke-katastrofförhållanden.

Åke Wikman: Markägarnas gräns för zon 1 bör av renägarna preciseras efter dom naturliga förutsättningar.

Mauritz Bäärnhielm: Beträffande Dalasidan bör det gå att komma överens med revirförvaltaren Petrelius om renbetningen.

Åke Wikman: Vilka är dom övriga villkoren som markägarna vill ha i ett avtal?

Lars-Göran Lövgren: Vi har angivit skäl för varför vi inte vill ha en ersättningsfri zon. Markägarna kan även tänka sig att ersättningen erläggs hos staten.

Rune Delvin: För zon 2 bör ersättning utgå endast då området används.

Jörgen Bohlin: Detta är ju också en fråga om vad man egentligen ska betala för?

Rättsfrågan

Mauritz Bäärnhielm: I avtalsförslaget så noteras att avtalet inte påverkar sedvanerättsfrågan. Så länge avtalet gäller bör denna fråga dock ligga nere.

Jörgen Bohlin: Det vi här diskuterar är ju ytterst en politisk fråga. Vi har försökt avvärja rättsfrågan. Samhället har sagt att renskötsel ska finnas, jordbruk ska finnas, skogsbruk ska finnas, motorism ska finnas. Då måste samhället också ta sitt ansvar för dem här näringarnas samexistens. Detta bör vi vara överens om.

Lars-Göran Lövgren: För markägarna är detta i första hand en ekonomisk fråga. Vi förstår inte varför detta ska ses som en politisk fråga.

Jörgen Bohlin: Samerna kan inte bara koppla bort rättsfrågan och betala ersättning. Vem ska betala?

Mauritz Bäärnhielm: Jag har i första hand utgått ifrån att samebyn ska betala upplåtna marker. Så sa Edvin Rensberg att staten ska betala. Eventuell avgift för olovlig betning får betalas av byn. Kan parterna komma överens om ett avtal så ska vi gärna medverka till att försöka få staten att träda in.

Rune Delvin: Vilka arealer och vilka belopp kan det bli fråga om?

Mauritz Bäärnhielm: Tännäsarrendet ger totalt ca 35 000 kronor.

Lars-Göran Lövgren: Beloppet är inte i sig viktigt. Det är avtalets innehåll i övrigt som blir avgörande. Vi bör först ta fram avtalet och sedan

sätta priset.

Samarbets-
nämnd

Åke Wikman: Vi har tänkt oss att en samarbets-
nämnd ska övervaka avtalets efterlevnad.

Jörgen Bohlin: Det är riktigt att s k löpande kon-
takter kan upprätthållas mellan samebyn och skiftes-
lagen. Kanske ett par träffar under vintern, för-
sommaren, etc. En samarbetsnämnd kan inte ersätta
dessa löpande kontakter.

Mauritz Bäärnhielm: Vi har sett det så att nämnden
bör vara aktiv och kunna ta initiativ.

Jörgen Bohlin: Nämnden bör ha andra uppgifter än
de löpande kontakterna mellan parterna.

Lars-Göran Lövgren: Det behövs, i likhet med Jörgens
förslag, ett forum för löpande kontakter, bl i
skogsbruksfrågor. Nämnden bör ha viss auktoritet
att slita tvister etc, det vill säga i viss mening
vara rättsvårdande.

Jörgen Bohlin: Inledningsvis kan en av nämndens
uppgifter vara att initiera dom löpande kontakterna.

Otto Olofsson: Det bör vara löpande kontakter på
ort och ställe. Tvister bör hänvisas till nämnden.

Rune Delvin: Nämnden bör ha en kompetent ordföran-
de med stor auktoritet.

Avtalets
löptid

Åke Wikman: På hur lång tid anser ni att avtalet
bör löpa?

Lars-Göran Lövgren: Vi bör inte ha ett avtal som
löper för länge till att börja med.

Jörgen Bohlin: För vår del är det väsentligt att få en långsiktig lösning, som man kan planera efter. Avtalet bör ha automatisk förlängning.

Markägarnas
anslutning
till avtalet

Åke Wikman: Hur gör vi om enskilda markägare ej ansluter sig till avtalet?

Rune Delvin: Man skriver på avtalet som enskild markägare. Den som ej går med får ett avtalslöst tillstånd. Dom allra flesta bör man få med. Alla människor går inte av naturliga skäl att få med. Tas avtalet av en stor majoritet inom skifteslaget, är det säkert ett bra avtal.

Jörgen Bohlin: Det är inte bra om för stora områden faller utanför avtalet.

Åke Wikman: Kan vi arbeta vidare med vårt avtalsförslag som utgångspunkt för dom kommande diskussionerna, med dom ändringar vi kommer fram till under våra diskussioner?

Lars-Göran Lövgren: Ja, om avtalsförslaget fylls med vad som framkommit under våra diskussioner igår och idag.

Frizoner

Åke Wikman: Vidhåller markägarna att man vill ha s k "frizoner"?

Rune Delvin: Ja. Den frågan har stor betydelse för markägarna.

Jörgen Bohlin: Det är lämpligt att markägarna preciserar dom här frizonerna.

Alf Willenfeldt: Sådana här frizoner kan innebära att man bygger in konfliktorsaker i avtalet.

Rune Delvin: Markägarna får precisera sig och sen får vi återkomma och diskutera om dessa fri-zoner kommer i konflikt med renskötseln.

Nästa
sammanträde

Till nästa sammanträde bör vi hinna med att precisera gränserna på karta, att arbeta om avtalsförslaget, få ut information till våra huvudmän m m.

Jörgen Bohlin: Vi bör också få våra huvudmäns reaktion på dom nya gränsförslagen innan den här förhandlingsgruppen sammanträder igen.

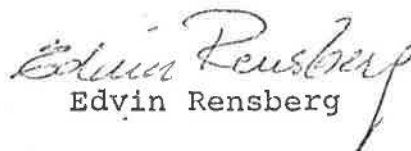
Preliminärt bestäms att nästa sammanträde ska hållas i Tännäs, 3 och 4 januari 1980.

Ordföranden avslutar överläggningarna.

Lennart Rönnberg

Justeras:

Lars-Göran Lövgren

Edvin Rensberg

1979-12-20

Avtal 19 -00-00

./1 Mellan Tännäs sameby, å ena sidan, och de ägare av fast egendom i Härjedalens och Älvdalens kommuner som upptages på bilaga 1 till detta avtal, å andra sidan, överenskommes härmed följande.

./2 1. Det område (de områden) som på bifogade karta (bilaga 2) Zon 1 betecknas som zon 1 får samebyn använda för renskötsel under tiden den 1 oktober - den 30 april under de förutsättningar som anges i punkterna 1.1 - 1.2.

1.1. För varje vinterbetessäsong som zon 1 eller någon del därav utnyttjas av samebyn skall denna betala kr/hektar/säsong till de fastighetsägare som godkänt avtalet.

Avgiften skall för varje säsong utöver den första vara indexreglerad enligt konsumentprisindex.

1.2. Varje säsongavgift skall inbetalas till lantbruksnämndens rennäringsenhet senast den 30 april. Senast en månad efter inbetalningen skall avgiften av rennäringsenheten sändas vidare till fastighetsägarna. Mellan dessa skall avgiften fördelas i förhållande till den areal som envar äger inom zonen.

Zon 2 2. Det område (de områden) som på kartan betecknas som zon 2 får samebyn använda för renskötsel under tiden den 1 oktober - den 30 april under de förutsättningar som anges i punkterna 2.1 - 2.3.

2.1. Zon 2 får användas endast om det behövs på grund av ogynnsamma väderleks- eller betesförhållanden eller av annat särskilt skäl.

2.2. Zon 2 får ej tas i anspråk innan beslut meddelats av lantbruksnämnden.

2.3. För varje säsong som zon 2 utnyttjas av samebyn skall denna ersätta fastighetsägarna enligt samma grunder som gäller för zon 1.

Nödbete 3. Zonerna 1 och 2 får användas under andra tider av året än som angetts ovan om det behövs på grund av ogynnsamma väderleks- och betesförhållanden eller annat särskilt skäl.

För utnyttjande av bete enligt detta moment gäller moment 2.2 och 2.3.

Frizoner 4. I närheten av byarna X, Y och Z får samebyns renar ej beta under någon del av året. Det område som sålunda undantages har markerats med heldragen linje runt byarna och på kartan markerats med texten "Frizon".

Giltighetstid

5. Detta avtal gäller för en tid av år räknat från den.....

Tiden för avtalet förlängs med..... år, om uppsägning ej sker senast två år före utgången av löpande avtalsperiod.

Överträdelse

6. Om samebyns renar betar i strid med detta avtal skall samebyn till markägaren erlägga särskild betesavgift. Föreligger svårigheter att fastställa vem som är markägare skall avgiften i stället utbetalas till det skifteslag inom vars område den olovliga betningen ägt rum.

Sedvanerätt

7. Detta avtal innebär ej att någondera parten ger efter på sin principiella ståndpunkt i frågan om rätten till sedvanerätt till renbete.

Samarbetsnämnd

8. Parterna skall gemensamt utse en samarbetsnämnd på tre personer.

Nämnden skall bestå av en representant för samebyn och en representant för markägarna. För var och en av dessa skall finnas två ersättare. Nämndens tredje ledamot, som även skall vara dess ordförande, utses av samebyns och markägarnas representanter gemensamt. Kan överenskommelse därom ej träffas skall ordföranden utses av länsstyrelsen i Jämtlands län. För ordföranden skall utses en ersättare. Den som

tjänstgör som ordförande skall vara lagfaren.

Samarbetsnämnden skall i första hand fungera som kontakt- och samrådsorgan. Nämnden skall aktivt verka för att uppkommande motsättningar bilägges. Nämnden skall med verkan av skiljedom besluta om särskilda betesavgifter enligt mom. 6 och avgöra tvister som kan förmedlas av avtalet. För nämnden skall i övrigt gälla lagen (1929:145) om skiljemän.

1979-06-20

Närvarande:

Widén I
Fribert T
Sandström K
Korak Hgeneraldirektör
avdelningschef
tf byråchef
tf avdelningsdirektör

föredragande

361 H 1101, 1113,
1115, 1120, 1122,
1123-1126/73

Genom beslut den 27 november 1976 uppdrog regeringen åt lantbruksstyrelsen att i samråd med berörda samebyar och markägare utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som Tännäs och Idre samebyar regelbundet besöker med sina renar.

Genom beslut 1976-01-14 uppdrog lantbruksstyrelsen åt en särskild arbetsgrupp bestående av avdelningsdirektören vid styrelsen, Åke Wikman, samt hovrättsrådet Mauritz Bäärnhielm och fil. kand. Lennart Rönnerberg att verkställa utredningen med Wikman som ordförande för gruppen och Rönnerberg som dess sekreterare. Gruppen har sedermera antagit namnet Tännäs-Idregruppen.

Gruppen har i skrivelse 1979-04-26 inkommit med förslag om tilläggsdirektiv för sin fortsatta verksamhet.

Lantbruksstyrelsen beslutar med tillägg till sitt ovannämnda beslut att gruppen skall utreda förutsättningarna att åstadkomma ett säkrare rättsligt underlag för samebyarnas markutnyttjande i första hand under vintersäsongen, vad avser såväl geografiskt område som betesrättens innehåll.

Vid protokollet

Kjell Sandström
Kjell Sandström
Tf byråchefDelgesWikman
Bäärnhielm
Rönnerberg
AE
AP
Ln i Z-län
Ekendahl

BESTYRKS I TJÄNSTEN

Thora Ericson

Advokatfirman

Wennerholm & Ohman

Kjell Ohman • Ulf Rylander • Ulf Anestam • Nils Anders Ohman • Lars-Göran Lövgren
Telefon växel 08-24 98 50 • Kungsgatan 2, 111 43 Stockholm
Telegramadress: AWELAW • Postgiro 675 09-0 • Bankgiro 443-2969

Stockholm 79-12-21

Lgl/cr

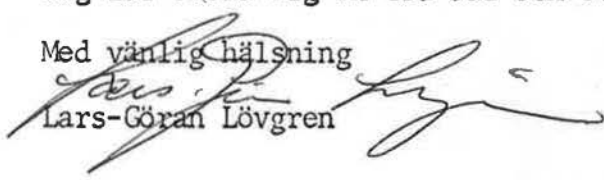
Broder!

Jag får härmed påminna om förhandlingssammanträdet med Tännäs-Idre-gruppen den 3 och 4 januari 1979 hos Eskilssons i Tännäs. Förhandlingarna skall börja kl. 11.00 den 3:e. Önskar du ligga över natten mellan 3 och 4 bör du beställa rum.

För att tillfälle skall ges till en kortare överläggning markägarna mellan före de direkta förhandlingarna föreslår jag att vi träffas redan kl. 9.30 på Eskilssons. Vi har då bland annat att diskutera samernas förslag till gränser. Karta har upprättats genom Lantbruksstyrelsens försorg och jag har idag fått del av denna karta.

Jag får önska dig en God Jul och ett Gott Nytt År.

Med vänlig hälsning

Lars-Göran Lövgren

Hede

Fastighet	Socken	Ägare	Adress	Areal
Hede Kronpark 1:1	Hede	Domänverket	Storgatan 16, 831 30 Östersund	
Kyrkbyn 14:11, 23:5, 25:9 33:12		AB Iggesunds Bruk	825 00 Iggesund	
" 59:83		Härjedalens Turistanläggningar AB,	Kommunalkontoret, 820 93 Hede	601,8652
" 35:2, 72:1		Sundt, Margareta f.lä.	Postgatan 13 A, 820 93 Hede	247,9920
" 1:27		Skogman, Inda Marita f.lä.	Källängsvägen 69, 181 44 Lidingö	
Ransjö 1:2		Mattsson, Johanna f.lä.	820 93 Hede	1112,1562
" 1:4		Persson, Karl Ingemar f.lä.	Ransundet, 820 93 Hede	806,3697
" 1:5		Olofssons dbo, Karl August	Långåskans, 820 93 Hede	353,8970
" 1:6		Persson, Stig Lennart	Pl 832, 820 93 Hede	469,9105
" 1:7		Persson, Per Olof	Ransundet, 820 93 Hede	88,5350
Prästbordet 1:1		Hede Pastorat	Grängsgatan 35, 829 00 Sveg	4506,0000
Råndalen 4:5, 4:10, 4:5, 6:3		Bergvik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
" 1:7, 3:2, 5:4, 6:4, 2:4		"	"	
" 3:4		Andersson, Manfred f.lä.	Råndalen, 820 93 Hede	
" 4:18		Sundt, Carl Olov	Hagaviksgatan 35, 951 00 Luleå	
" 2:10, 4:13		Halvarsson, Per Ivar f.lä.	Fack 41, 820 93 Hede	696,0000
" 2:9		Eriksson, Anders Oskar f.lä.	Råndalen, 820 93 Hede	625,0840
" 2:8		Vestlund, Jonas Mauritz f.lä.	Råndalen, 820 93 Hede	628,0623
" 2:2, 2:5, 5:2 6:3		Bergvik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
" 3:3		<u>Marma-Långrörs AB</u>	801 11 Gävle	
" 1:2, 1:3, 1:5		Jonsson, Anna Olivia	Råndalen, 820 93 Hede	213,0000
" 4:19		Andersson, Manfred f.lä	Råndalen, 820 93 Hede	205,6480
" 1:8		Persson, Karl Hjalmar f.lä.	Råndalen, 820 93 Hede	99,0465
" 6:2		Persson, Nils Oskar	Råndalen, 820 93 Hede	69,0000
" 3:9		Bergström, Olle Sigvard	Råndalen, 820 93 Hede	101,8051
" 8:1		Andersson, Per Olof Edvin	Råndalen, 820 93 Hede	55,3082

Sveg

Fastighet	Socken	Ägare	Adress	Areal
Herrö	Sveg			
1:10, 1:18		Staten	Stiftsnämnden, 871 00 Härnösand	1175,7290
5:3		Smeds, Bror Yngve f.lä.	Box 70, 829 00 Sveg	423,6182
5:5		Smeds, Bror Yngve	Box 70, 829 00 Sveg	17,4850
5:6		Olsson, Karl	Herrö 5069, 829 00 Sveg	173,0227
8:4		Iggesunds Bruk	825 00 Iggesund	
19:1, 20:2		Bergvik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	

Lillhärdal

Fastighet	Socken	Ägare	Adress	Areal
Blekberg 1:1	Lillhärdal	Bergvik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
Djursvallen 1:1		Bergvik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
Granådalen 1:1		Domänverket	Box 116, Särna Revir 790 90 Särna	1896,7203
Joers 1:1		Rydén, Jöns	Fack 104, 820 80 Lillhärdal	459,7260
Kyrkbyn 30:3, 42:6, 42:7		Stora Kopparbergs Bergslags Ab	791 00 Falun	
" 2:4, 20:8, 26:4, 39:15		"	"	
" 14:6, 32:4, 35:4, 37:1		"	"	
" 25:3, 28:4, 40:7, 45:3		"	"	
" 1:4, 26:4, 27:3, 32:4		"	"	
" 23:5, 39:4		"	"	
" 31:4, 31:8, 33:3, 36:3		Iggesunds Bruk	825 00 Iggesund	
" 37:16, 46:3, 37:5		"	"	
" 19:8, 33:4, 33:5, 43:3		"	"	
" 1:3, 3:4, 3:5, 11:2		"	"	
" 17:6, 19:5		"	"	
" 23:2, 12:1, 33:8		Bergvik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
" 33:14, 34:2, 40:3, 41:1		"	"	
" 9:4, 16:5, 39:2, 44:1		"	"	
" 30:2		Lund, Härje Vilhelm	Frihetsvägen 49, 175, 33 Järfälla	264,4413
" 4:3 57:1		Påles dbo, Sven Olofsson	Box 134, 820 80 Lillhärdal	116,2479
" 26:3		Olofssons dbo, Olof	Pl 1095, 820 80 Lillhärdal	77,3680
" 48:1		Persson Evert	Jämtlandsgatan 20, 829 00 Sveg	509,8020
" 39:14		Jonasson, Olof Albert	Pl 1043, 820 80 Lillhärdal	66,0000
" 31:9		Hedspång, August f.lä.	Pl 1063, 820 80 Lillhärdal	194,6350
" 14:5, 23:4, 37:13		Busk, Per	Box 46, 820 80 Lillhärdal	172,6461
" 8:5, 8:6		Östlund, Emil Andersf.lä.	Pl 1018, 820 80 Lillhärdal	1095,0000

2 0680 10717

Lillhärdal

Fastighet	Socken	Ägar	Adress	Areal
Kyrkbyn 35:3, 38:5	Lillhärdal	Silvers dbo, Olof Johansson	Kyrkbyn, 820 80 Lillhärdal	
" 40:5		Herrdin, Elof Harry	Box 121, 820 80 Lillhärdal	13,3419
" 17:3		Jäderberg, Erik Arne	Fack, 239, 820 80 Lillhärdal	51,4109
" 6:4		Hartman-Thor, Karin f.lä.	Fack 240, 820 80 Lillhärdal	1212,0709
" 6:3		Thor, Hans Olof Rune	Box 81, 820 80 Lillhärdal	1223,2480
" 4:4		Gimlén, Arne f.lä.	Fridtunagatan 9 B, 603 52 Norrköping	695,7280
" 4:11, 4:12		Härjedalens Kommun	Box 30, 829 00 Sveg	805,4395
" 4:7		Carlssons dbo, Sven A	Långgatan 22, 776 00 Hedemora	634, 4250
" 4:6		Östberg, Edvard Eugen	Box 130, 829 00 Sveg	647,1090
" 4:15		Mårtensson, Andreas f.lä.	Box 8, 820 80 Lillhärdal	1697,4473
" 4:13, 4:14		Hagåker, Stig Waldemar f.lä.	Fack 51, 820 80 Lillhärdal	877,0000
" 24:1		Jönssons dbo, Lars F	Pl 1094, 820 80 Lillhärdal	1014,0000
" 25:2		Jonasson, Halvar	Box 125, 820 80 Lillhärdal	196,6595
" 7:7		Sundien, Alma Johanna	Fack 39, 820 80 Lilljårdal	1456,7090
" 49:1		Elander, Ivar Folke	Fack 59, 820 80 Lillhärdal	38,6543
" 45:2		Eriksson, Ingrid K.	Fack 212, 820 80 Lillhärdal	53,1228
" 37:6, 38:8		Ekström, Gerda Viktoria	Box 3758, 822 00 Alfta	1116,9577
" 33:13		Jönsson, Ingeborg	Pl 1064, 820 80 Lillhärdal	64,0820
" 39:6, 39:7		Lagerblad, Ingrid	Köpmansgatan 2, 450 46 Hunnebostrand	36,7583
" 39:9		Fisk, Per Harald	Pl 1041, 820 80 Lillhärdal	
" 39:8		Olofsson, Olof	Pl 1045, 820 80 Lillhärdal	11,7384
" 19:9		Nordström, Brita Maria	Fack 44, 820 80 Lillhärdal	489,4724
" 39:5		Perssons dbo, Olof	Pl 1071, 820 80 Lillhärdal	138,6101
" 19:3		Jonsson, Erik Alrik f.lä.	Box 7, 820 80 Lillhärdal	503,9293
" 28:3		Olofssons dbo, Olof	Pl 1073, 820 80 Lillhärdal	
" 38:7		Olofsson, Emil Mauritz	Pl 1018, 820 80 Lillhärdal	145,0000

(584)

5

Kyrkbyn 37:2	Lillhärda	Larssons dbo, Lars f.lä.	Kyrkbyn, 820 80 Lillhärda	8,9959
" 32:3		Tjernmon, Greta f.lä.	Pl 1064, 820 80 Lillhärda	70,0000
" 36:2		Nilsson, Olof Anders	Genomgången 16, 831 61 Östersund	1024,9141
" 27:2		Jönsson, Karl Nikolaus	Box 93, 820 80 Lillhärda	66,0000
" 33:6		Hedspång, Kjell Bruno	Tallvägen 35, 635 90 Eskilstuna	29,8570
" 33:7		Jönssons dbo, Jöns Emil f.lä.	Pl 1064, 820 80 Lillhärda	21, 3645
" 37:4		Fisk, Petrus Emanuel	Pl 1047, 820 80 Lillhärda	
" 61:1		Salomonsson, Stig Evert	Box 33, 820 80bLillhärda	33, 3440
Lillhärjeådalen 1:1		Eriksson, Karin	Lillhärjeåbygget, 820 84 Glöte	2698,9740
Lövnäsullen 1:1		STora Kopparbergs Bergslags AB	791 00 Falun	
" 1:3		Jönsson, John	820 80 Lillhärda	
" 1:7		Fjätströms dbo, Lars Larsson,	Pl 1157, 820 80 Lillhärda	113,9135
Renåsen 1:1		Bervik o Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
Sunnanå 1:3, 3:4, 3:5, 11:2		Iggesunds Bruk	825 00 Iggesund	
" 17:6 19:5		Iggesunds Bruk	825 00 Iggesund	
" 19:4		Persson, Erik d.y	Pl 1119, 820 80 Lillhärda	48,0000
" 3:6		Bodin, Ida	Erik Dahlbergsvägen 20, 150 22 Nykvarn	307,9667

Linsell

Fastighet	Socken	Ägare	Adress	Areal
Bölberget 1:3 2:7, 2:8	Linsell	Guneriusson, Erik	Linkvarn, 820 83 Linsell	29,3737
" 1:2		Bergström, Johan Mattias	Ringvägen 12 B, 829 00 Sveg	82, 4553
" 2:4		Ericsson, Elsa Ingeborg	Tallstigen 1, 830 05 Järpen	89,3160
" 2:5		Bergvik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
" 2:6		Bergström, Olof Johannes	820 84 Glöte	85,9734
Djursvallen 1:4		Jonssons dbo, Olof	Fack 25, 820 84 Glöte	
" 3:1		Marma-Långrörs AB	Box 592, 801 11 Gävle	
Glöte 3:13, 3:15, 6:4, 10:18		Bervik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
" 3:11, 9:15, 10:3, 13:3		Bervik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
" 5:5, 8:2, 8:3, 10:4		Bergvik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
" 1:9 2:8		Marma-Långrörs AB	Box 592, 801 11 Gävle	
" 12:10		Larsson, Anna Kristina f.lä.	Pl 1069, 820 80 Lillhärdal	338,7441
" 21:1		Martinsson, Oskar Alfred	820 84 Glöte	323,5705
" 12:8		Mattsson, Kerstin f.lä.	Forsbackavägen 6 c, 773 00 Fagersta	347,5340
" 4:12		Norberg, Elsy Jeanna	Gjutargatan 4 B, 112 48 Stockholm	355,7535
" 3:6, 5:17		Eriksson, Ester Kristina f.lä.	Dravagen, 820 83 Linsell	268,4703
" 1:10,5:18		Eriksson, John Erland f.lä.	Konongatan 27, 691 00 Karlskoga	308,5690
" 9:6		Owén, Per Ingvar f.lä.	Räkafors, 828 00 Edsbyn	
" 12:11		Backlund, Jöns Erik f.lä.	Hagalundsagatan 5, 171 51 Solna	281,9120
" 12:12		Clausén, Maud	Box 3806, 931 02 Skellefteå	352,4875
" 8:23		Zetterberg, Beda Ingeborg Maria	Odensalagatan 39 A, 831 47 Östersund	
" 2:2, 2:7, 8:27		Mattsson, Agda Emilia	Tysta vägen 4, 829 00 Sveg	
" 3:12, 8:6, 8:28		Olsson, Signe Karilina	820 84 Glöte	198,2044
" 8:29		Grinde, Albert Emanuel	Jämtlandsgatan 29 C, 829 00 Sveg	32,9180
" 26:1		Jonsson, Rickard Ferdinand	820 84 Glöte	90,3020
" 8:33		Jonsdotter-Sandelin, Johanna	Fack 11, 820 84 Glöte	40,4580

Glöte 8:22	Linsell	Jonssons dbo, Olof	Fack 25, 820 84 Glöte	
" 13:9		Hansson, Karl Georg	Byvallen, 829 00 Sveg	269,6510
" 13:8		Westman, Anna Kristina f.lä.	820 84 Glöte	465,9618
" 2:14		Svenssons dbo, Jonas Natanel	Fack 58, 820 84 Glöte	582,5287
" 23:1		Fohlin, Britt Karolina f.lä.	Aspliden 8, 434 00 Kungsbacka	1754,3400
" 1:6		Nilsson, Karl Ingvar f.lä.	820 84 Glöte	513,4185
" 1:15		Pålssons dbo, Jonas	Fack 14, 820 84 Glöte	365,0653
" 3:14		Hedin, Göte Iwan f.lä.	Box 409, 820 44 Tallåsen	70,1421
" 1:21		Östlund, Per Olof	820 84 Glöte	47,8670
" 8:14		Östberg, May Lovisa	Stigbergsgatan 1, 735 00 Surahammar	18,7645
" 10:6		Halvarsson, Kerstin f.lä.	820 84 Glöte	60,6625
" 10:7		Logen nr 3374, "Vår framtid av IOGT"	820 84 Glöte	11,5764
" 2:5		Granlund, Ingrid f.lä.	Åsvägen 23, 831 52 Östersund	598,3109
" 4:4		" " " "	" "	307,5816
" 7:8		Backman, Svea Maria f.lä.	820 85 Lofsdalen	871,7690
" 24:1		Gunnarsson, Anny Teresia	Poststationen, 820 84 Glöte	106,8909
" 10:8		Mattsson, Jon Birger	Forsbackavägen 6 C, 773 00 Fagersta	26,3823
" 1:4		Bäckelin, Olof Rune f.lä.	Hansbygget, 820 83 Linsell	86,4942
" 2:10		Nenning, Emma Matilda f.lä.	Essingetorget 37, 11266, Stockholm	15,8558
" 1:7		Bergström, Karl Ingemar f.lä.	820 84 Glöte	103,1020
" 22:1		Ollesson, Karl Johan	820 84 Glöte	20,9160
" 14:2		Bergström, Johan Alfred	820 84 Glöte	
" 19:1		Hedbergs dbo, Elias Verner	Krukmakargatan 32, 116 51 Stockholm	139,4398
" 3:10		Thunell, Ragnar	Nynäsvägen 288, 122 34 Enskede	35,0000
" 3:8		Larsson, John Mattias	Box 83, 792 00 Mora	13,8080
" 14:4		Norberg, Olov Holger	820 84 Glöte	
" 14:5		Larsson, Lennart	820 84 Glöte	127,4746
" 14:6		Eriksson, Peter	Enågatan 38, 12157 Johanneshov	
" 14:7		Jons i, Maj-Britt	Dalgatan 3 , 195 00 Märsta	129,4124

Linsell
Fastighet

Fastighet	Socken	Ägare	Adress	Areal
Glöte 15:3	Linsell	Mattsson, Agda Emilia	Tysta vägen 4, 829 00 Sveg	375,6350
" 15:4		" "	"	199,7150
" 15:5		Mattsson, Sigrid Christine	"	233,3450
" 6:7		Bergström, Per Lennart	820 84 Glöte	48,2776
" 6:8		Bergströms dbo, Gustaf	Fack 44, 820 84 Glöte	46,5430
" 7:10		Östling, Edvin	820 84 Glöte	12,5800
" 5:3		Sveg, Älvros o Linsells förs. Pastorat	82900 Sveg	652,2953
" 12:4		Eriksson, John Erland f.lä.	Kanongatan 27, 691 00 Karlskoga	61,0928
" 10:12		Jansson, Arne	Skyttensvägen 62, 196 30 Kungsätra	15,3890
" 7:4		Bäckelin, Olof Rune	Hansbygget, 820 83 Linsell	25,0900
" 4:11		Börne, Karin Olina	Fack 31, 820 84 Glöte	269,3210
" 4:12		Norberg, Elsy Jeanne	Gjutargatan 4 B, 112 48 Stockholm	355,7535
" 16:1		Håkansson, Fritz Hugo	820 84 Glöte	69,2205
" 13:4		Erlandsson, Anna-Greta f.lä.	Bordsvägen 43, 122 46 Enskede	395,5860
" 18:1		Zakrisson, Sven f.lä.	Pl 1690, 829 00 Sveg	80,1899
Lofsdalen 1:14, 3:4, 4:12, 5:15		Bergvik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
" 2:3, 2:8, 1:4, 4:10, 5:17		"	"	
" 5:10, 2:5, 5:12		"	"	
" 1:8, 5:8		Marma-Långrörs AB	Box 592, 801 11 Gävle	
" 4:3		Backman, Svea Maria f.lä	820 85 Lofsdalen	78,3960
" 5:9		Erikssons dbo, Matilda f.lä.	820 85 Lofsdalen	60,7780
" 5:7		Backman, Nils Erik	820 85 Lofsdalen	
" 25:1		Backman, Erik Sigurd	820 85 Lofsdalen	
" 26:1		Näslund, Ruth Margit	820 85 Lofsdalen	945,0960
" 1:21		Millius, Ulla Birgitta	Hövägen 10, 752 47 Uppsala	1315,5000
" 1:7		Melin, Helmer Sigurd f.lä.	Strådalen, 820 85 Lofsdalen	
" 1:10		Näsman, Karin Paulina	Strådalen, 820 85 Lofsdalen	159,9136
" 1:34		Näsman, Karl Mauritz f.lä.	Humlegatan 29 C, 722 26 Västerås	52,0000

Linsell

Fastighet	Socken	Ägare	Adress	Areal
Lofsdalen 1:9	Linsell	Eriksson, Anna Paulina f.lä.	Moravägen 9 B, 782 00 Malung	?
" 2:2, 2:11		Ottenäs, Einar f.lä.	Ängsgatan 21, 661 00 Säffle	1345,30712
" 1:51		Nillius, Ulla Birgitta f.lä.	Hövägen 10, 752 47 Uppsala	522,13502
" 1:52		Näsmän, Svante Bertil f.lä.	Strådalen, 820 85 Lofsdalen	142,24852
" 5:2		Melin, Alrik Konrad f.lä.	Jämtlandsgatan 21, 829 00 Sveg	1
" 2:6		Långströms dbo, Märet	Sörvattnet, 790 90 Särna	115,3705
" 1:273		Jorman, Göte	Hagastrand 18, 703 40 Örebro	660,39461
" 5:14		Bäckman, Karl Arvid	Fack 22, 820 85 Lofsdalen	43,74911
" 2:23		Olssons dbo, Joles Pelle K. Gezelius Adv.Byrå,	791 00 Falun	150,90002
" 4:5		Högström, Erik	820 85 Lofsdalen	15,7940
" 4:34		Lofsdalens Fjällanläggningar	Kommunalkontoret, 829 00 Sveg	153,43571
" 5:4		Åslund, Erik f.lä.	820 85 Lofsdalen	50,23692
" 5:48 a.f.		Johansson, Rickard	Jesper Svedbergsvägen 8, 791 00 Falun	44,55602
Linsell 7:36, 12:10, 15:6, 17:6		Bergvik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
" 2:6 10:7, 13:15, 16:6		"	"	
" 8:7, 9:12, 11:12, 11:18		"	"	
" 3:6, 4:9		"	"	
" 13:19		Marmar Långrörs AB	Box 592, 826 01 Gävle	
" 7:35		Mattsson, Janne Nestor	Kaplansbacken 5 B, 191 52 Sollentuna	268,3915
" 6:1		Svegs, Älvros o Linsells Kyrkl samf.	Box 59, 829 00 Sveg	669,0000
" 5:10		Jonsson, Signe Margareta	820 83 Linsell	667,5136
" 5:9		Bergströms dbo, Johan Teodor	820 83 Linsell	661,7634
" 13:3		Tunell, Gustaf Algot	820 83 Linsell	66,0000
" 1:2		Backlund, Johannes	Kroksgatan 27, 794 00 Orsa	875,0294
" 1:11		Hammar, Annie Gustava	820 83 Linsell	311,6035
" 1:12		Lindell, Sven f.lä.	fack, 820 83 Linsell	321,7961
" 1:13		Eriksson, Åke	820 83 Linsell	326,8717
" 14:1		Lundins dbo, Olof Teodor f.lä.	Fack 49, 820 83 Linsell	

Linsell
Fastighet

	Socken	Ägar	Adress	Areal
Linsell 9:13	Linsell	Andersson, Ove f.lä.	Pl 842, 827 00 Ljusdal	872,7464
" 8:6		Persson, Karl Helmer	820 83 Linsell	35,7330
" 19:1		Östling, Tora Linnéa K	Pack 58, 820 83 Linsell	137,5425
" 7:16		Guneriusson, Erik	Linkvarn, 820 83 Linsell	29,3737
" 11:3		Bengtsson, Bengt Olov	Pl 892, 827 00 Ljusdal	27,2810
" 13:10		Brun, Elsa f.lä.	Marknadsgatan 3, 824 00 Hudiksvall	23,4740
" 11:5		Olofsson, Olof Sigvard	820 83 Linsell	
" 13:18		Sjöströms dbo, Johan	Tysta vägen 4, 829 00 Sveg	61,3390
" 7:5		Mattsson, Janne Nestor Knut f.lä.	Kaplansbacken 5 B, 191 52 Sollentuna	15,1020
Ransjö 1:3, 2:3, 3:3, 5:6		Bergvik & Ala	Box 19, 826 01 Söderhamn 1	
" 4:3, 7:3, 8:2, 9:1		"	"	
" 6:3, 8:3		AB Iggesunds Bruk	825 00 Iggesund	
" 11:1		Jönsson, Olle f.lä.	Styrsögatan 5, 253 72 Helsingborg	
Sörvattnet 5:1 del av		Domänverket	Storgatan 16, 831 30 Östersund	9933,0000
Sörvattnet 5:1 del av		Lantbruksnämnden	Box 333, 831 24 Östersund	35,0000
Valltorpet 1:1		Eriksson, Per Johan	Pl 1079, 820 80 Lillhärdal	68,4016
" 2:1		Olofsson, Alrik Verner	Djursvallen, 820 84 Glöte	

TIG. Avtalsutkast 16.8.1979

Avtal 00.00.1900

./1

Mellan Tännäs sameby, å ena sidan, och de ägare av fast egendom i Härjedalens och Älvdalens kommuner som upptages på bilaga 1 till detta avtal överenskommes härmed följande.

zon 1
./2

1. Det område (de områden) som på bifogade karta (Bilaga 2) betecknas som zon 1 får samebyn använda för renskötsel vintertid utan vederlag. Med vintertid avses de tider som finns angivna i 3 § 1 st 2 samt 4 § rennäringslagen (1971:437).

zon 2

2. Det område (de områden) som på kartan betecknats som zon 2 får samebyn använda för renskötsel under tiden den 1 oktober - den 30 april under följande förutsättningar.

2.1. Samebyn skall årligen varje gång zon 2 tages i anspråk omedelbart anmäla detta till lantbruksnämndens rennäringsavdelning.

2.2. För varje vinterbetessäsong som zon 2 utnyttjas av samebyn skall denna ersätta fastighetsägarna med
kr/hektar (indexregleras enligt konsumentprisindex).

Så länge samebyn är indelad i betesgrupper skall full avgift utgå endast om alla grupperna utnyttjar zonen. ←

2.3. Säsongens avgift skall inbetalas till rennäringsavdelningen senast den 30 april. Senast en månad efter inbetalningen skall avgiften av rennäringsavdelningen sändas vidare till fastighetsägarna. Mellan dessa skall avgiften av rennäringsavdelningen fördelas i förhållande till den areal som envar äger inom zonen.

zon 3.

3. Det område (de områden) som på kartan betecknas som zon 3 får användas för vinterbete av renar under följande förutsättningar. I övrigt skall avgiften utgå i förhållande till storleken av den eller de betesgrupper som utnyttjar zonen.

3.1. Zon 3 får användas endast om det behövs på grund av ogynnsamma väderleks- eller betesförhållanden eller av annat särskilt skäl.

3.2. Zon 3 får ej tas i anspråk innan beslut meddelats av lantbruksnämnden.

3.3. För varje säsong som zon 3 utnyttjas av samebyn skall denna ersätta fastighetsägarna enligt samma grunder som gäller för zon 2.

Nödbete
zon 2

4. Zon 2 får användas under andra tider av året än som anges vid mom. 2 under samma förutsättningar som gäller för utnyttjande av zon 3.

Frizoner

5. I närheten av byarna X, Y, och Z får samebyns renar ej beta under någon del av året. Det område som sålunda undantages har markerats med heldragen linje runt byarna och på kartan markerats med texten "Frizon".

Giltighetstid

6. Detta avtal gäller för en tid av år räknat från den

Tiden för avtalet förlängs med år, om uppsägning ej sker senast två år före utgången av löpande avtalsperiod.

Överträdelse

7. Om samebyns renar betar i strid med detta avtal skall samebyn till markägaren erlägga särskild betesavgift. Föreligger svårigheter att fastställa vem som är markägare skall avgiften i stället utbetalas till det skifteslag inom vars område den olovliga betningen ägt rum.

Sedvanerätt

8. Detta avtal innebär ej att någondera parten ger efter på sin principiella ståndpunkt i frågan om rätten till sedvanerätt till renbete.

Samarbetsnämnd

9. Parterna skall gemensamt utse en samarbetsnämnd på tre personer.

Nämnden skall bestå av en representant för samebyn och en representant för markägarna. För var och en av dessa skall finnas två ersättare. Nämndens tredje ledamot, som även skall vara dess ordförande, utses av samebyns och markägarnas representanter gemensamt. Kan överenskommelse därom ej träffas skall ordföranden utses av länsstyrelsen i Jämtlands län. För ordföranden skall utses en ersättare. Ordföranden skall vara lagfaren.

Samarbetsnämnden skall i första hand fungera som kontakt- och samrådsorgan. Nämnden skall aktivt verka för att uppkommande motsättningar biläggas. Nämnden skall med verkan av skiljedom besluta om särskilda betesavgifter enligt mom. 7 och avgöra tvister som kan föranledas av avtalet.

För nämnden skall i övrigt gälla lagen (1929:145) om skiljemän.

TIG

16.8.1979

Kommentarer

till avtalsutkastet 16.8.1979

Allmänt

Efter mötet i Linsell 7.6.1979 med markägare och sedan direktiven för TIG utvidgats att också gälla förlikningsförhandlingar, har TIG funnit tiden vara inne att fortsätta förlikningskontakterna från ett förslag till avtal. Ett sådant har därför utarbetats inom TIG. Utgångspunkten har varit den kännedom som TIG hittills fått om parternas ståndpunkter.

Avtalsförslaget är i alla avseenden preliminärt. Mycket arbete återstår innan något undertecknande kan ske. Alla punkter i förslaget är förhandlingsbara. Förslaget är tänkt att tjäna som ett arbetsredskap för de fortsatta förhandlingarna och samtidigt vara en mätare på hur långt kontakterna hittills har lett. I detta förslag berörs inte utsträckningen av de olika zonerna.

Förslaget har gjorts som ett avtal om nyttjanderätt. Alternativ är servitut. Avtalsförslaget i nu föreliggande skick förutsätter medverkan av lantbruksnämnden. Denna kommer därför att under rättas.

Mom 1. Zon 1 motsvarar det hittillsvarande sedvanerättsområdet. Betningen där är fri och av den anledningen behövs inget avtal. Däremot är omfattningen *tjuttio* och *det* talar för att även sedvanerättsområdet *50/* ingår i avtalet. Förslaget upptar ingen avgift för användningen av detta område.

Mom 2. Det är inte uteslutet att även inom zon 2 kan finnas områden med sedvanerätt. Rätten får dock anses som mera *tjuttio* och osäker än i zon 1. Utnyttjandet enligt förslaget liknar sedvanerätten på så vis att tillträde 1.10-30.4 till zon 2 kan ske utan vidare. Det skall bara anmälas till lantbruksnämnden. Däremot skall avgift utgå.

Förslaget utgår från att avgiften är *översett om* densamma, *och* det är en ren eller 5 000 renar som samebyn för in i zonen för betning.

TIG gör i detta läge inget förslag om avgiftens storlek.

Vill samebyn utnyttja zon 2 på andra tider än 1.10.-30.4. krävs tillstånd, som enligt förslaget skall lämnas av lantbruksnämnden, se mom 4. Förutsättningarna för ett sådant utnyttjande är desamma som enligt 4 § RL gäller för att utnyttja sedvanerättsområdena under "extra tid".

Frågan om extra avgift för utnyttjande av zon 2 under extra tid lämnas här öppen.

Mom 3. Det område som behandlas i detta mom kallas zon 3 och får karaktär av nödbetesområde. För att få använda detta krävs både tillstånd och avgift. Förutsättningarna för tillstånd är "ogynnsamma väderleks- och betesförhållanden" eller "annat särskilt skäl". Detsamma gäller enl. 4 § RL för att få använda sedvaneområden under extra tid. Jfr. mom 4, som kommenterats vid mom 2 ovan. Det torde vara flera fördelar med att använda samma förutsättningar som RL.

Skall avgiften för zon 3 vara densamma som för zon 2? Förhandlingsfråga.

Mom 5. Upprättande av frizoner har varit ett krav från markägarna. Bestämmelserna härom behöver säkerligen preciseras närmare för att kunna fungera bra.

Mom 6. Här krävs fortsatta förhandlingar.

1973 års avtal om nyttjanderätt till renbete söder om Lossen gäller t.o.m. 30.9. 1993. 1973 års avtal saknar uppsägningsklausul.

Mom 7. Här sägs inget om den särskilda betesavgiftens storlek. Det är knappast praktiskt att här gå alltför mycket i detalj. Tillämpningen bör i stället överlåtas åt den i mom 9 omnämnda nämnden. Det ligger i sakens natur att avgiften får anpassas till skadan och omfattningen av den olovliga betningen samt sättas till sådana belopp att den utgör en effektiv press att i framtiden undvika ej tillåtet bete.

Mom 9. Det är inte möjligt att reglera alla i framtiden uppkommande problem i ett avtal. Därför har avtalsförslaget gjorts kortfattat. För att på ett så enkelt sätt som möjligt komma till rätta med problem av olika slag har samarbetsnämnden tillkommit. Den skall vara beslutsfällig med tre personer. Både den ordinarie ordföranden och hans ersättare skall alltid vara jurist. De övriga får Simebyn och markägarna utse inom eller utom sin egen krets.

Meningen är att nämnden skall kunna sammanträda med kort varsel och snabbt komma till beslut.

I fråga om kostnaderna för nämnden finns regler i skiljemannalagen för de fall där nämnden fungerar som skiljenämnd. När nämnden är bara kontakt- och samrådsorgan finns t.v. ingen bestämmelse härom. Möjligheten att erhålla bidrag från andra håll än parterna kommer att undersökas.

1978-10-13

Plan för fortsatta överläggningar mellan markägare och renägare under ledning av TIG

Som en förutsättning för ett återupptagande av överläggningarna skall gälla att sedvanerättsfrågan i Härjedalen lämnas utanför överläggningarna i det inledande skedet.

Den av TIG verkställda betesundersökningen inom Tännäs sameby visar hur stor renhjörd åretruntmarkerna (renbetesfjällen och arrenderade marker) uthålligt kan föda, förutsatt att visst vinterbete står till förfogande även utanför åretruntmarkerna. Denna renhjords behov av vinterbete kan beräknas.

Gränsen för vad som kan antas vara Tännäs samebys vinterbetesområde har angivits i olika sammanhang (utredning av Huss, renbetesmarkerna, samebyarnas uppgifter till planverket o.s.v.). I stort sammanfaller de yttre gränserna enligt Huss och renbetesmarksutredningen med varandra. Det är troligt att samebyn normalt och uthålligt kan finna vinterbete för sin renhjörd inom detta område. Man vet i dag i stort var det nödvändiga vinterbetet finns.

Fortsatta överläggningar bör därför ta sikte på en överenskommelse om gränser för "det ordinarie" vinterbetesområdet. På framställning av parterna kan denna gräns därefter fastställas av lantbruksnämnden enligt 6 § RNL som ett inre vinterbetesområde.

En fullständig driftsplan för samebys renskötselutövning upprättas och antas av samebyn. I driftsplanen kan t.ex. ingå uppdelning av samebys renhjörd i lämpligt avpassade vinterbetesgrupper och ordningen för vinterbetningen.

Det skall slås fast att renbetning utanför åretruntmarkerna inte får ske under tiden 1 maj - 30 september (undantag 4 § RNL). Om sådan olovlig betning samt betning utan-

för det enligt ovan gränsbestämda vinterbetesområdet synes parterna ha möjlighet att inom ramen för ett avtal anta bestämmelser utöver reglerna i rennäringslagen.

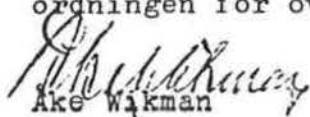
För att följa utvecklingen av det avtal förhandlingarna förhoppningsvis skall resultera i och lägga fram förslag till åtgärder som kan bidra till en effektiv och ändamålsenlig tillämpning av avtalet, bör tillsättas en samrådsnämnd bestående av högst tre representanter och/eller ombud från vardera sidan. Samrådsnämnden tillsätter en opartisk ordförande med utslagsröst. Part som är missnöjd med samrådsnämndens beslut äger påkalla skiljenämnd enligt lagen 1929 om skiljemän. Det skall klargöras vad man menar med part i detta fall. Samrådsnämndens beslut skall gå i verkställighet oavsett om frågan förs till skiljenämnd eller inte.

Regler för hur man skall förfara vid oenighet om tolkningen av blivande avtal skall antas.

Ett avtal med skisserat innehåll kommer troligen att t.ex. leda fram till

1. att antalet markägare som berörs begränsas
2. att sedvanerättsfrågan i varje fall i ett första skede kan begränsas till det gränsbestämda området med en prövning i administrativ ordning och utan de kostnader som uppstår i samband med en domstolsprövning
3. att det efter en sådan prövning torde bli lättare att avgöra om en domstolsprövning skall tillgripas eller inte
4. att parterna själva tar hand om sina inbördes relationer samt
5. att en önskvärd avspänning i förhållandet mellan markägare och rennäringsutövare med sannolikhet uppnås.

Vid en positiv reaktion från markägarnas resp. renägarnas juridiska ombud bör det överenskommas om den praktiska ordningen för överläggningarnas fortsatta bedrivande.

Ake Wikman

Advokatfirman

Wennerholm & Öhman

Kjell Öhman · Ulf Rylander · Ulf Anestam · Nils Anders Öhman · Lars-Göran Lövgren
Telefon växel 08 - 24 98 50 · Kungsgatan 2, 111 43 Stockholm
Telegramadress: AWELAW · Postgiro 6 75 09 - 0 · Bankgiro 443 - 2969

Stockholm 79-09-28

Igl/is

Härjedalens kommun
Att: kommunalrådet O. Andersson
Medborgarhuset

829 00 SVEG

Broder !

Återkommer här i ärendet förhandlingar mellan markägare och samer ang. fastställande av gränser för vinterbetesmarker m m.

Som jag nämnde för Dig, vid vårt sammanträffande i samband med Fjällägenhetsutredningens sammanträde i Sveg, pågår på Tännäs-Idregruppens initiativ sonderingar för att undersöka möjligheten till ett avtal om vinterbete m m mellan markägare och samer. Tännäs-Idregruppen (TIG) har genom tilläggsdirektiv fått i uppdrag att verka för ett sådant avtal. TIG har där efter kontaktat mig och Jörgen Bohlin för att efterhöra om förhandlingar är önskvärda från parternas sida. Samerna har svarat ja till förhandlingar.

I syfte att efterhöra markägarnas uppfattning kallades till ett sammanträde med representanter för skifteslagen (bysamfälligheterna). Samtliga representanter förklarade därvid att man var intresserade av förhandlingarna. Protokollskopia bilägges för Din kännedom.

Därefter har markägaresammanträden hållits med Lofsdalen, Strådalen, Häggberget och Glöte. Återstående skifteslag som skulle beröras av Tännäs sameby är delar av Råndalen, Linsell, Ransjö (endast bolagsmark) och Lillhärddal. Jag har för avsikt att kalla berörda markägare inom dessa skifteslag till sammanträden den 11 oktober 1979. För Lillhärddals del kl. 16.30 å kommunalsalen i Lillhärddal och för Linsell och Råndalen å IOGT-lokalen i Linsell kl. 19.30.

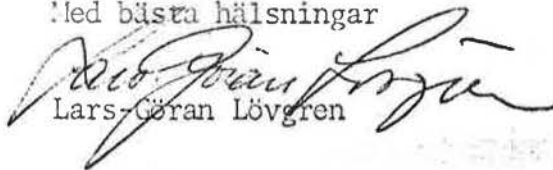
Om dessa skifteslag förklarar sig positiva till förhandlingar är syftet att skapa ett avtal där parterna genom avtalet utfyller rennäringslagens i många fall bristfälliga regelsystem samt skapar en skiljenämnd som med bindande verkan har att avgöra tvister härrörande ur avtalet eller renbetningen. Enligt min uppfattning finns möjligheter att lösa i vart fall en stor del av de problem som råder i kontakten mellan markägare och samer genom förhandlingar. Även om jag här har fel bör emellertid förhandlingsvägen prövas innan rättsliga åtgärder övervägs.

Man kan konstatera - detta medges av samtliga markägare som jag hittills frågat - att stora förbättringar inom rennäringslagens kommit till stånd i Tännäs sameby. Orsakerna härtill kan vara flera. Markägarnas agerande i besvärssärenden och olika myndighetsuppvaktningar, generationsväxlingar i samebyn, en mera aktiv politik från länsmyndigheterna samt gruppindelningen av byns renhjord.

De förbättrade förhållandena kan eventuellt påverka markägarnas intresse för förhandlingar. De största markägarna - skogsbolagen - är mycket positiva till en avtalsreglering. Bolagen har uttalat att man för sin del inte tänker träffa särskilda avtal med samebyar. Denna inställning är bra då en "separatfred" mellan bolagen och samebyn inte skulle gagna de enskilda markägarna.

Sammanfattningsvis anser jag förhandlingar angelägna och kommunen bör enligt min uppfattning dels som "huvudman" både för sameer och markägare dels och som markägare aktivt bidra till att förhandlingar kommer till stånd. Jag får därför be Dig att medverka till detta i första hand genom att se till att kommunen är representerad vid de kommande markägarsammanträdena.

Med bästa hälsningar

Lars-Göran Lövgren

Advokatfirman

**Wennerholm
& Öhman**

Kjell Öhman · Ulf Rylander · Ulf Anestam · Nils Anders Öhman · Lars-Göran Lövgren
Telefon växel 08-24 98 50 · Kungsgatan 2, 111 43 Stockholm
Telegramadress: AWELAW · Postgiro 6 75 09-0 · Bankgiro 443-2969

*Sänt i/po till
samtlige +
Reme Delvin*

Stockholm 79-09-28

lg1/is

Till

i bilagda förteckning angivna mark-
ägare i Lillhärdal.

Kallelse till markägaresammanträde

Som biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag får jag härmed kalla till markägaresammanträde å Kommunalsalen i Lillhärdal torsdagen den 11 oktober 1979 kl. 16.30.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger med Tännäs-Idregruppens - av lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt utredningsgrupp - förslag till förhandlingar mellan markägare och renägare om fastställande av gränser för vinterbetesmarker.

Stockholm som ovan

Lars-Göran Lövgren

Advokatfirman

Wennerholm & Öhman

Kjell Öhman · Ulf Rylander · Ulf Anestam · Nils Anders Öhman · Lars-Göran Lövgren
Telefon växel 08-24 98 50 · Kungsgatan 2, 111 43 Stockholm
Telegramadress: AWELAW · Postgiro 6 75 09-0 · Bankgiro 443-2969

Stockholm 79-09-28

lg1/is

Till

i bilagda förteckning angivna mark-
ägare i Råndalen och Linsell.

Kallelse till markägaresammanträde

Som biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag får jag
härmed kalla till markägaresammanträde å IOGT lokalen i Linsell
torsdagen den 11 oktober 1979 kl. 19.30.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger med Tännäs-
Idregruppens - av lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt
utredningsgrupp - förslag till förhandlingar mellan markägare och ren-
ägare om fastställande av gränser för vinterbetesmarker.

Stockholm som ovan

Lars-Göran Lövgren

1979-09-11

Enligt sändlista

Fortsatta överläggningar om Tännäs samebys vinterbetning

TIG har nu mött representanter för samebyn och de berörda skifteslagen var för sig. Parterna har vid dessa möten framställt sina resp önskemål/krav.

Det är nu dags för direkta överläggningar mellan samebys och skifteslagens representanter. Du är välkommen till sådana överläggningar i Tännäs, tisdagen den 23 oktober klockan 11.00. Vi håller till hos hotell Eskilsson.

Vänliga hälsningar

Tännäs-Idregruppen

gnm

Lennart Rönnerberg

1979-09-11

Jörgen Bohlin

Lars Göran Lövgren (för vidare befordran till skifteslagens
representanter)

Bengt Andersson, Tännäs sameby

Edvin Rensberg, "

Alf Willenfeldt "

FIG:s ledamöter

1979-09-11

Enligt sändlista

Fortsatta överläggningar om Tännäs samebys vinterbetning

TIG har nu mött representanter för samebyn och de berörda skifteslagen var för sig. Parterna har vid dessa möten framställt sina resp önskemål/krav.

Det är nu dags för direkta överläggningar mellan samebys och skifteslagens representanter. Du är välkommen till sådana överläggningar i Tännäs, tisdagen den 23 oktober klockan 11.00. Vi håller till hos hotell Eskilsson.

Vänliga hälsningar

Tännäs-Idregruppen

gnm

Lennart Rönberg

1979-09-11

Jörgen Bohlin

Lars Göran Lövgren (för vidare befordran till skifteslagens
representanter)

Bengt Andersson, Tännäs sameby

Edvin Rensberg, "

Alf Willenfeldt "

TIG:s ledamöter

1979-09-11

Enligt sändlista

Fortsatta överläggningar om Tännäs samebys vinterbetning

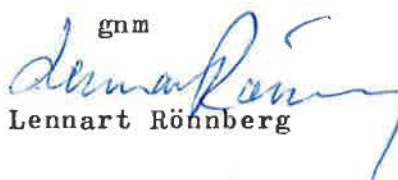
TIG har nu mött representanter för samebyn och de berörda skifteslgen var för sig. Parterna har vid dessa möten framställt sina resp önskemål/krav.

Det är nu dags för direkta överläggningar mellan samebyns och skifteslagens representanter. Du är välkommen till sådana överläggningar i Tännäs, tisdagen den 23 oktober klockan 11.00. Vi håller till hos hotell Eskilsson.

Vänliga hälsningar

Tännäs-Idregruppen

gnm

Lennart Rönnerberg

Jörgen Bohlin

Lars Göran Lövgren (för vidare befordran till skifteslagens
representanter)

Bengt Andersson, Tännäs sameby

Edvin Rensberg, "

Alf Willenfeldt "

TIG:s ledamöter

Advokatfirman

Wennerholm & Öhman

Kjell Öhman · Ulf Rylander · Ulf Anestam · Nils Anders Öhman · Lars-Göran Lövgren
Telefon växel 08 - 24 98 50 · Kungsgatan 2, 111 43 Stockholm
Telegramadress: AWELAW · Postgiro 675 09 - 0 · Bankgiro 443 - 2969

Stockholm 79-08-15

Korsnäs Marma AB
Svegs skogsförvaltning
829 00 SVEG

att: Eskil Thor

Kallelse till markägaresammanträden.

./.. Som biträde till i bilagda protokollskopia angivna skifteslag (bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägaresammanträden,

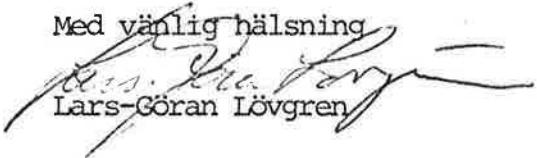
å Lofsdalsgården Solbacken, måndagen den 27 augusti 1979 kl 18.00, -Bölbergets, Djursvallens, Lofsdalens och Strådalens skifteslag.

å Glötesgården, tisdagen den 28 augusti 1979 kl 18.00, - Glöte skifteslag.

Vid sammanträdena skall frågor behandlas sammanhängande med Tännäs-Idregruppens förslag till förhandlingar mellan markägare och renägare om fastställande av gränser för vinterbetesmarker m.m.

Det är enligt min uppfattning angeläget att skogsbolagen deltar i ovannämnda sammanträden.

Med vänlig hälsning

Lars-Göran Lövgren

Till
Markägarna i Bölbergets skifteslag.

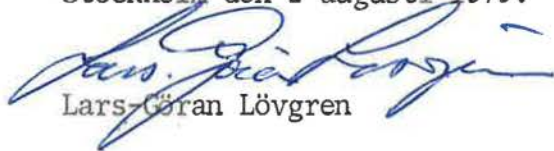
Kallelse till markägaresammanträde.

Som biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag
(bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägare-
sammanträde å

Lofsdalsgården Solbacken måndagen den
27 augusti 1979 kl. 18.00.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger
med Tännäs. Idregruppens^x förslag till förhandlingar mellan
markägare och renägare om fastställande av gränser för
vinterbetesmarker m.m.

Stockholm den 2 augusti 1979.

Lars-Göran Lövgren

^xAv lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt ut-
redningsgrupp.

Till
Markägarna i Bölbergets skifteslag.

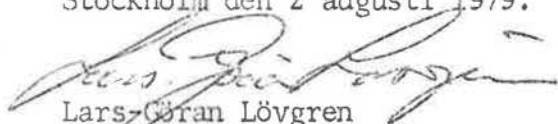
Kallelse till markägaresammanträde.

Som biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag
(bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägare-
sammanträde å

Lofsdalsgården Solbacken måndagen den
27 augusti 1979 kl. 18.00.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger
med Tännäs. Idregruppens^x förslag till förhandlingar mellan
markägare och renägare om fastställande av gränser för
vinterbetesmarker m.m.

Stockholm den 2 augusti 1979.

Lars-Göran Lövgren

^xAv lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt ut-
redningsgrupp.

Till
Markägarna i Lofsdalens skifteslag.

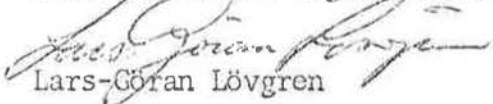
Kallelse till markägaresammanträde.

Som biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag (bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägaresammanträde å

Lofsdalsgården Solbacken måndagen den
27 augusti 1979 kl. 18.00.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger med Tännäs. Idregruppens^x förslag till förhandlingar mellan markägare och renägare om fastställande av gränser för vinterbetesmarker m.m.

Stockholm den 2 augusti 1979.

Lars-Göran Lövgren

^xAv lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt utredningsgrupp.

Till
Markägarna i Lofsdalens skifteslag.

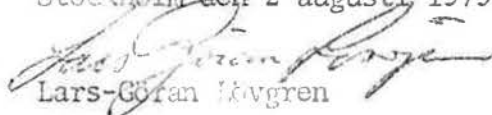
Kallelse till markägaresammanträde.

Som biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag
(bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägare-
sammanträde å

Lofsdalsgården Solbacken måndagen den
27 augusti 1979 kl. 18.00.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger
med Tännäs. Idregruppens^x förslag till förhandlingar mellan
markägare och renägare om fastställande av gränser för
vinterbetesmarker m.m.

Stockholm den 2 augusti 1979.

Lars-Göran Lövgren

^xAv lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt ut-
redningsgrupp.

Till
Markägarna i Glötes skifteslag.

Kallelse till markägaresammanträde.

Som biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag (bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägaresammanträde å

Lofsdalsgården Solbacken tisdagen den
28 augusti 1979 kl. 18.00.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger med Tärnäs. Idregruppens^x förslag till förhandlingar mellan markägare och renägare om fastställande av gränser för vinterbetesmarker m.m.

Stockholm den 2 augusti 1979.

Lars-Göran Lövgren

^xAv lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt utredningsgrupp.

Till
Markägarna i Glötes skifteslag.

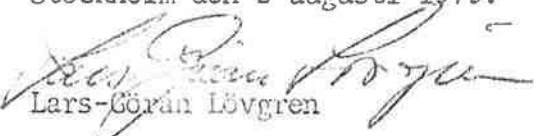
Kallelse till markägaresammanträde.

Om biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag (bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägaresammanträde å

Lofsdalsgården Solbacken tisdagen den
28 augusti 1979 kl. 18.00.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger med Tännäs. Idregruppens^x förslag till förhandlingar mellan markägare och renägare om fastställande av gränser för vinterbetesmarker m.m.

Stockholm den 2 augusti 1979.

Lars-Göran Lövgren

Av lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt utredningsgrupp.

Till
Markägarna i Glötes skifteslag.

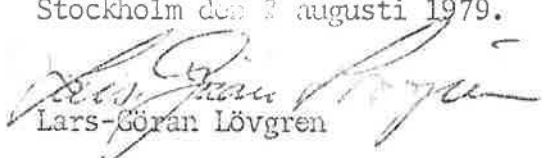
Kallelse till markägaresammanträde.

Om biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag
(bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägare-
sammanträde å

Lofsdalsgården Solbacken tisdagen den
28 augusti 1979 kl. 18.00.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger
med Tännäs. Idregruppens^x förslag till förhandlingar mellan
markägare och renägare om fastställande av gränser för
vinterbetesmarker m.m.

Stockholm den 2 augusti 1979.

Lars-Göran Lövgren

Av lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt ut-
redningsgrupp.

Till
Markägarna i Djursvallens skifteslag.

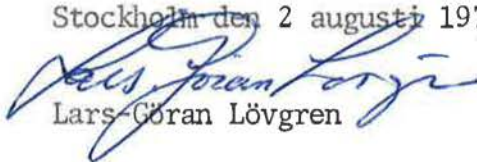
Kallelse till markägaresammanträde.

Som biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag
(bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägare-
sammanträde å

Lofsdalsgården Solbacken måndagen den
27 augusti 1979 kl. 18.00.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger
med Tännäs. Idregruppens^x förslag till förhandlingar mellan
markägare och renägare om fastställande av gränser för
vinterbetesmarker m.m.

Stockholm den 2 augusti 1979.

Lars-Göran Lövgren

^xAv lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt ut-
redningsgrupp.

Till
Markägarna i Djursvallens skifteslag.

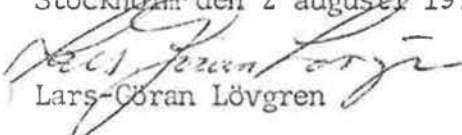
Kallelse till markägaresammanträde.

Som biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag
(bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägare-
sammanträde å

Lofsdalsgården Solbacken måndagen den
27 augusti 1979 kl. 18.00.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger
med Tännäs. Idregruppens^x förslag till förhandlingar mellan
markägare och renägare om fastställande av gränser för
vinterbetesmarker m.m.

Stockholm den 2 augusti 1979.

Lars-Cöran Lövgren

^xAv lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt ut-
redningsgrupp.

Till
Markägarna i Djursvallens skifteslag.

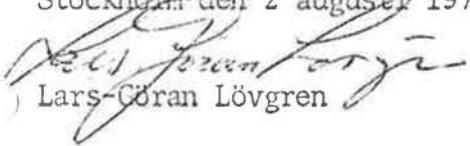
Kallelse till markägaresammanträde.

Som biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag
(bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägare-
sammanträde å

Lofsdalsgården Solbacken måndagen den
27 augusti 1979 kl. 18.00.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger
med Tännäs. Idregruppens^x förslag till förhandlingar mellan
markägare och renägare om fastställande av gränser för
vinterbetesmarker m.m.

Stockholm den 2 augusti 1979.

Lars-Göran Lövgren

^xAv lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt ut-
redningsgrupp.

Protokoll fört vid sammanträde i Hede församlingshem den 79-02-02 med berörda skifteslagerepresentanter i anledning av Tännäs-Idre gruppens förelag till förhandlingar mellan markägarna och renägarna om fastställande av vinterbetesmarker m.m.

Vid sammanträdet var följande skifteslag representerade: Medskogen, Långå, Särvajön, Ransundet, Råndalen, Hede, Hedeviken, Vemdalen, Glöte, Lofsdalen, Häggberget och Fjättdalen. Stera Kopparberg-Bergvik företrädde av advokat Rune Delvin, Söderhamn.

§1.

Advokat Lars-Göran Lövgren hälsade välkommen och redogjorde för Tännäs-Idre gruppens plan för fortsatta överläggningar mellan markägare och renägare.

§2.

Till ordförande för dagens sammanträde valdes Lars-Göran Lövgren och till sekreterare Karl-Erik Mårtensson. Till justeringsmän valdes Karl Bäck, Vemdalen, och Erik Backman, Lofsdalen.

§3.

Efter diverse diskussioner, där det starkt poängterades att någon eftergift i fråga om markägarnas syn på sedvanerättsfrågan icke var aktuell, beslöts att samtliga skifteslagerepresentanter skulle rekommendera sina respektive skifteslag att ställa sig positiva till förhandlingar.

En förutsättning för att förhandlingar skall upptas är att markägaresidan erhåller fri juristhjälp. Enligt adv. Lövgren var kravet berättigat och relativt lätt att få tillstyrkt. På ovanstående villkor valdes därefter Lars-Göran Lövgren enhälligt till markägarnas jurist vid de kommande förhandlingarna.

§4.

För att förhandlingarna skall komma igång utan tidspillan beslöts att föreslå de olika samfällighetsförvaltningarnas styrelse att välja en representant till förhandlingsombud. Protokollutdrag från styrelsesammanträdena med de valda ombudens namn och adress tillställas antingen Erik Backman Lofsdalen, eller Karl-Erik Mårtensson, Hede. Protokollutdragen skall vara ovanstående tillhanda senast den 79-03-02.

§5.

§5.

För att underlätta kommunikationerna mellan markägarna och advokat Lövgren, beslöts på den senares förslag, att välja Erik Backman, Lofedalen, och Karl-Erik Mårtensson, Hede, till kontaktmän.

§6.

Länsstyrelse och kommun har av lantbrukestyrelsen rekommenderats att ta initiativ för lösandet av "samlevnadsproblemen" mellan markägare och samer.

Med anledning av detta uppmanade Lars-Göran Lövgren markägarna att inte ge sig in i andra överläggningar så länge förhandlingar pågår med Tännäs-Idre gruppen.

§7.

Avskrifter av dagens protokoll skall tillställas samtliga på sammanträdet representerade skifteslag och dessutom Lillhärdals, Linsells och Ransjö skifteslag.

§8.

Advokat Rune Delvin betonade att bolaget är helt på övriga markägares sida, och utlovade helhjärtat stöd inför de kommande förhandlingarna.

Mötet avslutades, år och dag som ovan:

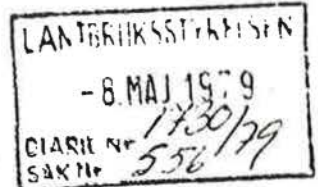
Karl-Erik Mårtensson
.....
/Karl-Erik Mårtensson/

Erik Backman
Justeras:.....
/Erik Backman/

Carl Bäck
.....
/Karl Bäck/

ANMÄLAN 9 MAJ 1979

1979-04-26

Till BE.

Lantbruksstyrelsen
551 83 JÖNKÖPINGFör kännedom
med tillägg
Lennart RTännäs-Idregruppen med förslag om tilläggsdirektiv

Genom beslut den 14 januari 1976 uppdrog lantbruksstyrelsen åt en särskild arbetsgrupp, Tännäs-Idregruppen (TIG), att i samråd med berörda samebyar och markägare utreda omfattningen av de marker som Tännäs och Idre samebyar regelbundet besöker med sina renar.

TIG har låtit företa olika undersökningar, bl a betesinventering, i syfte att fullfölja sitt uppdrag. Vid sina kontakter med markägarna och samebyarna har arbetsgruppen erfarit att tvister föreligger mellan dessa parter i fråga om betesrätt m m i stora delar av vinterbetesområdet. Såväl markägarna som samebyarna har emellertid framhållit intresse av att lösa tvisterna i samförstånd. I TIG:s regi har vissa förberedande förhandlingar förts mellan representanter för samebyarna och markägarna. Dessa förhandlingskontakter tyder på att möjlighet finns att på denna väg nå konkreta resultat. Partrepresentanterna har framhållit att även de fortsatta förhandlingarna bör ske under medverkan av TIG.

TIG anser att nuvarande förhållanden innebär betydande osäkerhet såväl för renskötselutövare som markägare i området och finner det därför angeläget att de frågor om vilka oenighet råder kan lösas i enlighet med parternas önskan. Arbetsgruppen är för sin del också beredd att medverka i ett arbete med målsättningen att nå samförstånds lösningar. En sådan verksamhet faller dock utanför ramen för gruppens nuvarande direktiv.

TIG föreslår därför att uppdraget utvidgas till att också omfatta frågan om att åstadkomma ett säkrare rättsligt underlag för samebyarnas markutnyttjande i första hand under vinterbetessäsongen. Denna ökade säkerhet bör omfatta inte bara den geografiska utsträckningen av det erforderliga området utan också en närmare bestämning av betesrättens innehåll. Till fullföljande av ett sådant uppdrag bör gruppen vara oförhindrad att medverka för att åstadkomma avtal mellan berörda intressenter.

I ärendet har förutom undertecknade deltagit hovrättsrådet Mauritz Bäärnhielm.

Åke Wikman
Lennart Rönnerberg

Till
Markägarna i Lofsdalens skifteslag.

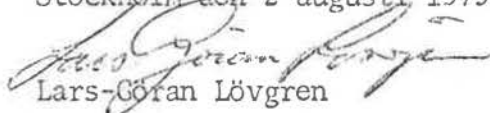
Kallelse till markägaresammanträde.

Som biträde åt i bilagda protokollskopia angivna skifteslag (bysamfälligheter) får jag härmed kalla till markägaresammanträde å

Lofsdalsgården Solbacken måndagen den
27 augusti 1979 kl. 18.00.

Vid sammanträdet skall frågor behandlas som sammanhänger med Tännäs. Idregruppens^x förslag till förhandlingar mellan markägare och renägare om fastställande av gränser för vinterbetesmarker m.m.

Stockholm den 2 augusti 1979.

Lars-Göran Lövgren

^xAv lantbruksstyrelsen på regeringens uppdrag tillsatt utredningsgrupp.

Protokoll fört vid sammanträde i Hede församlingshem den 79-02-02 med berörda skifteslagsrepresentanter i anledning av Tännäs-Idre gruppens förslag till förhandlingar mellan markägarna och renägarna om fastställande av vinterbetesmarker m.m.

Vid sammanträdet var följande skifteslag representerade: Medskogen, Långå, Särva, Jön, Ransundet, Råndalen, Hede, Hede Viken, Vemdalen, Glöte, Lofsdalen, Häggberget och Fjättdalen. Stara Kopparberg-Bergvik företrädde av advokat Rune Delvin, Söderhamn.

§1.

Advokat Lars-Göran Lövgren hälsade välkommen och redogjorde för Tännäs-Idre gruppens plan för fortsatta överläggningar mellan markägare och renägare.

§2.

Till ordförande för dagens sammanträde valdes Lars-Göran Lövgren och till sekreterare Karl-Edik Mårtensson. Till justeringsmän valdes Karl Bäck, Vemdalen, och Erik Backman, Lofsdalen.

§3.

Efter diverse diskussioner, där det starkt poängterades att någon eftergift i fråga om markägarnas syn på sedvanerättsfrågan icke var aktuell, beslöts att samtliga skifteslagsrepresentanter skulle rekommendera sina respektive skifteslag att ställa sig positiva till förhandlingar.

En förutsättning för att förhandlingar skall upptas är att markägaresidan erhåller fri juristhjälp. Enligt adv. Lövgren var kravet berättigat och relativt lätt att få tillstyrkt. På ovanstående villkor valdes därefter Lars-Göran Lövgren enhälligt till markägarnas jurist vid de kommande förhandlingarna.

§4.

För att förhandlingarna skall komma igång utan tidsspillan beslöts att föreslå de olika samfällighetsförvaltningarnas styrelse att välja en representant till förhandlingsombud. Protokollutdrag från styrelsesammanträdena med de valda ombudens namn och adress tillställas antingen Erik Backman Lofsdalen, eller Karl-Erik Mårtensson, Hede.

Protokollutdragen skall vara ovanstående tillhanda senast den 79-03-02.

§5.

§5.

För att underlätta kommunikationerna mellan markägarna och advokat Lövgren, beslöts på den senares förslag, att välja Erik Backman, Lofedalen, och Karl-Erik Mårtensson, Hede, till kontaktmän.

§6.

Länsstyrelse och kommun har av lantbrukestyrelsen rekommenderats att ta initiativ för lösandet av "samlevnadsproblemen" mellan markägare och samer.

Med anledning av detta uppmanade Lars-Göran Lövgren markägarna att inte ge sig in i andra överläggningar så länge förhandlingar pågår med Tännäs-Idre gruppen.

§7.

Avskrifter av dagens protokoll skall tillställas samtliga på sammanträdet representerade skifteslag och dessutom Lillhärads, Linsells och Ransjö skifteslag.

§8.

Advokat Rune Delvin betonade att bolaget är helt på övriga markägares sida, och utlovade helhjärtat stöd inför de kommande förhandlingarna.

Mötet avslutades, år och dag som ovan:

Karl-Erik Mårtensson
.....
/Karl-Erik Mårtensson/

Erik Backman
Justeras:.....
/Erik Backman/

Carl Bäck
.....
/Carl Bäck/

Advokatfirman

Wennerholm & Öhman

Kjell Öhman · Ulf Rylander · Ulf Anestom · Nils Anders Öhman · Lars-Göran Lövgren
Telefon växel 08-24 98 50 · Kungsgatan 2, 111 43 Stockholm
Telegramadress: AWELAW · Postgiro 6 75 09-0 · Bankgiro 443-2969

Stockholm 79-08-14

Förvaltare Yngve Smeds
Bergvik & Ala AB
Fack 16
826 01 SÖDERHAMN

Broder!

För din kännedom översändeshär kopia på brev till Rune med därtill fogade bilagor. Fastighetsägareförteckningen avseende de fastigheter som enligt Tännäs sameby berörs av vinterbete kanske är av intresse.

Som framgår av mittbrev till Rune berörs skifteslagen Bölberget, Djursvallen, Lofsdalen, Strådalen och Glöte av sammanträden den 27 och 28 augusti. Enligt fastighetsägareförteckningen är av bolagen endast Bergvik och Marma berörda. Skulle du anse att även Iggesund är berört vore jag tacksam om du ville delge Iggesundsförvaltningen innehållet i kallelsen.

Med bästa hälsningar

Din tillgivne

Lars-Göran Lövgren

Kopia +
Yngve Smeds

Advokatfirman

Wennerholm & Ohman

Kjell Ohman • Ulf Rylander • Ulf Anestam • Nils Anders Ohman • Lars-Göran Lövgren
Telefon växel 08 - 24 98 50 • Kungsgatan 2, 111 43 Stockholm
Telegramadress: AWELAW • Postgiro 6 75 09 - 0 • Bankgiro 443 - 2969

Stockholm 79-08-13

Bergvik & Ala AB
Fack 16
826 01 SÖDERHAMN

att; direktör Delvin

Broder!

Betr. Tännäs - Idre gruppens arbete

Efter de kontakter som varit mellan Tännäs - Idre gruppen och representanter för stiktelselagen (samfälligheterna) har vi kommit fram till det stadium när det är nödvändigt med direkta kontakter med fastighetsägarna. Genom lantbruksnämndens försorg har bilagda fastighetsförteckning framtagits. De i förteckningen angivna fastigheterna är de som enligt Tännäs samebys uppfattning berörs av renbete.

Jag har kallat till sammanträde enligt följande:

- . den 27 augusti kl 18.00 på lofsdalsgården, skiftelselagen Bölberget, Djursvallen, Lofsdalen och Strådalen.
- . den 28 augusti kl 18.00 på Glötesgården, Glöte skifteslag.

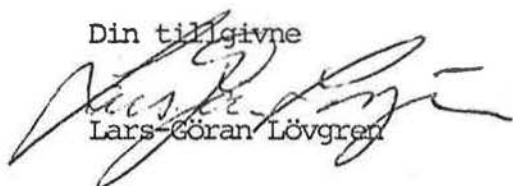
Enligt min uppfattning är det angeläget att bolagen deltar i dessa markägaresammanträden. Har inte du möjlighet att närvara kan kanske Yngve Smeds ställa upp.

I och med detta brev anser jag att Bergviksbolaget är kallat. Kallelsen till markägarna bilägges för din kännedom.

Det har sports mig att Du under Din semester varit utrikes, Jag
hoppas vädret varit Dig nådigt.

Bästa hälsningar

Din tillgivne

Lars-Göran Lövgren

Kopia t. Yngve Smeds

1978-12-05

Tack för senast

Skickar över kopia av yttrande samt karta enl
överenskommelse vid mötet.

Du kommer så småningom att få en tydligare
karta som förutom skifteslagens gränser även
innehåller en del annan förhoppningsvis mat-
nyttig information.

Hälsningar

Lennar Rönner

1978-11-24

Lantbruksstyrelsen
551 83 JÖNKÖPING

Skador på inägojord i Ränningsvallen, Högvålen, Sörvattnet och
Kölosten

Lantbruksstyrelsens dnr 557 2786/78

./.

Remissakten återgår.

Förbundsjuristen Lars-Göran Lövgren har i egenskap av uppgivet ombud för kronoarrendatorn Olle Halvarsson i Högvålen m fl i skrivelse den 8 november 1977 till lantbruksnämnden i Jämtlands län anhållit om ersättning av allmänna medel med ett sammanlagt belopp av 50 685 kr och 80 öre. Beloppet hänför sig till skador på inägor, vållade av renar under år 1977. Lantbruksnämnden har i skrivelse den 26 juni 1978 till lantbruksstyrelsen tillstyrkt framställningen under viss förutsättning. Nämnden har samtidigt och under samma förutsättning tillstyrkt ett ersättningsbelopp av 8 301 kr avseende liknande skador under år 1976.

Såvitt TIG kunnat finna föreligger ingen skyldighet för staten att utge de begärda ersättningarna. Ersättningssökandena synes ej heller göra gällande att någon sådan skyldighet föreligger.

TIG ifrågasätter inte att skador inträffat. TIG anser sig dock inte på grundval av den föreliggande utredningen kunna uttala sig om skäligheten av de begärda beloppen.

Av kommunstyrelsens beslut den 29 maj 1978, nr 348, framgår att kommunen har planer på att låta bekosta uppsättande av stängsel som skulle kunna förhindra framtida skador.

TIG anser att utbetalande av ersättning motsvarande lidna skador i kombination med de planerade stängslen skulle kunna verksamt bidra till att näringskonflikter i området undviks.

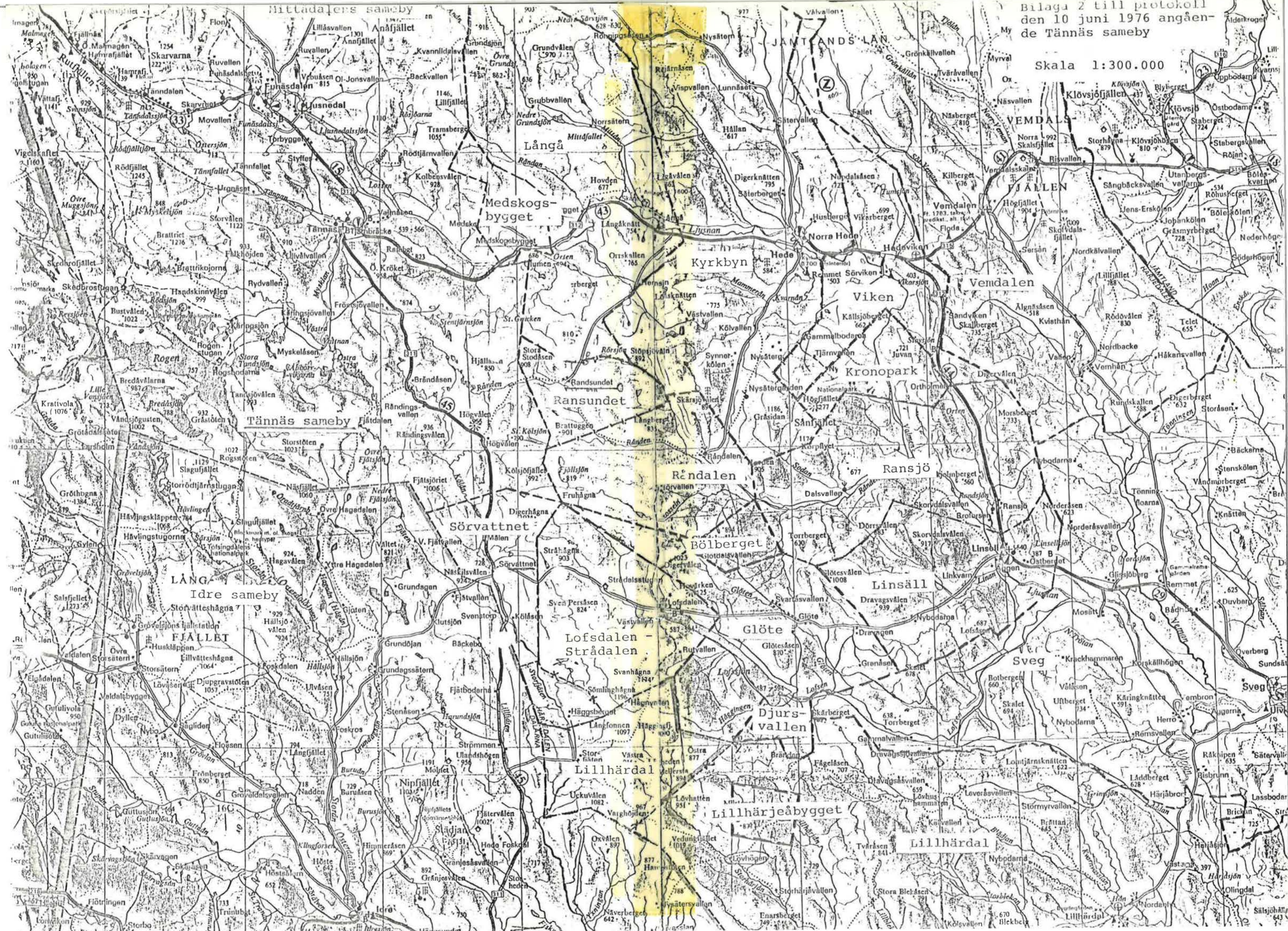
Under förutsättning att stängsel av berört slag uppsätts och att garantier för dess framtida underhåll föreligger, motsätter sig TIG därför inte att sökandenas framställning bifalls i den mån den kan innefatta ersättning för verklig skada.

I detta yttrande har förutom undertecknade deltagit hovrättsrådet Mauritz Bäärnhielm.

Åke Wikman
Avdelningsdirektör

Lennart Rönnberg
Fil kand

Skala 1:300.000

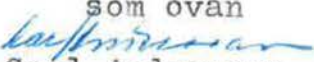
Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med
Råndalens byamän den 17/3 1979.

§.1

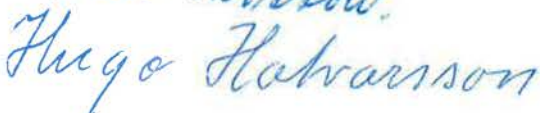
Förslag till förhandlingsombud med Tännäs-
Idre gruppens fortsatta förhandlingar valdes
Carl Andersson Råndalen.

adress.

Råndalen 82093 Hede

som ovan

Carl Andersson

Justeras:

Protokoll fört vid telefonsamman-
träde med styrelsen för Kyrkbyns
skifteslag i Hede.

Enhälligt beslut fattades om att Knut Mattsson skall vara
förhandlingsombud vid sammanträde med Tännäs-Idregruppen under
1978 fram till årsstämman då ärendet skall behandlas.

Sveg 1979-03-01

Thor Björ
.....
Thor Björ

Justeras:

Ivar Holm
.....
Ivar Holm

Knut Mattsson
.....
Knut Mattsson

Långå Samfällighetsförvaltning

Långåskans

Vid styrelsemöte med Långå Samfällighetsförvaltning
den 25/2 1979 valdes Erik Persson Hede att
representera Samfälligheten vid äventuäll
underhandling med Samerna.

Ett önskemål vore att underhandlingarna vore
påbörjade före den 1 sep. 1979.

Långåskans den 28/2 1979

Bror Fahlén

Bror Fahlén
Brf.

PROTOKOLL

1980-01-03 -- 1980-01-04

Överläggningar mellan representanter för
Tännäs sameby och av byns vinterbetning
berörda skifteslag under medverkan av
Tännäs-Idregruppen.

Plats: Hotell Eskilsson, Tännäs

Närvarande: Representanter för Tännäs sameby

Edvin Rensberg

Alf Willenfeldt

Jörgen Bohlin, jur ombud

Representanter för skifteslagen

Otto Olofsson, Glöte

Per Ängerfors, Linsell

Carl Andersson, Råndalen

Sven-Emil Backman, Lofsdalen

John Jönsson, Lillhärda

Karl Persson, Ransundet (4/1)

Rune Delvin, Bergvik och Ala AB

Lars-Göran Lövgren, jur ombud

Tännäs-Idregruppen

Åke Wikman

Mauritz Bäärnhielm

Lennart Rönnberg

Mötet öppnas

Mötets ordförande Åke Wikman hälsar välkommen och förklarar mötet öppnat.

Ordföranden redogör också för de huvudpunkter som mötet har att behandla, nämligen:

1. Vill parterna fortfarande ha ett avtal?
2. Genomgång av de på karta markerade gränserna för vinterbetesområdet.
3. Genomgång av det sedan förra sammanträdet ändrade utkastet till avtal.

Jörgen Bohlin och Lars-Göran Lövgren utses att justera dagens och morgondagens protokoll.

Avtal eller ej

Åke Wikman: Hur ser ni på frågan om avtal eller ej.

Lars-Göran Lövgren: Markägarna är fortfarande intresserade av att teckna ett avtal.

Rune Delvin: Bolagen är intresserade. Vi bör gå så långt man kan på ömse sidor för att komma fram till ett avtal, alla möjligheter bör uttömmas.

Jörgen Bohlin: Förhandlingarna bör fortsätta, även om det i sak finns ett antal frågetecken.

Gräns för
vinterbetes-
området

Åke Wikman: Det kan vara lämpligt att börja med kartan. Kan renägarna berätta om hur man kommit fram till den utlagda gränsen.

Jörgen Bohlin: Vi bör fränse från den gröna gränsen, som förresten är något felritad, den förvirrar.

2 13 31

Åke Wikman: Vi kan börja med den röda gränsen.

Lars-Göran Lövgren: Vi bör kanske endast diskutera en gräns, den röda.

Åke Wikman: Ska vi tolka det som att resten är katastrofområde?

Lars-Göran Lövgren: Vi borde ha haft den av markägarna utlagda gränsen på kartan.

Lennart Rönnerberg: Jag trodde att gränsen på den här kartan överensstämde ungefär med markägarnas förslag i förra mötet. Då var man ju överens om markägarnas förslag under förutsättning av att den justerades efter terrängförhållandena.

Jörgen Bohlin: Det är vad samebyns representanter har gjort.

Åke Wikman: Vi börjar då med att jämföra förslagen.

Råndalen

Lars-Göran Lövgren: I samernas förra förslag fanns ingen del av Ransundet med. Markägarförslaget följde Rosseln från Fjällsjön till Råndan, Råndan till Nybodarna, därifrån Dörrsån till Dörrsdalen sedan Linsells skifteslagsgräns till Glöte skifteslagsgräns. Därefter beskrev gränsen en ellipsform till norr "t" i Svartåsvallen, sedan till sista "ö" i Glötesjön, sedan till vägkorset öster Lofssjön, därifrån en rät linje till punkt 732 strax norr om länsgränsen, därefter västerut till Höktanden. Så var vår markering på det transparanta papperet.¹⁾

Ransundet har samma uppfattning som man har i Råndalen: själva Råndalgången är ej lämplig som renbetsområde beroende på den närbelägna bebyggelsen och det intensiva skogsbruket. Nedanför Rosselns inlopp har vi föreslagit att gränsen

1) Referens: Planeringskarta, vers 1, skala 1:250 000

skall följa Råndan till Nybodarna, därefter Dörrsdalen sydostut. Dörrsdalen är en naturlig gräns. Dessutom är markägarnas uppfattning att där ej varit ren, och de vill ej heller ha ren där. Markägarnas gräns beskriver en vidare sväng runt Glötesbyn, än enligt samebyns markering.

Glöte

Vi diskuterade mycket området mellan Glöte och Lofssjön vid förra sammanträdet. Båda parter var överens om att det området är olämpligt som renbete. Vi är införstådda med att detta område kan behövas för genomflyttning och kan därför tänka oss att ha det med i avtalet.

Otto Olofsson: Jag tror det blir svårt för de som bor i Svartåsvallen och Glöte om gränsen går så nära byarna som samebyn föreslagit.

Åke Wikman: Har Glöteborna också förutsatt att man ska ha särskilda "frizoner" i det här området.

Otto Olofsson: Vi har inte diskuterat detta vidare.

Lars-Göran Lövgren: Det skulle vara lättare att resonera med markägarna om vi hade en ungefärlig plan för hur ni tänker att använda område för renbetning vid olika förutsättningar. En gräns ger lätt intrycket att vi kommer att få ren i hela området. Vi talade förra gången om att "buffertzoner" och svängområden behövs; områden som inte är direkta betesområden.

Edvin Rensberg: Det gäller att dra gränsen så att så många konfliktorsaker som möjligt uteslutes. En gräns söder om Råndalen som markägarna föreslagit skapar obönhörligen konflikter i detta område.

d n 31

Åke Wikman: Markägarnas gräns förefaller inte följa någon naturlig spärr för renarnas vandring.

Ransundet

Alf Willenfeldt: Beträffande Ransundet så har det hänt någon vinter att jag gått ut vid Brattuggen och då gått över Ransundets skifteslag.

Åke Wikman: Accepterar ni genomflyttning genom Ransundet?

Lars-Göran Lövgren: Ja, vi accepterar även åsarna där som betesområde.

Jag har förståelse för markägarnas synpunkter att vi måste ha en gräns mot betning i Råndalen. Jag har också förståelse för att byn skall ha rätt att ta igen renarna och ska ta igen renarna i detta område.

Åke Wikman: Är parterna överens om att gränsen skall vara så naturlig som möjligt.

- Samtliga representanter förklarar sig överens om att gränsen skall följa de naturliga förutsättningarna i terrängen.

Frizoner

Åke Wikman: Jag har uppfattat att det är risken för att få ren vid bebyggelsen som har medfört diskussionerna om gränsens sträckning vid Råndalen. Mauritz Bäärnhielm kan redogöra för ett sätt att lösa den här frågan om frizoner.

Mauritz Bäärnhielm: Jag har kommit fram till att det är svårt att rita in sådana här frizoner på kartan och att man därför istället kan beskriva i ord:

I närheten av följande byar får samebyns renar ej uppehålla sig på enskild mark under någon del av året: Lofsdalen, Glöte, ...

2 15 30

Frizonerna omfattar tomter, inhägnad mark och andra inägor, som ligger i anslutning till byn och inom synhåll från bebyggelsen.

Lars-Göran Lövgren: Denna skrivning skulle passa på Råndalen med buffertzoner där renarna skall tas igen, men jag vet inte hur det skulle fungera i Glöte.

Jörgen Bohlin: Frizoner kan det ju bara bli fråga om inom gränsen.

Edvin Rensberg: Vi är ju överens om att Glöte är olämpligt betesområde, men det är svårt att dra en naturlig gräns längre bort från Glöte.

Otto Olofsson: Det är ju möjligt att istället skriva in i avtalet att ni får flytta igenom det här området mellan Lofssjön och Glöte.

Åke Wikman: Skulle Mauritz Bäärnhjelms tanke fungera enligt er uppfattning?

Edvin Rensberg: Skulle man kunna tänka sig området närmast Glöte som en frizon?

Genomflytt-
ningsområde

Alf Willenfeldt: Gränsen får då dras från "t" i Svartåsvallen till bäckens utlopp i Lofssjön, därefter utmed Lofssjön till sjöns södra spets. Då skulle detta område mellan Glöte och Lofssjön bli genomflyttningsområde.

Jörgen Bohlin: Genomflyttningszonen måste också ha markering mot öster. Området måste alltså markeras på något sätt.

21081

Edvin Rensberg: Istället för att gränsbestämma en särskild genomflyttningszon kan man markera frizoner kring bebyggelsen i det här området.

Jörgen Bohlin: Vi kan börja med att försöka markera ut genomflyttningszonen på kartan.

- Uppehåll för lunch.

- Efter studier på toppografiska kartan 1:50 000 blev parterna överens om en östlig gräns för genomflyttningsområde mellan Glöte och Lofssjön. Sålunda skall gränsen här följa Glötesåsens nordöstra brant, därefter Rymyrbäcken och vidare till punkt 622,69 och över landsvägen väster Glöte skjutbana.¹⁾

Lillhärdal

Lars-Göran Lövgren: Området mot Lillhärdal nyttjas av två grupper, men det finns väl inte renbete på hela detta område.

Edvin Rensberg: Förra året betade jag ända ner mot Lövnäsullen beroende på att Bengt Andersson betade söder Härjån.

John Jönsson: Största problemet som jag ser det är områdena vid Lillhärjåbygget, där är största motståndet. Öster Lillhärjåbygget, Söder Bergsviksskogen. En annan fråga är dom Idrener som betar här nere sommartid.

Edvin Rensberg: På vålarna i detta område finns inte just något renbete.

Lars-Göran Lövgren: Förutsättningarna för ett avtal är att denna sommarbetesproblematik löses. Hur tänker Tännäs-Idregruppen lösa detta?

1) Referens: Topografiska kartan, skala 1:50 000

Handwritten signature/initials

Åke Wikman: Vi kommer att ta upp Idre sedan Tännäs vinterbetning lösts.

Rune Delvin: Det är ingen tvekan om att här kan bli besvärligt i Lillhärddal. Jag ber därför Jörgen Bohlin och samebyn att verkligen tänka över vilka områden som verkligen behövs. Lillhärddalsborna har ingen känsla för att renbetning skett längre tillbaka i detta område.

Edvin Rensberg: Känslan hos markägarna att här inte funnits ren bör också bero på att man inte förr var ute i skogen och såg ren; före snöskotrarnas och skogsbilvägarnas tid.

Rune Delvin: Det vore värdefullt om markägarna i Lillhärddal av samerna får en noggrann redogörelse för hur man utnyttjar markerna i området.

John Jönsson: Då Härjedalens kommun presenterade kommunöversikten rönt denna stort motstånd med listor med namnunderskrifter etc.

Lars-Göran Lövgren: Detta får ses som ett bevis på hur en markering på kartan kan missförstås.

Åke Wikman: Tännäs-Idregruppen skall ikväll försöka formulera de gränser som vi idag har talat om för att i morgon enas om dessa formuleringar.

Rune Delvin: Det kan vara lämpligt att skifteslagens representanter samt eventuellt någon från byn och TIG presenterar vad vi har kommit fram till.

Avtalsslutande
parter

Åke Wikman: Beträffande avtalet, vilka skall vara avtalsslutande parter?

Lars-Göran Lövgren: Min uppfattning är att samebyn och skifteslagen skall vara avtalsslutande parter. Sedan kan staten eventuellt vara garanterande part.

15 91

Mauritz Bäärnhielm: Staten kan inte bli någon slags borgenär.

Jörgen Bohlin: Om det gäller ersättning bör staten vara avtalsslutande part. Därför bör någon lämplig representant för staten skriva på. Då det gäller efterlevnaden av själva avtalet blir detta naturligtvis en fråga mellan samebyn och skifteslagen.

Rune Delvin: Min uppfattning är att samebyn och markägarna bör vara avtalsslutande parter. Sedan kanske markägarna vill ha några garantier från statens sida.

Sedvanerätts-
frågan vid
avtal

Jörgen Bohlin: Som vi tidigare deklarerat så är en förutsättning för avtalet att sedvanerätten inte avtalas bort. Därför blir det statens sak att eventuellt svara för eventuell ersättning. Detta kräver ett engagemang även från markägarnas sida. De måste också inse att samerna inte kan avtala bort sedvanerätten, där den kan finnas.

Lars-Göran Lövgren: Även markägarna har samma inställning om att inte förhandla bort sedvanerättsfrågan.

Jörgen Bohlin: Om byn och markägarna är ense om statens ansvar i denna fråga kan man tillsammans begära att staten tar sitt ansvar i enlighet med rennäringslagen.

Mauritz Bäärnhielm: Det är ju inte endast budgetmedel som står till förfogande utan även andra medelskällor, t ex samefondsmedlen.

Jörgen Bohlin: Den frågan kan ju jordbruksdepartementet få överväga.

R M BL

Ett av de starkaste argumenten mot att man har en rätt är att man betalar för den.

Frågan om
ersättning

Åke Wikman: Är det möjligt att samebyn betalar en del av en eventuell ersättning? Detta kan ha principiell betydelse för staten.

Rune Delvin: Vid en rättegång, om samerna skulle förlora drabbas dessa hårdare än markägarna skulle göra om de förlorade.

Mauritz Bäärnhielm: En rättegång skulle förmodligen inte innebära att någon helt vinner.

Avtalstidens
längd

Åke Wikman: Hur lång bör avtalstiden vara enligt parternas mening?

Lars-Göran Lövgren: Det är lämpligt med 5-årsavtal, med automatisk förlängning om avtalet inte sägs upp viss tid före 5-årsperiodens utgång.

Rune Delvin: Vi har god erfarenhet av Tännäs-arrendet. Fem år går väldigt fort. Jag kan tänka mig längre tid förutsatt att ersättningen indexregleras.

Lars-Göran Lövgren: En otäck aspekt är om avtalet kan åberopas för en expropriation av vinterbetesrätten i de fall markägare ej undertecknar avtalet. Kan man på något sätt avtala bort detta. Jag vill inte att markägarna skall utsättas för sådant.

Åke Wikman: Kan inte tänka mig att det är praktiskt. Om avtalet undertecknas av 90% av markägarna så kan det inte finnas någon anledning att expropriera de övriga 10% av marken. För dessa 10% utnyttjas marken med avtalslöst tillstånd.

15 K

Edvin Rensberg: Jag uppfattar inte ett avtal på endast fem år som tryggt.

Mauritz Bäärnhielm: Ett avtal på fem år kan uppfattas som en lämplig avvägning mellan parternas intressen om man har automatisk förlängning.

Lars-Göran Lövgren: Det kan vara svårare att få markägarna att acceptera ett avtal på längre tid än fem år. Markägarna kanske har andra förväntningar på området. Det bör finnas bestämmelse om att avtalet upphör att gälla vid t ex fastställd plan.

Rune Delvin: Vid sådana fall får man förutsätta att rennäringsintresset är beaktat vid planarbetet. Sådana regler finns i Tännäs-avtalet.

Mauritz Bäärnhielm: Det bör inte vara några problem att lösa detta i avtalet.

Lars-Göran Lövgren: Då följer man i stort sett de regler som finns idag .

Åke Wikman: Är det möjligt att ersättning betalas ut till skifteslagen och dessa fördelar mellan markägarna.

Rune Delvin: Skifteslagen har inte medel och organisation för detta.

Åke Wikman: Kan man tänka sig att göra en engångsbetalning för t ex fem år.

Rune Delvin: Det beror bl a på hur det blir skattemässigt.

Lars-Göran Lövgren: Om vi kan komma fram till en bra gräns blir det endast ca 60 fastighetsägare som berörs.

17 9

De flesta skifteslagen har egna förvaltningar. Om man kunde tänka sig en form så att pengarna betalades ut till skifteslagen.

Ersättningen
ev till skiftes-
lagen

Jörgen Bohlin: Jag vill inte lägga mig i frågan om vem som skall ha pengarna men det verkar sympatiskt att de går till skifteslagen. Man kan ju skifteslagsvis låta pengarna gå in och ut i räken-
skaperna och skatteproblemet bör därmed gå att eliminera, även om det är skifteslagens sak att diskutera en sån här fråga så kan det även från statens sida synas mera sympatiskt att inte de mesta pengarna går till bolagen.

Rune Delvin: Om det blir fråga om belopp av någon storlek så är det svårt för bolagen att mot bolags-
ordning avstå från ersättning.

Åke Wikman: Har markägarrepresentanterna funderat över vilken storlek.

- Sammanträdet ajourneras för enskilda överlägg-
ningar.

Ersättnings
storlek

Rune Delvin: Vi är inte behöriga att fatta beslut om ersättnings storlek. Vi skall dock föreslå skifteslagen om detta. Ersättningen blir också be-
roende på vad som kommer att stå i avtalet i öv-
ringt. Vi kan dock tänka oss 30 öre per hektar i
dagens penningvärde.

Betestiden

Åke Wikman: Hur lång skall vinterbetestiden vara? Enligt rennäringslagen sträcker den sig ju från
1 oktober till 30 april.

Rune Delvin: Vi har tidigare sett det som önsk-
värt att betestiden börjar 1 december eftersom
älgjakten varar november ut.

8 VS 9

Åke Wikman: Vi har från TIG:s sida så litet som möjligt velat lägga oss i parternas diskussioner. Vi tänker dock vara aktiva då det gäller att engagera staten att ta sitt ansvar i de här frågorna.

Beträffande morgondagen återstår att komma överens om en ungefärlig formulering av de gränser vi idag har diskuterat. Dessutom återstår att titta närmare på avtalstexten.

Lars-Göran Lövgren: Den röda gränsen får kvarstå vid Lillhärdaal tills vidare, men vi vill från samebyn ha en redogörelse för vad som är betesmark, buffertzoner etc.

- Beslutas att sammanträdet fortsätter i morgon kl 08.30.

Avslutning
för dagen

- Ordföranden förklarar dagens överläggningar avslutade.

K 17 98

FORTSATTA ÖVERLÄGGNINGAR FREDAGEN DEN 4 JANUARI

Gränsformulering sammanträdet inleds med att Lennart Rönnerberg lämnar en ungefärlig formulering av förslag till yttre gränser för Tännäs samebys vinterbetsområde (bilaga 1).

Ake Wikman: Ordet är fritt.

Alf Willenfeldt: Beskrivningen av gränsen kan nog stämma. Frågan är om den accepteras i andra sammanhang.

Lars-Göran Lövgren: För att kunna bestämma gränsen måste man veta något om hur verksamheten innanför skall bedrivas.

Edvin Rensberg: Det blir svårt att arbeta med en gräns i norr mot ~~norr~~ ^{Råndalen/} som här beskrivits. Hyggena förändras, Råndan däremot är en säker naturlig gräns.

Carl Andersson: Vi vill inte ha renarna så nära byn.

Lars-Göran Lövgren: Kan man tänka sig att tillämpa samma metod som för Glöte, d v s att man ger området mot Råndan en annan beteckning.

Carl Andersson: Vi vill skydda själva dalgången. Då renarna nått ån är det bara några steg till byn på andra sidan ån.

Återtagsområde
vid Råndalen

Jörgen Bohlin: Men ån utgör ju en gräns. Detta område mot ån skulle kunna kallas "återtagsområde".

Edvin Rensberg: Vi har inte intresse av att beta mot ån. Då uppstår också risk för sammanblandning med Mittådalens renar på andra sidan ån.

Handwritten signature: K. V. S.

Lars-Göran Lövgren: Kan man tänka sig att dra gränsen på åsen och sedan kalla området mot ån för återtagszon?

Lillhärda1

Alf Willenfeldt: Kan ni beträffande Lillhärda1 beskriva de områden som är känsliga?

Lars-Göran Lövgren: Vill ni ha en sådan beskrivning innan ni beskriver hur ni använder betesområdet där.

Alf Willenfeldt: Nej, vi kan ge vår beskrivning också, så kan vi diskutera sedan.

John Jönsson: En bättre naturlig gräns vid Lillhärda1 skulle vara Blädjan-Lillhärjån-Härjån-Härjåstugan.

Alf Willenfeldt: Då Bengt Andersson inte är här kan vi inte diskutera den gränsen nu.

Edvin Rensberg: Om markägarna talar om vilka områden på Lillhärda1sskogen som är känsliga och på vilket sätt dom är känsliga, så har vi något att diskutera om i förhållande till våra behov.

Frizoner

Sedan är det ju också frågan om de här frizonerna. Hur stora skall dom bli? Vi vill inte ha frizoner runt turistbyar, det skapar konfliktorsaker. Dessutom finns vissa områden som går att beta då turisterna inte är där.

Lars-Göran Lövgren: Mauritz Bäärnhielm läste ju upp ett förslag om frizoner igår. Detta har vi inte hunnit diskutera.

Otto Olofsson: Jag anser att man skall skilja på turistbyar och gammal bebyggelse. Vid den äldre bebyggelsen finns ju inägor som kan komma till skada.

d v 32

Lars-Göran Lövgren: För att återknyta till frågan om frizoner och områdena runt Lofsdalen, skulle ni vilja fundera vidare på detta?

Jörgen Bohlin: Man kan kanske säga att turismen redan har löst det här problemet. Under turisttiden så blir det ju endast frågan om genomflyttning i de här områdena. Men vad kräver man därutöver för hänsyn till dessa områden. Att göra en frizon där inte en enda ren får vara kommer att skapa konflikter.

Mauritz Bäärnhielm: Om avtalet bryts skall avgift utgå. För en enda ren blir det knappast aktuellt med avgift å skada, därmed vet samebyn detta och undviker området.

Jörgen Bohlin: Redan idag skall skador ersättas på de områden Du talar om enligt nu gällande regler.

Lars-Göran Lövgren: Vi får fundera vidare på frågan om frizoner. Den gäller ju främst Lofsdalsområdet.

Åke Wikman: Om ingen har något ytterligare för den här gången får jag tacka för de gångna två dagarnas överläggningar.

Avslutning

- Beslutas att nästa överläggning ska äga rum i Sveg, tisdag den 4 och onsdagen 5 mars 1980. Överläggningarna påbörjas den 4 kl 09.00.

- Ordföranden förklarar överläggningarna avslutade.

Lennart Rönnerberg

Justeras:

Jörgen Bohlin

Lars-Göran Lövgren

8 8 8

FÖRSLAG TILL UNGEFÄRLIG FORMULERING AV YTTRE
GRÄNSEN FÖR TÄNNÄS SAMEBYS VINTERBETESOMRÅDE

Referens: Topografiska kartan, skala 1:50 000.

Sydost - med början från stängslet utefter länsgränsen -
väg 311 till Lillfjäten,

Lillfjäten till Fjätån,

Fjätån till Österdalälven,

Österdalälven till viken vid Granåns utlopp,

Granån till Väster Trollgrav,

Väster Trollgrav till Trolltjärn,

från Trolltjärn över myren strax norr om denna tjärn med
fortsättning i dalgången norrut över två småtjärnar till
enskilda vägen där denna väg skär Lånan,

Lånan till detta vattendrags utlopp i Rotnen,

Rotnen norrut till sjön Åkvandraren,

från Åkvandraren norrut till tjärnen på 588 m ö h,

bäcken från denna tjärn till vägkorsningen vid pkt 552,70,

från nämnda vägkorsning väster och nordvästut till Löran,

detta vattendrag till Härjån,

Härjån nedströms ca 2 km till punkt där detta vattendrag
kröker sig åt sydost,

från denna åkrök nordostut till en punkt där Holmbäcken
skär enskild väg,

nämnda väg norrut ca 1,5 km till stigen mot Fläskesvallen,

nämnda stig till Fläskesvallen,

enskilda vägen från Fläskesvallen till vägkorsningen vid
Salaligan,

från denna vägkorsning enskilda vägen till Stockholm,

från Stockholm nordvästut ca 9 km till Blädjan vid en punkt
ca 700 m NO Ryflovallen,

från denna punkt nordvästut över Ryflon till Djupsjöbäckens utlopp i Ryfloån,

Djupsjöbäcken uppströms till enskilda vägens ände ca 700 m söder Högsjömyren,

nämnda väg till dess anslutning till enskilda vägen som löper längs Lofsen,

sistnämnda väg nordvästut till Lofsen,

Lofsen uppströms till Rymyrbäckens utlopp,

Rymyrbäcken och vidare utefter Glötesåsens nordöstra brant till punkt 622,69 vid landsvägen väster Glöte skjutbana,

från denna punkt i en linje norrut till Stortjärnen,

från denna tjärn NNW-ut ca 700 m till skärningspunkt mellan kraftledning och enskild väg,

från denna punkt NNO-ut i nämnda kraftlinje till punkt där linjen ändrar riktning åt NNW,

från denna punkt utefter skogsbilvägar i riktning huvudsakligen VNV-ut till rågången mellan Glötes och Linsell skifteslag,

denna rågång sydostut utefter Glötevälsens sydvästra sluttning,

vidare runt Glötesvålen och norrut ånyå till rågången mellan Linsell och Glöte,

denna rågång till Dörrsdalen,

Dörrsån från Dörrsdalen till Råndan,

Råndan till Rosselns utlopp,

från nämnda utlopp, Rosseln till utloppet för bäcken från Sörvallen,

nämnda bäck till Sörvallen,

vidare VNV-ut till Västvallen i huvudsak i linje med gränsen för upptagna hyggen,

från Västvallen nordostut till Olåsen,

från Olåsen till Stor-Rassvallen,

därifrån vidare utefter branten mot Rannsjön och Ronden till skärningspunkten mellan renstänglet (som begränsar Tännäs samebys åretruntmarker) och Råndan.

(Området mellan gränsen från Västvallen och västerut samt Råndan avsätts som "återtagsområde")

Avskrift av protokoll fört vid sammanträde med styrelsen
för Vikens samfälligheter, Hede Viken den 19 feb. 1979.
Närvarande: Uno Jonsson, Gösta Sundberg och K.E. Mårtensson.

§4.

Beslöts att föreslå samfällighetens markägare att ställa
sig positiv till förhandling med lapparna i renfrågan.
Karl-Erik Mårtensson skall tills vidare fungera som för-
handlingsombud.

Vidare beslöts att rekommendera markägarna att kräva att
förhandlingarna skall vara slutförda senast sep. 1980.

§5.

Beslöts att föreslå Lars-Göran Lövgren som advokat för
samfälligheterna i vattenregleringsmål fom. våren 1979.

Justeras: Karl-Erik Mårtensson, Uno Jonsson.

Rätt avskrivet intygar: *K.E. Mårtensson*